

Typisch CAMA

Prominente personen en karakteristieke kenmerken van de CAMA

© 2018

CLC Publicaties
Asselsestraat 58
7311EN Apeldoorn
www.clcpublicaties.nl

Grafische productie: Seismopress

ISBN ...
NUR 704

De Bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de

Alle rechten voorbehouden, met uitzondering van korte uittreksels voor boekrecensies. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

<i>Personalia</i>	7
<i>Voorwoord</i>	11
<i>Albert Benjamin Simpson</i>	13
<i>Durf, openheid en de good old Gospel</i>	29
<i>Aiden W. Tozer</i>	43
<i>Het viervoudige evangelie</i>	57
<i>Christus, onze Verlosser</i>	61
<i>Christus, onze Heiligmaker</i>	75
<i>Christus, onze Heelmeester</i>	87
<i>Christus, onze komende Koning</i>	99
<i>Missiologie</i>	115
<i>De plaats en werking van de Heilige Geest</i>	129
<i>Ecclesiologie van en voor de Alliance</i>	139
<i>Beknopte bibliografie</i>	153

PERSONALIA

Dr. René Holvast (Lic. Theologie ETF in Leuven, België en Ph.D. Theologie Universiteit Utrecht), promoveerde op een historisch-descriptieve studie van de Neo-Pentecostale Spiritual Mapping beweging. Hij werkte als CAMA zendingswerker van 1986-2000 in Mali en van 2008-2013 in Congo (DRC). Als CAMA Associate en docent missiologie is hij verbonden aan de Université de l'Alliance au Congo (UAC) in Boma, Congo (DRC).

Dr. Marco Wittenberg (BA theologie ETH Veenendaal, Ph.D. Theologie VU Amsterdam) werkt sinds 2004 als voorganger van de CAMA Gemeente in Amstelveen en heeft het eerste Nederlandstalige boekje over de CAMA geschreven: *Christian & Missionary Alliance. Overzicht van een beweging*. Daarnaast is hij gastdocent Theologie Nieuwe Testament en Theologie & Geschiedenis van de CAMA aan het Baptistenseminarie en gastdocent Oriëntatie Praktische Theologie aan de ETF in Leuven, België.

Haije Bergstra (Ing Technische Informatica en Computerkunde HTS Leeuwarden; BA Theologie ETH Doorn; M.Phil. Theologie VU Amsterdam). Hij is geördineerd voorganger binnen de CAMA sinds 2002 en doceert systematische theologische vakken aan INFORMA, een seminarie van de

CAMA in Spanje en Engeland. Hij is verbonden aan CAMA als coach op het vlak van zending.

Rocco Rausch (BA Christelijke Hogeschool Ede, geordineerd predikant ABC-gemeenten), dient sinds 2010 de Evangelische Baptisten Gemeente (EBG) Tilburg. Daarvoor diende hij in de CAMA gemeente Gouda (2007-2010) en heeft hij stage gelopen in de CAMA gemeente Zoetermeer (2005-2007).

Arie Verduijn heeft samen met zijn vrouw Jansje jarenlang als zendeling in Congo gewerkt. Na terugkeer in Nederland is Arie directeur van CAMA Zending geweest om vervolgens 12 jaar lang leiding te geven aan de Alliance World Fellowship, het internationale orgaan van de wereldwijde CAMA familie. Sinds 2016 is Arie voorganger van de Baptistengemeente in Veenendaal.

Nico Catsburg (BA theologie ENBC Schaffhausen, Zwitserland en certificaten theologie Universiteit Utrecht), was voorganger in Zürich, Zwitserland, Lemmer, Lelystad (CAMA) en Boskoop (CAMA). Daarnaast Nico directeur van stichting Room2C voor ondersteuning van voorgangers en zendingen en schreef hij Wijn en het (laatste) avondmaal (Gideon) en 50 overdenkingen (eigen beheer).

Jurgen Lindenhols (M. Th. ETF Leuven) dient sinds 2006 als voorganger bij Evangelische kerk Westland in Naaldwijk en heeft een passie voor persoonlijke levensheiliging. In het CAMA gedachtengoed wordt dit omschreven als Jezus onze Heiligmaker. Jurgen noemt levensheiliging regelmatig de 'grote blinde vlek' uit de 'grote opdracht'.

Arno Post is emeritus predikant binnen de CAMA. Na 20 jaar in het onderwijs gewerkt te hebben heeft hij een CAMA gemeente in De Ronde Venen gesticht en later een dochtergemeente in Woerden. Van 1993 tot 2012 was hij algemeen directeur van CAMA Nederland en voorganger van de Aalsmeerse CAMA Gemeente.

Boudewijn van Schoonhoven (ir. Landbouw Universiteit Wageningen, geördineerde ABC voorganger) heeft van 2000 tot 2012 als zendeling onder moslims gewerkt in het Midden Oosten en is sinds 2012 directeur van CAMA Zending.

VOORWOORD

Met deze bundel artikelen heeft u een mooi ‘boeket’ in handen. Een boeket van maar liefst 11 artikelen welke allemaal een specifiek kijkje geven op de Christian and Missionary Alliance (CAMA). Natuurlijk mogen sleutelpersonen daarbij niet ontbreken. In de eerste plaats denk ik dan aan A.B. Simpson, stichter en grondlegger van de CAMA. In een tweetal artikelen leest u over Simpson en zijn bewogen leven wat volledig in het teken stond van Jezus en Jezus alleen. Ook A.W. Tozer, de bekende schrijver en ‘20e eeuwse profeet’ passeert de revue. Vervolgens wordt elk symbool uit het logo van de CAMA nader besproken. Het zijn deze symbolen die licht werpen op het karakteristieke en onderscheidende van de CAMA: Jezus is onze Verlosser, Heiligmaker, Heelmeester en komende Koning. Theologie en persoonlijke ervaringen, crises soms, zijn hier nauw met elkaar verbonden. Maar zonder dat de CAMA daarmee een ervaringsgerichte denominatie en zendingsbeweging is geworden. Integendeel. Alles ademt Christus en in het verlengde van haar grondlegger mogen we stellen dat de CAMA Christocentrisch is en haar theologie samen te vatten in de leus ‘All for Jesus!’

De bundel besluit met artikelen over zending, de werking van de Heilige Geest en een aanzet tot een ecclesiologie vanuit het CAMA gedachtengoed. Kortom, een mooi ‘boekje’ met diverse artikelen. Vanuit het gezichtspunt van diverse auteurs, die zich allen rekenen tot de wereldwijde CAMA familie. Tot slot is een woord van dank op zijn plaats. Naast alle auteurs die hebben bijgedragen aan deze bundel wil ik in het bijzonder een woord van dank uitspreken aan Els Manuputtij. Zij heeft kritisch meegelezen en feedback gegeven, waarvoor hartelijk dank. Daarnaast dank aan het CLC voor de opmaak en het drukwerk van deze bundel.

Het is mijn hoop en mijn gebed dat deze artikelen niet alleen zullen voorzien in meer informatie over of meer begrip van de CAMA. Ik hoop en bid dat deze artikelen zullen raken, aanspreken en zullen bijdragen om een leven te leven tot eer van Christus.

Marco Wittenberg
Juni 2018

ALBERT BENJAMIN SIMPSON

EEN LEVEN IN HET TEKEN VAN JEZUS

door Haije Bergstra

INTRODUCTIE

De grootheid van een persoon laat zich vaak afzien aan dat wat hij of zij nalaat. De invloed van Simpson is tot op de dag van vandaag wereldwijd merkbaar binnen de beweging die de naam ‘Christian & Missionary Alliance’ (CAMA) draagt. Simpsons hart voor zending is doorgegeven aan mensen die met passie dienen in gemeenten en op het zendingsveld om het evangelie van Jezus Christus te verkondigen en er praktisch handen en voeten aan te geven. ‘Jesus only’ was het devies van Simpson. Deze christocentrische drijfveer zien we terug in het ‘Fourfold Gospel’: Jezus als Redder, Geneesheer, Heiligmaker en komende Koning. Het vormt het logo en is één van de fundamente van de CAMA vandaag de dag. Tijdgenoten van Simpson kenden hem als iemand die al zijn beschikbare energie stopte in het bekendmaken van die ene naam: Jezus. Het markeerde zijn bediening en zijn onderwijs. Het kenmerkte zijn leven.

DE TIJD WAARIN SIMPSON WERD GEBOREN

De 'Christian and Missionary Alliance' is ontstaan in de negentiende eeuw. Het geestelijk klimaat van de christenen in deze tijd had hun wortels in de First Great Awakening (1735-1760) en de Second Great Awakening (1800-1820). The First Great Awakening werd beïnvloed door de piëtistische en puriteinse beweging met nadruk op zending en vroomheid (piëteit). De grote namen van die tijd waren Jonathan Edwards (1703-1758) en George Whitefield (1714-1770). Edwards staat bekend als de theoloog van de opwekking. De boeken die hij schreef waren en zijn nog steeds van praktisch en theologische belang. Whitefield, een goede bekende van John Wesley, was medeoprichter van de 'Holy Club', een groep mensen met een methodistische benadering van het christendom. Whitefield staat, meer dan Edwards, bekend als een begenadigd spreker. Hij kwam vele malen vanuit Engeland naar de Verenigde Staten om duizenden mensen toe te spreken.¹

De 'Second Great Awakening' is met name een reactie op een toenemende rationele benadering van het geloofsleven in de Verenigde Staten aan het einde van de achttiende eeuw.² Een bekend theoloog en spreker uit deze tijd is Charles Finney (1792-1875) die een meer Arminiaanse benadering predikte: de bekering was niet alleen een menselijke keuze, maar ook een overwinning op de zonde. De verscheidenheid aan nieuwe kerkelijke groepen in deze tijd was groot, toch ervoer men eenheid op verschillende fronten. De eenheid werd ervaren in de liefde voor de Bijbel, een hoog moreel besef, levensheiliging en een groeiende zendingsdrang als gevolg van een nadruk

1 Adrian Hastings. *A World history of Christianity* (Grand Rapids, William B. Eerdmans Publishing Company: 1999), 422- 428

2 Kenneth Scott Latourette. *Christianity in a revolutionary age: A History of Christianity in the Nineteenth and Twentieth Centuries, volume 3* (Grand Rapids, Zondervan Publishing House: 1961), 117

op het actieve werk van de Heilige Geest in het heden. Simpson zal tijdens zijn leven onder invloed staan van deze ontwikkelingen binnen het christendom van Noord Amerika. De heiligingsbeweging, als reactie op de secularisatie, immoraliteit en godsdienstige onverschilligheid, zouden doorwerken in zijn prediking en de bediening. Andere groepen leggen nadruk op een *second blessing* met als bewijs het spreken in tongen, op goddelijke genezing en op de terugkomst van Jezus. Deze thema's hebben een belangrijke rol gespeeld in het leven van Simpson en in de beginnende CAMA. Voordat we daarover spreken, beginnen we bij zijn geboorte en jeugd.³

HET BEGIN

Albert Benjamin Simpson werd als kleinzoon van Schotse immigranten geboren op 15 december 1843 in Cavendish, Prince Edward Island in Canada. Hij was de derde zoon en het vierde kind van James Simpson en Janet Clark Simpson. Toen Albert drieënhalft jaar oud was, verhuisde het gezin naar Chatham, Ontario, waar hij een groot deel van zijn jeugd doorbracht. Met name zijn moeder had veel invloed op het leven van Albert. Janet Clark was een gelovige vrouw met hoge idealen, gevoelig, met grote interesse voor poëzie en een groot geloof.⁴

Albert werd grootgebracht in de streng calvinistische en puriteinse traditie van zijn tijd. Alberts vader was een godvruchtige, gedisciplineerde en hardwerkende botenbouwer, maar had weinig op met de verfijnde belangstelling voor cultuur die zijn vrouw bezat. Jaren later zal de oudste zus van Albert met veel liefde over haar vader spreken. De combinatie van discipline en godsvrucht betekende voor Albert

3 Hastings. *A World history of Christianity*, 428- 432

4 A.E. Thompson, *A.B. Simpson: His life and work* (Camp Hill, Christian Publications: 1960), 5

dat, naast de kerkgang elke zondag, de catechismus streng werd overhoord.⁵ Albert kwam er in zijn jeugd al snel achter dat de catechismus en de overige godsdienstoefeningen geen garantie waren voor de redding en rust van zijn ziel. Een gebeurtenis die bepalend zou worden voor zijn leven was het moment dat hij bijna verdronk. De jonge Simpson werd net op tijd naar boven getrokken. Kort daarna bezocht Albert een samenkomst in Chatham onder leiding van de evangelist Reverend H. Grattan Guinness uit London, Engeland. Hij werd diep geraakt door de boodschap. Op weg naar huis verdwaalde hij en kwam terecht op een Indiaanse begraafplaats. Het is een moment dat hem veel angst aanjaagde en hij raakte volledig de weg kwijt. Zijn vader vond hem uiteindelijk en nam hem mee naar huis. Deze gebeurtenissen grepen hem zo aan dat hij in 1858 op vijftienjarige leeftijd een zenuwinzinking kreeg. In datzelfde jaar las hij, tegen het advies van zijn dokter in, het boekje 'The Gospel Mystery of Sanctification' geschreven door Walter Marshall. Het opende de ogen van de gekwelde Albert en hij kwam aan de voeten van Jezus tot geloof. Dit moment vormde de basis van zijn bediening als evangelist en als leider van een wereldwijde beweging.⁶

Na zijn bekering ervoer Albert de roeping om zijn leven in dienst te stellen van het evangelie. Hij begon zijn theologische opleiding aan het Knox College in Toronto. Tijdens zijn studie bleek dat Simpson een gave had voor het spreken in het openbaar. Mensen luisterden als hij zijn mond opendeed om te preken. Tijdens de vakantie rond de kerstdagen werd hij uitgenodigd om te spreken in Tilbury, een stadje niet ver van zijn woonplaats. De preek van de zeventienjarige Simpson maakte diepe indruk en zijn roem snelde hem daarna vooruit. Na zijn afstuderen werd Simpson na hard studeren,

5 A.E. Thompson, *A.B. Simpson: His life and work*, 7-9

6 Robert L. Niklaus. *All for Jesus. God at Work in The Christian and Missionary Alliance over One Hundred Years* (Camp Hill, Christian Publications: 1986), 23

geordineerd in de Canadese Presbyteriaanse kerk. Op 21-jarige leeftijd kreeg hij een beroep van de grote Knox Presbyterian Church in Hamilton, Ontario. Hij mocht dan een begaafd spreker zijn, hij had op dat moment nog geen enkele pastorale ervaring. Toch nam hij het beroep aan. In de week dat hij zijn intredepreek hield, trouwde hij met Margaret Henry, de dochter van John Henry, die hem tijdens zijn studie onderdak had geboden. Hij zou acht jaar aan deze gemeente verbonden blijven.⁷

VAN CANADA NAAR LOUISVILLE IN DE VS

Tijdens de Evangelical Alliance Conference in New York in 1873 hoorden gemeenteleden van de Chesnutt Street Presbyterian Church te Louisville Simpson spreken en ze waren zo onder de indruk, dat een beroep werd uitgebracht. Simpson nam het beroep aan en verhuisde met zijn gezin naar Louisville. Eén van de opmerkelijkste gebeurtenissen tijdens deze periode in Louisville was de rol die Simpson speelde bij de verzoening tussen de verschillende predikanten die door de burgeroorlog uit elkaar waren gegroeid. De nieuw ontstane eenheid was een impuls om prioriteit te geven aan evangelisatie. Vele mensen kwamen tijdens de bediening van Simpson tot geloof, zodat op een gegeven moment zelfs een groter kerkgebouw nodig was.

Terugkerende ervaringen in het leven van Simpson waren zijn inzinkingen. De tweede mentale crisis kwam in Louisville doordat hij een gebrek aan geestelijke diepgang ervoer. Hij las het boek van William E. Boardman: 'The Higher Christian life' en kwam daarnaast in contact met Majoor D.W. Whittle en Philip P. Bliss. Hij verlangde naar meer van God, verstandelijk geloven was onvoldoende. Hij verlangde naar een geestelijke bevestiging en door deze mensen werd

7 Robert L. Niklaus. *All for Jesus*, 27

hij aangemoedigd om de vervulling met de Heilige Geest te zoeken.⁸ Hij ontving deze vervulling en zou het aanduiden als de doop met de Heilige Geest. Hier zien we dat Simpson een kind is van zijn tijd. Deze ervaring vond haar oorsprong in bewegingen als de 'deeper life movement', de Keswick higher life movement en de heiligingsbeweging, die veel invloed hadden op het kerkelijke leven. Op zoek naar de betekenis van heiliging in zijn leven, kwam hij tot de conclusie dat alleen Christus de werkelijke Heiligmaker is. Het is niet een resultaat van menselijke inspanningen, maar een gave van de Heilige Geest op basis van Jezus' offer aan het kruis. Dit geeft een impuls aan zijn herstel uit de crisis en een vernieuwde visie om de bediening weer op te pakken. Dit werd later een wezenlijk onderdeel van zijn 'Fourfold Gospel'.

NAAR HET DYNAMISCHE NEW YORK

Echter, door de weerzin binnen de gemeente in Louisville om de evangelisatie bediening volledig te omarmen, ervoer Simpson een groeiende frustratie. Simpson zag er niets in de gemeente daartoe te dwingen en stond eerder open voor een nieuwe bediening dan het gevecht aan te gaan. In 1879 werd Simpson beroepen naar de Thirteenth Street Presbyterian Church in New York en hij vertrok. New York was een dynamische stad waarin allerlei culturen samenkwamen. Net als in Louisville gaf Simpson ook hier veel aandacht aan evangelisatie. Elke samenkomst werden nieuwe mensen aan de gemeente toegevoegd. Niet iedereen in de gemeente was in deze periode blij met de nieuwe aanwas. Dat was vooral zichtbaar toen Simpson ongeveer 100 Italiaanse bekeerlingen wilde binnenbrengen in de gemeente. Zij waren tot bekering gekomen door de straatevangelisatie van Simpson in arme wijken in New York. De leiding van de gemeente weigerde

8 A.W. Tozer, *Wingspread - A.B. Simpson: A study in spiritual altitude* (Camp Hill, Christian Publications: 1943), 49-50

vriendelijk, maar beslist. Deze houding was geheel in tegenstelling met dat wat volgens Simpson overeen was gekomen met de leiders van de gemeente toen hij het beroep had aangenomen. De gemeenteleiding wilde echter een conventionele gemeente voor respectabele kerkmensen. Simpson had daarentegen een menigte van ‘zondaars en tollenaars’ voor ogen. Beide uitgangspunten waren niet verenigbaar. Simpson nam ontslag en probeerde geestelijke opvang te vinden voor deze groep mensen. Het had grote gevolgen voor hem en zijn gezin, want van de een op andere dag kwamen er geen inkomsten meer binnen. Dit was met name voor de vrouw van Simpson een moeilijke tijd. Het zal voor haar lang niet altijd gemakkelijk zijn geweest om met deze ‘profeet’ getrouwd te zijn. De reactie van Simpson dat God zou voorzien, zal zijn vrouw niet volledig hebben overtuigd toen ze op de pof eten moest kopen. Pas later zou blijken dat het een nieuw tijdperk inluidde in het leven van Simpson en zijn gezin.⁹

NIEUWE BEDIENINGEN IN NEW YORK

Naast zijn evangelisatiewerk in New York, begon Simpson met de uitgave van het eerste geïllustreerde zendingsblad, ‘The Gospel in All Lands’. Dit kwam voort uit zijn groeiende verlangen om de niet bereikte massa’s in de wereld met het evangelie te bereiken. Simpson schreef de meeste hoofdartikelen zelf. De steeds terugkerende deadlines en het tijdrovende redactionele werk vroegen naast zijn gemeentewerk veel van Simpsons gezondheid. Iets meer dan een jaar na zijn komst naar New York liet zijn gezondheid hem volledig in de steek. Om tot rust te komen ging hij in de zomer van 1881 een paar weken met vakantie naar Old Orchard, Maine. Hij bezocht er samenkomsten onder leiding van Dr. Charles Cullis, een arts die niet alleen zijn patiënten behandelde, maar ook bad om genezing. Simpson hoorde van mensen die op bovennatuurlijke wijze van kwalen en

9 Robert L. Niklaus, *All for Jesus*, 31-45

ziekten genezen waren. Het greep Simpson aan. Terwijl hij dit thema in de Bijbel bestudeerde, accepteerde hij zonder terughoudendheid dat genezing onderdeel was van het evangelie van Jezus Christus. Het moment was voor hem gekomen om op deze Bijbelse waarheid te gaan staan. Op een vrijdagavond liep hij buiten, knielde neer en zocht Gods aanwezigheid. Plotseling kwam de kracht van God over hem. Later zou hij zeggen dat zijn hele wezen door God werd vervuld. Zijn bediening kreeg een nieuwe impuls. Hij besloot deze zegen te gebruiken tot eer van God en tot welzijn van anderen. Het werd een onderdeel van het door hem geformuleerde 'Fourfold Gospel': 'Jezus is onze Geneesheer'. In 1883 opende Simpson het 'Home for faith and physical healing' waar zieken naar toe konden komen voor gebed om genezing. Een zakenman werd in dit huis genezen en doneerde een grote som geld om een groter huis te openen. Dit gebeurde in 1884 en het huis kreeg de naam 'Berachah Home'. Het was een huis waar mensen tot rust konden komen, waar men geestelijke en pastorale begeleiding ontving en waar ook werd gebeden voor genezing. In de verscheidene bedieningen waar Simpson leiding aan gaf, zou het gebed voor genezing een vast element worden.

Simpson begon twee weken na zijn ontslag op 21 november 1881 met samenkomsten in de Caledonian Club Hall.¹⁰ Er kwamen zeven mensen op af. De preek kwam uit Zacharia 4:6: 'Niet door kracht of macht zal hij slagen - zegt de HEER van de hemelse machten - maar met de hulp van mijn geest.' (NBV). Elke dag werden diensten gehouden en zondagavond stond in het teken van het trainen van toekomstige werkers. De samenkomsten trokken steeds meer mensen die tot geloof kwamen en daardoor moest verschillende keren gezocht worden naar grotere samenkomstruimten. Een nieuwe beweging stond in haar kinderschoenen. Dit was Simpson op zijn best,

10 Robert L. Niklaus, *All for Jesus. God at Work in The Christian and Missionary Alliance over One Hundred Years*, 52

zonder restricties predikte hij het evangelie en mensen kwamen tot geloof in Jezus Christus. Door de groei was er, na alle verhuizingen, behoefte aan een min of meer vaste locatie. Deze werd gevonden op de hoek van Eight Avenue en West 44th Street, niet ver van Times Square. De eerste steen werd gelegd op 14 januari en 'The Gospel Tabernacle' werd geopend op 23 juni 1889. In dit gebouw was er voldoende ruimte voor samenkomsten, maar het zou ook gebruikt worden voor het Missionary Training Institute, een boekwinkel en een Zendingshuis. De bedieningen werden zo op een centrale plaats ondergebracht. Het werd de uitvalbasis van het uitgebreide kerkelijk en zendingsnetwerk.

Het Missionary Training Institute was bedoeld om zendingswerkers op te leiden voor een buitenlandse zendingsbediening. Het instituut was al gestart in 1883. De gemeente had in hetzelfde jaar haar eigen zendingsgenootschap in het leven geroepen: 'The Missionary Union for the Evangelisation of the World'. Dit bevestigde eens te meer de wereldwijde visie die Simpson al vroeg had. Deze drijfveer kreeg nu nog concreter vorm. Het missionaire werk werd onder de aandacht gebracht in het tijdschrift 'The Word, the Work and the World' dat vanaf 1882 verscheen. Dit nieuwe geïllustreerde maandblad leek veel op wat Simpson eerder had uitgebracht ('The Gospel in all lands'). Tozer zou later zeggen dat dit blad, vergeleken met uitgaves van andere zendingsorganisaties, zonder twijfel enig in zijn soort was. De ideeën voor een trainingsschool had Simpson al eerder in dit blad genoemd. Het was zijn droom dat jonge mensen, vol van God, zouden worden opgeleid om te worden uitgezonden naar plaatsen waar het evangelie van Jezus nog niet was gehoord. In 1884 was het zover. De eerste zendingswerkers werden uitgezonden naar Congo.¹¹ Deze uit-zending zou een groot fiasco worden. Een team, onder leiding van

11 Robert L. Niklaus, *All for Jesus. God at Work in The Christian and Missionary Alliance over One Hundred Years*, 59-60

John Condit, vertrok via Engeland naar het Afrikaanse Congo. Aan de mond van de Congo rivier ontmoette de groep veel vijandigheid van Portugese handelaren. Het dwong hen om direct het binnenland in te trekken naar een zendingspost van de American Baptist Missionary Union. Dit werd hen fataal. Eén teamlid, Francis Gerrish, zou uiteindelijk de post bereiken én vruchtbaar samenwerken met de Baptisten. De anderen stierven door ziekte of uitputting. Gerrish keerde in 1888 terug en deelde Simpson mee wat er was gebeurd. Simpson trok zich het resultaat erg aan en voelde zich verantwoordelijk. Het bleek dat vanuit de Verenigde Staten onvoldoende zicht was op de geheel andere omgevingsfactoren in Afrika. Het is een sprekend voorbeeld van gebrekkige voorbereiding en onderschatting van zendingswerk in een geheel andere cultuur en context in deze beginjaren. De kwaliteit van de voorbereidingen zou vanaf dat moment omhoog gaan.

Naast het trainen en uitzenden van zendingswerkers zette Simpson zich ook in op de informele samenbinding tussen kerken en denominaties. Een middel daarvoor waren landelijke conferenties. Deze droegen zeker bij aan het opzetten van een netwerk van kerken en uiteindelijk tot het eerste evangelische platform onder leiding van Simpson: 'The Christian Alliance'. Het opvallende aan dergelijke conferenties was dat er in de tweede helft van de negentiende eeuw grote groepen mensen op af kwamen. Ze waren populair en Simpson sloot zeker aan bij een trend. Hij had daarvoor al verschillende andere conferenties bezocht. Een locatie waar Simpson regelmatig conferenties zou organiseren was Old Orchard, Maine. Het genoemde 'deeper life' was een belangrijk thema bij Simpson. Was hij eerder in zijn leven op zoek naar persoonlijke beleving, in deze conferenties kreeg het een breder perspectief. Heiliging en 'deeper life' waren volgens Simpson niet van elkaar te scheiden en ook de meest bekende schrijver binnen de CAMA, A.W. Tozer zou een groot deel van zijn

schrijversleven wijden aan dit thema. ‘Deeper life’ is volgens Simpson de basis voor elke kerkelijke activiteit. Een diepe verbondenheid met Christus en een vervulling met de Heilige Geest is noodzakelijk om te dienen in Gods koninkrijk. Tot op de dag van vandaag is het een onderscheidend kenmerk binnen de CAMA. De Heilige Geest werkt Gods liefde uit in een christen die daardoor een intieme gemeenschap ervaart met Hem. Simpson schreef er over in het boekje ‘The sanctifying work of the Holy Spirit’:

‘But there is a deeper experience of the divine love which comes to the soul after it has been proved and tried and brought into the intimacy of His fellowship. This comes from the Holy Spirit pouring out the love of God into the heart.’¹²

Voor Simpson hadden deze conferenties tot doel om de eenheid tussen gelovigen te beleven en te bevorderen. Hij kiest sprekers uit met verschillende kerkelijke achtergronden en met een variëteit aan theologische overtuigingen. Opmerkelijk is dat, ondanks de grote verscheidenheid, een diepgaande eenheid werd ervaren. Eén van de sprekers in 1886 was W.E. Blackstone. Hij sprak op een maandagochtend aan het einde van de conferentie. Hij hield een vlammend betoeg over zending en hield op confronterende wijze de toehoorders de magere inzet van de kerk voor. Zijn woorden hadden een grote impact. Hij concludeerde:

‘If the church were fully committed to the work, it is fair to say that in twenty years the world would be evangelised’.¹³

12 Online te lezen via https://online.ambrose.edu/alliancestudies/ahtreadings/ahttr_s93.html

13 Robert L. Niklaus, *All for Jesus. God at Work in The Christian and Missionary Alliance over One Hundred Years*, 71

DE CHRISTIAN & MISSIONARY ALLIANCE ONTSTAAT

Voordat de conferentie eindigde had Simpson een verzoek in handen om een zendingsorganisatie in het leven te roepen voor de Old Orchard conferentie in het jaar daarop. De Evangelical Missionary Alliance zag het daglicht. De drijfveer was de Grote Opdracht die Jezus gaf aan de gemeente. De onbereikte volken lagen, meer dan daarvoor, binnen het bereik. Simpson zag de nood in de wereld en wist dat deze alleen gelenigd kon worden door Jezus Christus. En hoe gebrekkig de uitvoering van de zendingstaak daarvoor ook was geweest, Simpson was ervan overtuigd dat in Gods koninkrijk iedereen als een middel in Zijn hand gebruikt kon worden. Doordat de passie in de Verenigde Staten toenam, was de Evangelical Missionary Alliance een middel om deze nieuwe energie in goede banen te leiden. Net als de conferenties, was ook deze organisatie niet verbonden aan een specifieke denominatie, maar steeg daar bovenuit. Simpson was er van overtuigd dat zending ‘the Lord’s own appointed way to hastening His speedy coming’ is (Mattheüs 24:14).¹⁴ Een andere slogan die het nog korter verwoord is: ‘Bringing back the King’. Het missionaire denken stond bij Simpson in een duidelijk eschatologisch perspectief: de nabijheid van Jezus’ komst had een praktisch theologische consequentie. Ook dit thema werd een onmisbaar onderdeel van de ‘Fourfold Gospel’. Simpson was een pre-millennialist, dat wil zeggen dat hij geloofde dat Jezus na een zevenjarige verdrukking terug zou komen en dat er daarna een duizendjarig vrederijk zou aanbreken. Hij was sterk beïnvloed door het dispensationalisme dat in de negentiende eeuw via John Nelson Darby een groot aantal aanhangers kreeg. Hierin heeft de latere CAMA Simpson niet gevolgd. Het is niet zo dat alles wat Simpson van belang achtte, zonder slag of stoot werd overgenomen. De uitgeverij van de CAMA heeft lange

14 A.B. Simpson, *The Word, the Work and the World*, (Juni 1887), 366

tijd geweigerd zijn boeken over dit onderwerp uit te brengen. In de beweging waren zeker op een aantal vlakken zelfcorrigerende tendensen zichtbaar.

Het andere landelijk dekkende platform, de 'Christian Alliance', ontstond net voor de 'Evangelical Missionary Alliance' in 1887. Simpson had impliciet gesproken over twee 'Alliances'. Toch had hij deze andere tak al eerder voor ogen om de zendingsinzet te ondersteunen en financieel bij te staan. Het zou een organisatie moeten worden die niet verbonden was aan een denominatie, maar een breed gedragen eenheid tussen evangelische christenen zou uitstralen. Simpson, die de eerste president werd, maakte duidelijk dat de gemeenschap voorop moest komen te staan. Simpson was pragmatisch en een netwerker. Het ging hem meer om een werkbare methode dan om onbruikbare theorie. Beide Alliances waren voor hem middelen om mensen, binnen en buiten de Verenigde Staten, in aanraking te brengen met het evangelie van Jezus Christus. De tweedeling heeft niet lang bestaan. In 1897 werden beide takken samengevoegd tot de Christian & Missionary Alliance en ook hiervan werd Simpson de eerste president. De basis was gelegd voor een wereldomvattend netwerk met als doel de wereld bekend te maken met 'Jesus only'.¹⁵

Simpson tobde zijn hele leven met zijn gezondheid. Terugkijkend zouden we hem nu een workaholic noemen die te weinig rust nam voor herstel voor lichaam en ziel. Het heeft hem verschillende malen op de rand en over de rand van een mentale inzinking gebracht. Toch kwam hij er steeds weer bovenop. In het voorjaar van 1918 voelde hij zijn krachten afnemen en kreeg hij een hartaanval. Het was een duidelijk teken om een stap terug te doen. Na een vakantie, de eerste in dertig jaar, voelde hij zich beter, maar de energie was verdwenen.

15 Robert L. Niklaus, *All for Jesus. God at Work in The Christian and Missionary Alliance over One Hundred Years*, 74-76, 99

In het jaar daarop richtte de CAMA zich op een opvolger die gevonden werd in Paul Rader. Simpson, lichamelijk geheel op, overleed op 28 oktober 1919. De erehaag bij zijn begrafenis en het grote aantal aanwezige mensen toonden aan dat een groot mens zijn intrek had genomen bij Zijn hemelse Vader. De ‘founding father’ was heengegaan, maar had een beweging achtergelaten die ook na zijn dood verder doorgroeide.¹⁶

DE ERFENIS VAN SIMPSON: CONCLUSIE

Simpson was geen theoloog, maar een pragmaticus. Hij schreef 101 boeken en dit waren voor een groot deel op papier vastgelegde preken. Daarnaast schreef hij onnoembaar veel artikelen en liederen. Dit deel van Simpsons erfenis is bijvoorbeeld zichtbaar in het tijdschrift ‘Alliance life’ dat elke maand door de CAMA in de Verenigde Staten wordt uitgegeven.¹⁷ Simpson was de leider die anderen voorving. Het ging hem meer om de handen en de voeten dan om het hoofd. Simpson was dan ook geen man van de doorwrochte theologische doordenking. Zijn zendingsdrang kwam meer voort uit ‘Jesus only’ dan vanuit een geloofsbelijdenis. Daardoor was hij in staat om met mensen vanuit verschillende denominaties samen te werken.

Kenmerkend voor Simpson was dat hij een bruggenbouwer en netwerker was. Hij keek over de muren van de kerk heen en wist mensen aan te spreken zodat ze in beweging kwamen. Simpson had het grotere plan van God om de wereld te bereiken met het evangelie steeds voor ogen. In zijn eigen leven had hij meerdere malen ervaren dat werken in Gods Koninkrijk alleen mogelijk was vanuit een diepe verbondenheid met Jezus door de Heilige Geest. Simpson had ook

16 A.W. Tozer, *Wingspread - A.B. Simpson: A study in spiritual altitude* (Camp Hill, Christian Publications: 1943), 130-139

17 Online te lezen via: <http://www.cmalliance.org/alife/>

zijn zwakke kanten, met name zijn gezin moest het vaak ontgelden. Dat wordt weleens vergeten. Daarom is het belangrijk om deze man van God niet op een voetstuk te plaatsen. Dat zou hij waarschijnlijk ook niet gewaardeerd hebben. Simpson leefde voor zijn Heiland en dat elan inspireert de CAMA. Tot op de dag van vandaag zijn er voorgangers, zendelingen en mensen uit allerlei denominaties die door hem worden geïnspireerd om het evangelie te brengen in landen waar dat daarvoor nog onbekend was. De New York Times noemde hem na zijn dood ‘one of the leading ... executives in foreign missionary work.’¹⁸ In die zin is Simpson een groots voorbeeld geweest en geeft deze beweging tot vandaag de missionaire fakkel door aan een volgende generatie.

18 *New York Times*: 30 oktober 1919, 13

DURF, OPENHEID EN DE GOOD OLD GOSPEL

*DE ACHTERGROND VAN DE THEOLOGIE EN
PRAKTIJK VAN ALBERT B. SIMPSON*

door René Holvast

INLEIDING

Niets komt zomaar uit de lucht vallen. Dat kwam Albert B. Simpson, de stichter van de *Christian and Missionary Alliance* dan ook niet. Willen we de CAMA vandaag begrijpen, dan moeten we een beeld hebben van de denkwereld waarin de beweging is ontstaan. Wat maakte in de negentiende eeuw de CAMA tot wat zij was?

Hieronder noemen we vijf invloeden die Albert Simpson onderging:

1. De degelijke Calvinistische theologie van zijn predikantenopleiding in Toronto;
2. De vernieuwende heiligingsbewegingen van de Angelsaksische wereld;
3. De opkomende pre-millennialistische uitleg van de Bijbelse profetieën;
4. De groeiende belangstelling voor goddelijke genezing;
5. De toegenomen negentiende-eeuwse aandacht voor zending.

CALVINISME

Albert Simpson kreeg zijn opleiding aan de Calvinistische Knox College in Toronto, Canada. Daarvoor had hij thuis een strenge Calvinistische opvoeding gehad.¹ Als kind moest hij al de 'Korte Catechismus' uit het hoofd leren. Zijn ouders leefden de Calvinistische levensstijl voor. Het ging om de *Covenant Presbyterians* en die hun leer uitdrukten in de *Westminster Confession of Faith*.²

Onderdelen van die Calvinistische leer bleven in het denken van Simpson bepalend. Zo staan God en Zijn eer radicaal centraal. De eer van God en het dienen van Hem moet ons hoogste doel zijn. Aan Hem moet alles onderworpen zijn. Wij bestaan om Hem te eren.

De soteriologie, ofwel de leer van de redding, is bij Albert Simpson voluit gebaseerd op de principes van de Reformatie. Het gedeelte 'Zondag 3' van de catechismus, waar de mens zondig wordt verklaard, blijft voorop staan. 'Zondig zijn' wil zeggen dat de mens zijn door God bepaalde doel mist en nog meer dan dat: de mens is in zijn aard tot het kwade geneigd. Door zijn zonde is de mens bij de Heilige God geen moment acceptabel. De Heilige God veroordeelt zonde en de mens die het doet. De mens, die een slaaf van zijn eigen zondige aard is geworden, kan zich daarvan niet bevrijden.

Er is er maar Eén die kan redden van de veroordeling die op een zondig mens rust. Die Ene is Jezus Christus, de God die mens is geworden. Hij heeft zijn leven als losprijs gegeven aan het kruis. Hij stierf in onze plaats. Als we geloven in Hem, dan wordt ons onze zonde vergeven en worden wij er van verlost. Het theocentrische denken (God centraal) is bij Simpson dan ook sterk Christo-centrisch

1 A.E. Thompson, A.B. Simpson: His Life and Work, revised edition (Camp Hill, Christian Publications: 1960), 8, 31-40.

2 Online te lezen via: <http://www.reformed.org/documents/wcf> (19-03-2015)

denken. Jezus Christus is de Openbaring van God en in Hem (alleen) is er redding. Vandaar de slogan: 'All for Jesus!' Hier ligt ook de bron van de CAMA zendingsgedachte. De hele wereld moet zich buigen voor Christus, die ons redt als wij in Hem geloven. Daarom moet die boodschap overal bekend gemaakt worden. Hier vinden we de start van het leven als Christen: Christus aanvaarden als onze Redder. In het boek *The Fourfold Gospel* wordt mooi geïllustreerd waar volgens Simpson redding op uit moet lopen: op het 'nemen voor onszelf en uitdelen aan anderen'.³

Simpson onderging hier aanpassingen in zijn denken. Vooral na zijn verhuizing naar New York nam hij afscheid van de leer van totale verdorvenheid (*total depravity*) van de mens. Nog steeds achtte hij de mens voor eeuwig verloren in zonde en schuld. Tegelijk vond hij dat de mens zelf in staat was om met zijn wil een keuze te maken om Christus' redding te aanvaarden. In dat opzicht was de menselijke wil niet totaal verdorven. Hierin volgde Simpson de trend van het Arminiaanse Calvinisme. Dit had hij niet op Knox College geleerd. Met de komst van de tweede grote opwekkingsbeweging in de Verenigde Staten (*Second Great Awakening*), van 1800-1820, en nog eens de derde opwekkingsbeweging (*Prayer Revival*) van 1858-1859, was die trend overheersend geworden binnen het *Evangelicalism* van zijn tijd.⁴

Zijn hele verdere leven heeft Simpson gebouwd op die degelijke basis van het Arminiaanse Calvinisme. De juridische opvatting van het vervangende offer van Christus, die Zich gaf als losprijs voor de zondaar, stond niet ter discussie.

3 Albert B. Simpson, *The Fourfold Gospel* (Camp Hill, Christian Publications: 1984), 20, 258

4 Richard F. Lovelace, *Dynamics of Spiritual Life. An Evangelical Theology of Renewal* (Exeter: Paternoster Press: 1981), 47, 48; Albert B. Simpson, *The Fourfold Gospel*, 43, 44

HEILIGINGSBEWEGINGEN

Als we God als Redder (*Saviour*) hebben aanvaard, zo redeneert Simpson, dan moeten we Christus ook leren kennen als Heiligmaker (*Sanctifier*). Is de kennismaking met Christus als Redder een ervaring, zo is de kennismaking met Hem als Heiligmaker dat ook.

Simpson was beïnvloed door de heiligingsbewegingen van zijn tijd. Cyrus Scofield heeft eens opgemerkt dat onder Noord Amerikaanse *Evangelicals* aan het einde van de negentiende eeuw meer boeken over de Heilige Geest werden geschreven dan ooit in de geschiedenis van het Christendom.⁵ Er was allereerst de leer van John Wesley en het daaruit voortkomende Methodisme.⁶ Wesley leerde bijvoorbeeld dat een Christen nu al volmaakt kan zijn in zijn heiligingsleven. Dat kon door de tweede ervaring (*second blessing*) van de Heilige Geest. Dat was een 'tweede genade' die de gelovige zou kunnen ontvangen. Simpson had ook contact met de Britse Keswick conferenties.⁷ De variant van de Keswick beweging op Wesley's heiligingsleer was dat een Christen zich passief op moest stellen ('rusten'), zodat hij zich niet meer door de zonde zou laten beheersen, maar door de Heilige Geest. Dan zou een 'overwinningsleven' een feit zijn. Vanaf de jaren 1905-1906 moest Simpson zich ook een mening vormen over de opkomende klassieke pinkstertheologie. De pinksterleer onderwees dat het spreken in tongen het uiterlijke teken zou zijn van de 'Dooop met de Heilige Geest'. Dan zouden volle kracht en reiniging van de Christen - door de Heilige Geest - een feit zijn.

5 Vinson Synan, *The Century of the Holy Spirit: 100 Years of Pentecostal and Charismatic Renewal* (Nashville, Nelson Publishers: 2001), 35

6 David Bundy, 'Wesleyan/Holiness Missions', in: A. Scott Moreau, red., *Evangelical Dictionary of World Missions* (Grand Rapids, Baker: 2000), 1011-1013

7 B. van de Walle, *The Heart of the Gospel*, 76

Albert Simpson was sterk beïnvloed door deze bewegingen.⁸ Toch onderscheidde Simpson zich van het Methodisme van Wesley, van de Keswick beweging en van de klassieke pinkstertheologie.

Waarin onderscheidde Simpson zich? Heiliging was bij Simpson een diepere reiniging van zonde en een diepere vervulling met de Heilige Geest. Dat was ook volgens Simpson een persoonlijke ervaring, maar die ervaring stond bij hem niet centraal. Wat stond dan wel centraal? Dat was de Bron en het Doel van die heiliging: Jezus Christus. Als de Heilige Geest ons vervult, wordt ons leven geheiligd, maar het ging niet om die vervulling, noch om die heiliging. Waar ging het dan wel om? Het ging om een leven van totale afhankelijkheid van Christus. Dit geheiligde leven heette bij Simpson ook wel het diepere leven (*the deeper life*), het Christus-leven (*Christ-life*) of het grotere leven (*the larger life*). Door te leven in gehoorzaamheid, worden we door die gehoorzaamheid telkens opnieuw en dieper vervuld. De vervulling, de ervaring, de heiliging, het is allemaal het doel niet. Het doel is *Jesus all in all*, ofwel: Christus moet ons totale geestelijke gezichtsveld gaan innemen. Daar moeten we naartoe groeien. Je leven moet een Christus-leven worden. Dàt is de zin van heiliging! En als je een *Christ-life* hebt, verlang je ernaar dat te delen met anderen... zending!

De invloed van de heiligingsbewegingen op Simpson was groot, maar het is niet altijd gemakkelijk in kaart te brengen hoe die relatie precies in elkaar zit. Simpson liet zich niet altijd systematisch over deze zaken uit. Hij communiceerde door preken en artikelen. Misschien stond hij in zijn tijd het dichtste bij de Keswick leer van heiliging.⁹ In ieder geval accepteerde hij niet de Wesleyaanse leer van perfectie.

8 Synan, *The Century of the Holy Spirit*, 29, 87, 91, 136, 168, 241-242

9 Bernie van de Walle, *The Heart of the Gospel*, 110

Na rijp beraad werd ook de tongentaal als teken van heiliging door Simpson afgewezen.¹⁰ Hij was zo radicaal Christocentrisch, dat hij niet op de ervaring omwille van de ervaring gericht kon zijn.

DISPENSATIONALISME

Albert Simpson was opgevoed met een post-millennialistische kijk op de profetieën. Christus zou (eens) terugkomen en een vreedrijk op aarde zou tegen de terugkomst van Christus door de Kerk gereali-seerd zijn. Als vader van dit Amerikaanse post-millennialisme wordt Jonathan Edwards aangewezen. Simpson veranderde van mening - en velen met hem - tegen het einde van de negentiende eeuw. Die verandering is onder andere toe te schrijven aan de ervaringen tijdens de bloedige Amerikaanse burgeroorlog. De oorlog toonde dat het vreedrijk nog ver weg was. Simpson begon de profetieën te begrijpen vanuit het pre-millennialistische perspectief. Eén van de grote boeg-beelden hiervan was de Britse John Nelson Darby (1800-1882).¹¹ In Amerika was Cyrus I. Scofield één van de grote voorvechters van deze leer.

Men zag de late negentiende eeuw en de vroege twintigste eeuw als een tijd van degeneratie en geloofsafval. De zondige generatie van die tijd was op weg naar de ondergang, door henzelf uitgelokt door hun zonde. Christus zou hen daarom veroordelen. Men leerde dat het heden de tijd van de laatste dagen was. Het 'vijf voor twaalf' op de wereldklok, vlak voor de terugkomst van Christus. Het was ook de tijd dat de Joden zouden terugkeren naar het beloofde land, als één van de vele 'tekenen' van de eindtijd. Die eindtijd betekende vooral een vervolging van Christenen, ook alweer een teken van het komende

10 Charles Nienkirchen, 'A.B. Simpson: Forerunner and Critic of the Pentecostal Movement', in: *Charles Nienkirchen en David Hartzfeld, red, The Birth of a Vision*, 125-163

11 Robert L. Niklaus, John S. Sawin and Samuel J. Stoesz, *All for Jesus*, 288-289

einde. Die tijd zou culmineren in ‘de grote verdrukking’ (*tribulation*) van zeven jaar. Vlak voor die verdrukking zouden Christenen ‘opgenomen’ worden. Zo zouden zij ontsnappen aan die verdrukking. Na die verdrukking zou Christus terugkomen om op aarde te blijven (de *parousia*). Hij zou de mensen oordelen. Dan zou er een vrederijk van 1000 jaar (*millennium*) onder Christus als Koning op aarde zijn.

In meer gestructureerde vorm werd deze leer gebracht als bedelingenleer of dispensationalisme. In de geschiedenis van Gods handelen met de mensen zijn perioden te onderscheiden (*dispensations*). Elk van deze perioden heeft zijn eigen verbond met mensheid, met het daaruit voortvloeiende doen en laten per periode. Hieruit is de ook vandaag nog bekende Scofield Bijbel (met dispensationalistische aantekeningen) voortgekomen.

En Simpson? Hij was - net als de meesten in het Noord Amerikaanse *Evangelicalism* - gewonnen voor deze benadering. Tekenend is bijvoorbeeld dat Simpson diep bewogen was toen de Engelsen in 1917 Jeruzalem op de Turken veroverden. Een teken van het komende vrederijk!

Simpson was echter Simpson. Hij legde op belangrijke punten eigen accenten. We noemen er twee. De eerste is zijn uitleg van Mattheüs 24:14. De vraag was of de komst van Christus passief afgewacht moet worden. Dat moest niet, volgens Simpson. Sterker nog, we kunnen Zijn komst bespoedigen. Hij baseerde zich op Mattheüs 24:14: ‘Pas als het goede nieuws over het koninkrijk in de hele wereld wordt verkondigd als getuigenis voor alle volken, zal het einde komen’. Als het evangelie overal verkondigd zou zijn, zou Jezus Christus terugkomen. Zending betekende dan ook ‘de Koning terug brengen’ (*to bring back the King*).¹² Als we met meer urgentie de zendingstaak op

12 Albert B. Simpson, *The Fourfold Gospel*, 257-258

zouden pakken, dan zouden we de terugkeer van Christus bespoedigen (*to hasten the return of Christ*). Vandaag hangt niet iedereen binnen CAMA deze pre-millennialistische visie meer aan. Ook zijn uitleg van Mattheüs 24:14 wordt niet door iedereen aanvaard. Het primaat van zending en de urgentie van zending is wel gebleven.

Ten tweede diende Simpson Christus en niet primair een denksysteem. Het lag hem niet om het pre-millennialisme tot in zijn uiterste consequenties uit te werken. Als zendingsleider (*missionary statesman*) en pastor kon hij alleen dispensationalist zijn als het Christus' genade niet inperkte en het zending stimuleerde.¹³ Het systeem was geen doel op zich. Franklin Pyles noemde Simpsons eindtijd onderwijs dan ook terecht zendingeschatologie (*missionary eschatology*).¹⁴ Daarom kon de vroege CAMA dan ook Christenen van allerlei pluimage aantrekken. Dat maakte Simpson breed. Het maakt Simpson tot de dag van vandaag sympathiek.

GODDELIJKE GENEZING

Een volgende invloed op het denken van Albert Simpson is de beweging rond goddelijke lichamelijke genezing, zoals die opkwam in zijn tijd. Deze 'invloed' was meer dan een ontmoeting met een beweging. Simpson heeft ook zelf een ingrijpende lichamelijke en mentale genezing - op gebed - ervaren.¹⁵

13 Charles Nienkirchen, 'Simpson, Albert, Benjamin', in: 'S.M. Burgess en E.M. van der Maas, red. *The New International Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements, revised edition* (Grand Rapids, Zondervan: 2001), 1069-1070

14 Franklin Pyles, 'The Missionary Eschatology of A.B. Simpson', in: David Hartzfeld en Charles Nienkirchen, *The Birth of a Vision*, 29-48

15 Aiden W. Tozer, *Wingspread: Albert B. Simpson - A Study in Spiritual Altitude* (Harrisburg: Christian Publications, 1943), 66-67

De Noord Amerikaanse bewegingen die goddelijke genezing leerden, waren talrijk. Al in de zeventiende eeuw leerde George Fox dat gebed om genezing een deel was ‘van een totale bediening’. Quakers, Shakers, Zevende-dag Adventisten en allerlei ‘genezingsbedieningen’ waren bekend in die tijd. Ook een variatie van Europese genezingsideeën werden geïmporteerd in Noord Amerika.¹⁶

Een vroege invloed op Simpson ging uit van Charles Cullis. Hij was christen, arts, en voormalig directeur van een sanatorium voor tuberculose.¹⁷ Hij had de kracht van gebed ontdekt en belegde samenkomsten waarin genezing op gebed werd gepraktiseerd. Cullis bleef zijn medische praktijk uitoefenen, maar zette ook zijn gebed voor zieken voort. Het is bij hem dat Simpson in 1881 een ingrijpende lichamelijke en mentale genezing doormaakte.¹⁸

Iets later in de tijd had Simpson contact met R. Carter Kelso. Hij was een regelmatig spreker op bijeenkomsten van de CAMA en was een docent aan het trainingsinstituut in New York. Kelso was een wetenschapper, die later ook praktiserend arts werd.¹⁹ Eén van zijn bijdragen aan de CAMA was onderwijs over goddelijke genezing.

De ideeën van Simpson en de CAMA over genezing zijn misschien het beste (en het meest systematisch) verwoord door Keith M. Bailey in het boek *The Children's Bread*.²⁰ Zoals vergeving van zonden in de Bijbel verankerd is in het bloed van Christus, zo is ook lichamelijke

16 Bernie van de Walle, *The Heart of the Gospel*, 113

17 Charles Cullis, *More Faith Cures, or Answers to Prayer in the Healing of the Sick* (Boston, Willard Tract Repository: 1881)

18 Robert L. Niklaus, John S. Sawin en Samuel J. Stoesz, *All for Jesus*, 40

19 R. Carter Kelso, *The Atonement for Sin and Sickness, or a Full Salvation for Soul and Body* (Boston, Willard Tract Repository: 1884)

20 Keith M. Bailey. *The Children's Bread: Divine Healing* (Harrisburg, Christian Publications: 1977)

genezing in de Bijbel verankerd in datzelfde bloed van Christus. Jesaja 53:6 zegt: ‘Door Zijn striemen is ons genezing geworden’. Het bloed van Christus heeft, volgens Simpson, ook een voorziening voor lichamelijke genezing. Genezing hangt dus niet in de lucht, maar is ergens op gebaseerd. We kunnen pleiten op het vergoten bloed, zoals we dat ook voor vergeving doen.²¹

Maakt dit lichamelijke genezing op gebed tot een automatisme? Volgens Simpson niet. Hij was Calvinistisch opgevoed en de soevereiniteit van God bleef gehandhaafd. God kan een ander plan hebben met ons leven. God kan niet gedwongen worden. Maakte het Simpson tot een fanatieke gebedsgenezer? Nee, lichamelijke genezing was bij hem ondergeschikt aan het leren kennen van Christus. Hij kon geen diensten organiseren om genezing aan te bieden zonder bekering of heiliging. De Christus van Simpson was geen Sinterklaas. Genezing kon niet los worden aangeboden en had altijd(!) een functie tot bekering of heiliging. Kenmerkend is het conflict met de evangelist John A. Dowie uit Australië die hem wilde dwingen tot het gezamenlijk houden van genezingscampagnes.²² Simpson ging er niet op in. Zijn roeping was het prediken van Christus.

Buiten de CAMA was deze genezingscomponent niet onomstreden. Snel konden buitenstaanders de conclusie trekken dat Simpson een fanaticus was. Hij werd soms op één lijn gesteld met extreme uitingen elders. Simpson was er de man niet naar om zijn overtuiging te verbergen. Hij had durf. Hij durfde innovatie aan. Hij leed wel onder het onbegrip dat zijn standpunt hem opleverde. Maar zijn roeping was het prediken van Christus - en daar hoorde genezing bij.

21 Albert B. Simpson, *The Gospel of Healing* (Camp Hill, Christian Publications: 1986)

22 Aiden W. Tozer, *Wingspread*, 119

DE TOEGENOMEN AANDACHT VOOR ZENDING

De laatste invloed is die van zijn tijd, waardoor in de negentiende eeuw de aandacht voor zending groeide. De reden voor die aandacht was dus niet altijd een theologische.

Om te beginnen werd de voorstellingswereld van de negentiende eeuw gevoed door ontdekkingsreizigers. Livingstone had grote delen van Afrika 'ontdekt'. Zijn reisverslagen werden met belangstelling en bewondering gelezen. Henry Morton Stanley, kwam in 1877 aan in Boma, aan de westkust van Centraal Afrika. Hij was in drie jaar - te voet - van oost naar west het Afrikaanse continent overgestoken. Hij had de loop van de Congo rivier in kaart gebracht. Zijn goed gepubliceerde verslagen waren een sensatie. Het Westen maakte kennis met nieuwe landen, volken en rivieren. Die nieuwe kennis bracht ook het idee van nieuwe mogelijkheden en nieuwe verantwoordelijkheden.

Het was de tijd dat aardrijkskundige genootschappen (*geographical societies*) expedities uitstuurden om het onbekende in kaart te brengen. Wat ook speelde waren de activiteiten van allerlei bewegingen tegen slavernij. Juist in de Angelsaksische evangelische wereld speelde dit sterk. Er lag een wereldwijd humanitair werk te wachten!

De industriële revolutie functioneerde als een vliegwiel. De wereld kwam dichterbij. Reizen werd veiliger en sneller. Maatschappijen begonnen regelmatige stoombootdiensten op exotische bestemmingen te verzorgen. De wereld had een paar grote stappen gezet op weg naar wat we nu de *global village* noemen. Tegen het einde van de negentiende eeuw groeide ook het besef van de bevoorrechte Westerse positie. Juist de Noord Amerikaanse bevolking en economie groeide explosief. Daar kwam een nieuw zelfbewustzijn uit voort. Christenen kregen een nieuw gevoel van verantwoordelijkheid voor de wereld.

Naast allerlei algemene maatschappelijke ontwikkelingen, werd Simpson ook beïnvloed door nieuwe situaties waarin hij terecht kwam. Een belangrijke wending in zijn leven was zijn ervaring met de evangelisatie campagne van de evangelisten Whittle en Bliss in Louisville, Kentucky. Zijn biograaf - A.W. Tozer - zegt dat die campagne een openbaring (*a revelation*) voor hem was. Hij zag de massa's tot Christus komen en hij greep die visie voor de wereld. Zending op de stoep van je eigen huis! Hij zou nooit meer van die visie afkomen en niet willen afkomen.²³

Dit alles klinkt bij Simpsons publicaties door. In uitgaven als *The Word*, *The Work and the World*, *The Gospel in All Lands*, *Living Truths* en *Alliance Weekly* vinden we het elan van de gouden eeuw van de laat negentiende-eeuwse Verenigde Staten (de *Gilded Age*) en het hoogtepunt van het Europese kolonialisme. Simpson zoog die wereld in zich op als een spons. Hij was verbazend goed op de hoogte. Hij zag daarin de mogelijkheden om Christus te prediken. Gaf God niet een open deur? Lagen hier niet enorme mogelijkheden?

Het sterke punt van Simpson was dat hij een open oog had voor de veranderingen om hem heen. Hij was niet bang voor het nieuwe. Hij omarmde het. Hij zag kansen voor het verspreiden van de boodschap van Christus. Hij was innovatief in het werken met nieuwe vormen. Vandaag klinkt het publiceren van een zendingsmagazine niet als iets nieuws. In zijn tijd was het spikspinternieuw. Magazines bestonden wel, maar niet voor de zending. Simpson was de eerste om het te doen. Hij lanceerde de eerste Bijbelschool voor zendelingen in Noord Amerika. Hij had het concept leren kennen in Londen en bracht het naar New York. Hij was niet bang voor het nieuwe, het nog nooit geprobeerde.

23 Aiden W. Tozer, *Wingspread*, 40

CONCLUSIE

Albert B. Simpson was - net als wij - een kind van zijn tijd. Zijn kracht lag niet in het scheppen van nieuwe ideeën. Hij heeft geen nieuwe theologie voortgebracht. Hij was geen uitvinder. Hij gebruikte wat hij aantrof. Simpson was wel uitzonderlijk in hoe hij met die invloeden omging. Ten eerste stond hij open voor wat theologie en de wereld te bieden hadden. Hij informeerde zich breed en dacht in mogelijkheden. Ten tweede durfde hij nieuwe kennis innovatief op te pakken. Hij durfde risico's aan en had de moed zich zo kwetsbaar op te stellen. Ten derde durfde hij van mening te veranderen. Hij leefde vanuit een openheid en kon zich laten overtuigen. Ten vierde kon hij ook staan voor aloude waarheden. Hij had geen behoefte om modieus te zijn. Ten vijfde wist hij mensen - die die invloeden belichaamden - te binden aan de CAMA en er een effectief team van te maken.

In die eerste generatie was er een vrijheid om binnen de CAMA jezelf te zijn en aan de slag te gaan, als Christus maar centraal stond. Jesus All-in All was het wachtwoord. En het werd gepraktiseerd.

Wie zich meer wil verdiepen in de achtergrond van Simpsons denken kan terecht bij een aantal goede inleidingen. Ten eerste is er Bernie A. van de Walle met *The Heart of the Gospel*, waarin hij Simpsons viervoudig evangelie tegen de achtergrond van zijn tijd plaatst.²⁴ Een goede verzameling essays over het ontstaan van Simpsons werk en visie is *The Birth of a Vision* onder redactie van David Hartzfeld en

24 Bernie van de Walle, *The Heart of the Gospel: A.B. Simpson, The Fourfold Gospel, and Late Nineteenth Century Evangelical Theology* (Pickwick Publications, Eugene: 2009)

Charles Nienkirchen.²⁵ Tot slot is *All for Jesus* van Robert Niklaus, John Sawin en Samuel Stoesz een goede historische beschrijving van de CAMA.²⁶

25 David F. Hartzfeld en Charles Nienkirchen, red. *The Birth of a Vision: Essays on the Ministry and Thought of Albert Simpson* (His Dominion, Regina: 1984)

26 Robert L. Niklaus, John S. Sawin en Samuel J. Stoesz. *All for Jesus: God at Work in the Christian and Missionary Alliance Over One Hundred years* (Camp Hill, Christian Publications, 1986)

AIDEN W. TOZER

TWINTIGSTE-EEUWS CAMA BOEGBEELD,
SCHRIJVER, ESSAYIST EN PROFEET

door Rocco Rausch

*'If my fire is not large,
it is yet real,
and there might be those
who can light their candle at its flame...'¹*

A.W. Tozer

INLEIDING

Er is weleens gezegd, door zowel 'insiders' als 'outsiders', dat terwijl de Christian and Missionary Alliance² door A.B. Simpson werd gesticht, ze pas onder invloed van Aiden Wilson Tozer (21 april 1897 - 12 mei 1963) haar échte vleugels kreeg. Wie was deze markante man en wat maakt hem ook vandaag nog tot een belangrijk boegbeeld voor de CAMA? Op die vraag gaan we in dit artikel in.

1 Dit zijn Tozers eigen woorden met betrekking tot zijn bediening. Zie: 'Preface' van *The Pursuit of God*, Christian Classics publishing (2009)

2 Verder in dit artikel te noemen: *CAMA* (de internationale afkorting) of *The Alliance* (de naam die liefkozend vooral in Angelsaksische delen van deze wereldwijde Alliantie wordt gebruikt), zie: www.cmalliance.org

EERSTE STAPPEN

Aiden Wilson Tozer (die zich kortweg liever ‘Tozer’ - of ‘A.W.’, door intimi - liet noemen) werd op 21 april in 1897 geboren in het kleine dorpje La Jose in Pennsylvania in de Verenigde Staten. Om deze mysterieuze en intrigerende man beter te kunnen begrijpen moeten we zijn eigen advies (als biograaf) ter harte nemen, namelijk: ‘get to know the man and you’ll understand his ministry’.³

Als zoon van hardwerkende boeren in een afgelegen gebied groeide hij op met weinig en moest hij zich zien te vermaken met dat wat de boerderij te bieden had. Het ‘op zichzelf aangewezen zijn’ is een eigenschap die daar op deze afgelegen boerderij geboren is, en die later zijn bediening ook voor een belangrijk deel kleur zou geven. In zowel positieve als in negatieve zin. Pas aan het einde van zijn leven erkende hij ‘I have had a lonely life’.⁴

Tozer groeide op met een bijzondere voorliefde voor de schepping, vooral voor dat wat klein en hopeloos was. Al vanaf jonge leeftijd werd het ‘zorgen voor’ er min of meer in geduwd. Het was niet anders dan normaal dat de kinderen voor elkaar en voor zichzelf zorgden. Iedereen deed mee in zo’n familiebedrijf en van iedereen werd dan ook een bijdrage verwacht. Aiden was als een van de oudste kinderen een kind op wie een zware last drukte. Al vroeg in zijn kinderjaren leefde hij daardoor een teruggetrokken bestaan. Als hij tijd voor zichzelf had, trok hij zich terug.

3 ‘Leer de man kennen en je zult zijn bediening begrijpen’, eigen vertaling, uit James L. Snyder, *The Life of A.W. Tozer: In Pursuit of God* (Grand Rapids, MI: Monarch, 2009), 9

4 ‘Ik had een eenzaam leven’, eigen vertaling. Zie ook: Lyle Dorsett, *A Passion for God, the spiritual journey of A.W. Tozer* (Moody Publishers, 2008), 15

EERSTE STAPPEN NAAR GOD

Hoe word je groot in het Koninkrijk van God? Door klein te worden. Dat gaat vaak door harde lessen waarin ontdekt wordt dat het leven niet maakbaar is. Voor Aiden begon die reis terwijl hij met zijn beste vriend van huis wegliep. Ze wilden samen avonturen beleven en zoals dat gaat met jonge knapen, waren ze nogal druisstig en hadden geen idee wat ze te wachten stond. Samen wilden ze de rivier de Ohio afzakken op een vlot, zoals ook Huckleberry Finn dat ooit eerder met de Mississippi had gedaan. Geen van de twee knapen had echter ervaring op dit gebied en echt zwemmen konden ze ook niet. Toen hun vlot verging verdronken ze bijna.

Na twee weken weg van huis te zijn geweest brak de jonge Aiden. Hij moest iets met zijn leven gaan doen. En hij moest terug naar huis en zijn moeder onder ogen komen. Maar nog erger: hij moest ook God onder ogen komen. Hij had zich eerder bekeerd na een evangelisatiecampagne op straat en er was al veel veranderd in het leven van de jonge Aiden, maar zijn druisstigheid had hij nog niet aan God verloren.⁵ Na een intense crisis waarin hij zichzelf zonder medeweten van iemand anders had opgesloten in het washok dacht hij terug aan die straatevangelist die tegen hem had gezegd dat Jezus de enige uitweg was. Daar gaf hij echt zijn hart aan de Heer die hij de rest van zijn leven al even druisstig achterna zou zitten ('in pursuit of'). Maar daarvoor moest hij eerst 'klein' worden en leren niet meer op zichzelf te vertrouwen. Naar zijn eigen woorden ontstaat er juist dan ruimte voor de levende God om te werken in het leven van de gelovige.⁶ En zo ging dat ook bij hemzelf.

5 Dorsett, *A Passion for God*, 46-47

6 A.W. Tozer, *Man, the dwelling place of God* (Christian Publications), 24

GEROEPEN EN GEGAAN

Kort na zijn huwelijk met Ada Pfautz vertrok hij naar West Virginia. Hij ervoer de roepstem van God op zijn leven en nadat hij een tijd had doorgebracht in de CAMA-gemeente van Reverend Samuel M. Gerow was de tijd rijp geworden om dat wat God in hem gelegd had ook te gaan uitdelen. Eerst harkerig en moeizaam, maar gaandeweg werd de roeping duidelijker. Toen Stonewood een jonge predikant zocht werd Aiden door Gerow naar voren geschoven, en Aiden nam dat beroep - zonder Ada te consulteren - aan. Hij ging, en zij volgde. Dit fenomeen zou zich later nog diverse malen herhalen.⁷

Na een paar jaar in de bediening bevestigd te zijn geworden (zoals gebruikelijk was bij de CAMA in die tijd) ontving hij zijn ordinatie.⁸ Nu was hij, een niet officieel geschoolde jongen die boeken verslond alsof het een lieve lust was, geslaagd voor zijn kerkelijk examen en hij nam dat niet lichtvaardig op. Het gebed dat hij toen uitsprak heeft hij later op schrift gesteld en dit heeft velen later nog geïnspireerd.⁹

SCHRIJVER

Tozer ontwikkelde zich van predikant tot schrijver. Dat had te maken met een aantal factoren. De eerste was uiteraard zijn brede interesse als autodidact. Hij kon eenvoudigweg niet stoppen met lezen.

7 Na Stonewood (1916) volgde Morganstown (1921) en Toledo, Ohio (1924). In januari 1925 ontving hij een beroep uit Indianapolis. Daar zou hij vier jaar blijven (1925-1929)

8 Tozer werd op 18 augustus 1920 geordineerd op Beulah Bible Conference Center. Snyder, *In Pursuit of God*, 59

9 Waaronder de auteur van dit artikel, maar dat mag duidelijk zijn. Het betreffende gebed is ook hier te lezen (Engels): <http://www.thegospelcoalition.org/blogs/trevinwax/2011/08/07/prayer-of-a-minor-prophet/>

Altijd vond hij wel weer iets interessants.¹⁰ Daar kwam bij dat hij een beroep aangenomen had naar de grote stad Indianapolis, en... die stad had een heuse bibliotheek! De gemeente had een heus kerkblad en daarvoor begon hij op verzoek korte artikeltjes te schrijven, vooral zogenaamde devotionals (dit zijn geloofsopbouwende korte stukjes die meditatief van aard zijn). Dit ging hem zo goed af, dat dit niet ongemerkt bleef. Deze stukjes waren kort en sterk, en juist daardoor ook breed in trek, ook bij zustergemeenten binnen de Alliance. Binnen een mum van tijd verschenen zijn stukjes in diverse kerkbladen door de hele regio.¹¹

LANDELIJKE (H)ERKENNING

Een korte tijd later werd hij gevraagd om voortaan ook van deze stukjes te schrijven in het landelijke blad van de beweging, *The Alliance Weekly*.¹² Het was een beroep wat hij na gebed maar wat graag aannam. De ster van Tozer rees hierdoor snel, al was het alleen maar vanwege het grote (wereldwijde) bereik van het (zendings)magazine. Maar dat was niet het enige. Het bijzondere aan zijn stukjes was dat ze min of meer allemaal ontsproten uit zijn diepe en intieme relatie met Christus. Zijn bediening begon er hierdoor min of meer uit te zien als een soort driehoeksverhouding: vanuit gebed kreeg zijn prediking en schrijven vorm, en hij begon de relatie tussen de afzonderlijke delen zo te zien dat hij nooit het een voor het ander op zou geven. Zijn dag op kantoor begon steevast met drie uur van gebed, en de rest vloeide daaruit voort. Het was de bron van zijn bediening.

10 Zijn 'associate-pastor' Raymond McAfee zegt Tozer altijd een boek bij zich had als hij bij hem in de auto zat. Op de meest eigenaardige momenten toverde hij een boekje van een 'saint' waar nog nooit iemand van gehoord had tevoorschijn om stukken uit voor te lezen. Snyder, *The Life of Tozer*, 68-69.

11 Snyder, *The Life of A. W. Tozer*, 71

12 Tegenwoordig luisterend naar de naam *'Alliance Life'*.

Te vinden op: <http://www.cmalliance.org/alife/>

CHICAGO

Na Indianapolis volgde een beroep vanuit Chicago, en daar zou hij de langste tijd van zijn bediening blijven. Het werk van The Alliance breidde zich langzaam maar gestaag uit van het oosten van de Verenigde Staten naar het westen en in Chicago was uit een aantal tentencampagnes een gemeente gevormd. Toen er na een periode van pionieren een nieuwe predikant nodig was viel hun oog op de rijzende ster van de zuster gemeente uit Indianapolis. Tozers eigenzinnige karakter spreekt ook hier boekdelen: hij zou alleen komen als aan de volgende voorwaarden kon worden voldaan. Hij zou geen ‘bezoekspastor’ worden, maar zou zich vooral bezighouden met gebed, het onderwijs en de prediking. Anders kwam hij niet.¹³ Maar nadat hij er in de morgen en in de middag had gepreekt was er niemand die het ook maar in zijn hoofd durfde te halen om de eigenzinnige man met de gekke schoenen en het vreemde accent niet te beroepen, zelfs met zijn ‘gekke’ voorwaarden.

In ‘The Windy City’ werd hij wie hij worden moest. Dat kwam met name omdat hij vanaf het prille begin de onvoorwaardelijke steun van zijn kerkenraad ontving, ondanks zijn nukken en zijn streken.¹⁴ Men zag het met hem zitten en hij kreeg de ruimte om het ambt zo in te vullen als waar de Heer hem naartoe zou leiden. Dat vertrouwen blijkt ook uit het feit dat ze als gemeente akkoord gingen

13 Snyder, *The Life of A. W. Tozer*, p.79

14 Een ander voorbeeld: Waar andere predikanten na de dienst aan de deur gingen staan om bezoekers Gods zegen te wensen, ging hij regelmatig in de crèche van de kerk zitten. Soms leek het of hij de mensen van de kerk ontvluchtte en deze gedachte is niet eens zo gek. Hij was nu eenmaal schuw en liever bij God als dat hij toneel speelde voor mensen.

met zijn ‘gekke’ (zeker voor een predikant¹⁵) eisen, maar ook uit het feit dat de bediening hierdoor de vleugels kreeg die tot ver buiten de eigen gemeente- en landsgrenzen reiken!

EEN BEDIENING ‘MET VLEUGELS’

In korte tijd verschenen achter elkaar (in volgorde van publicatie): *Wingspread* (Biografie van A.B. Simpson; 1943), *Let my people go* (Biografie van Robert Jaffray; 1947), *The Pursuit of God* (1948). Daarna volgden nog *The Divine Conquest* (1950), *Born after Midnight* (1953), *Root of the Righteous* (1955), *Keys to the Deeper Life* (1957), *Of God and Man* (1960), *Knowledge of the Holy* (1961) en als laatste *Christian Book of Mystical Verse* (1963).¹⁶ Veel van deze boeken zijn ook vandaag nog ‘in print’ en van *The Pursuit of God* zijn wereldwijd meer dan 1 miljoen exemplaren over de toonbank gegaan, kort gevolgd door *Root of the Righteous* en *Knowledge of the Holy*.¹⁷

De boeken zijn allemaal vrij klein en vaak devotioneel van aard en stijl. Korte hoofdstukken met scherpe, korte uitspraken vormen zijn adagium. Zijn insteek is mystiek en beeldend, en het doel het brengen van mensen aan de voeten van Christus. ‘Hard writing makes for easy reading’¹⁸ was zijn motto als het om schrijven ging, hiermee doelend op het feit dat het voor hem zwaar was om te zoeken naar de juiste woorden. Ieder woord werd gewogen en opnieuw gewogen en soms

15 Het ambt van predikant kenmerkt zich over het algemeen als een mix van herder en leraar. Tozers focus op ‘leerling-leraar’ (beter nog: profeet) markeert een bewustzijn van dat waar de Heer hem voor riep en begaafd voor heeft gemaakt. Deze invulling van het ambt gaf de bediening vleugels, en daar plukte de gemeente haar vruchten van.

16 Snyder, *The Life of A. W. Tozer*, 119-120 voor een uitvoerige lijst

17 *The Pursuit of God* en *Knowledge of the Holy* zijn in het Nederlands vertaald onder de titels *Verlangen naar God* (Novapres, 2013) en *De rechte kennis van God* (Novapres, 1996). Recent verscheen de vertaling van *Wingspread* (*In volle vlucht*, Uitgeverij Maatkamp, 2014)

18 Snyder, *The Life of A. W. Tozer*, 125

kon hij dagenlang stil staan om een zin in de juiste constructie te zetten, alles met het doel voor ogen om de boodschap zo kort en helder mogelijk over te brengen.

DE KLASSIEKER

Een bijzonder verhaal zit achter het schrijven van *The Pursuit of God*. Op zaterdagavond laat stapte Tozer voor een preekbeurt in McAllen (vlakbij de Mexicaanse grens) in de trein op het Centraal Station van Chicago. Op het moment dat de conducteur vraagt of hij nog iets voor de ietwat excentriek ogende man¹⁹, die per sé in z'n uppie in een coupé wilde zitten, doen kan is het antwoord een vraag: Of hij nog even voor thee en wat kaakjes zorgen kan. Er vanuit gaande dat de man zo zou gaan slapen vraagt de conducteur bij het brengen van de thee of alles naar wens is. 'Ja, alles is naar wens' en 'zou je er voor willen zorgen dat ik niet gestoord wordt?' zijn de laatste woorden voordat de man in de ochtenduren terugkomt voor zijn laatste check voordat men aankomt in McAllen. Na een klop op de deur om ook de excentrieke man in de eenzame coupé op de hoogte te brengen klinkt er een 'Yes?'. De conducteur komt naar binnen en er ligt een hele stapel volgeschreven papieren op een stoel aan de overkant. 'Gewerkt?'. 'Ja, zoiets...'. Later kreeg de conducteur zicht op wat er zich die nacht in die coupé had afgespeeld: Tozer had *The Pursuit of God* in één nacht op papier gezet. En hij was de hele nacht doorgedaan, kennelijk 'gegrepen' door de Heer. O ja, en in McAllen heeft hij daarna ook nog 'gewoon' gepreekt.²⁰ Zo gaan die dingen kennelijk als je 'gegrepen' bent.

19 Zeker in zijn begintijd werd hem in Chicago verweten dat hij zich excentriek gedroeg en kleepte. Befaald waren zijn 'gekke schoenen', die hij onder een niet al te best gesneden pak droeg. Hij had daar zelf geen oog voor, maar hij viel hierdoor op in het mondaine Chicago. Uiteindelijk wilde hij dat niets de communicatie van het Woord van God in de weg stond en was bereid om aan van alles te werken. Vgl. Dorsett, *The Spiritual Journey of A. W. Tozer*, 87

20 Dorsett (119-122) als bij Snyder (123-125) beschrijven beide dit verhaal

ESSAYIST

Tozer had een messcherpe pen, en hij schuwde niet die te gebruiken. ‘Gelegen of ongelegen’, zoals het advies van de apostel Paulus aan zijn leerling(en) al had geklonken (2 Timotheüs 4:2). Als hij vanuit zijn scherpzinnige geest iets herkende dat afweek van dat wat Christus in zijn ogen voor ogen had dan klom hij in de pen om zaken bloot te leggen die voor vele ogen bedekt waren gebleven.

Sommigen herkennen in de ruwe pen iets van zijn opgroeien op de boerderij terug waarin woorden die te veel waren (vooral de ‘zalvende’ in dit geval) gewoon werden weggelaten. In een dergelijke setting kun je beter direct zeggen wat je zeggen wil zonder er ‘een omhaal van woorden’ van te maken (Mattheüs 6:7). Maar, zoals wel vaker bij profeten²¹, worden dergelijke woorden pas veel later écht op waarde geschat, en vaak door anderen dan hun eigen tijdgenoten. Dat maakte voor Tozer niet zoveel uit. Als hij er van overtuigd was dan liet hij de inkt vloeien. Gelegen of ongelegen. De zaak voor Christus was hem (ook) veel lijden waard.

MYSTICUS

Zaken waar hij graag over schreef waren onder andere het geestelijke leven, en hierin had hij een wat mystieke en poëtische insteek, waarin de woorden tot de beeldende kunst verheven worden die de diepste roerselen van de ziel naar boven brengen. Tozer werd groot met wat hij noemde ‘Practicing the Presence of God’ (het ‘jezelf oefenen in de aanwezigheid van God’). Het ging hem in alles om de ontmoeting met de Levende God en hij schreef graag en veel over wat hij van daaruit ontdekt had. Sterker nog: met minder nam hij zelf geen genoegen en dat verwachtte hij van anderen ook. Dat werd hem niet

21 Snyder, *The Life of A. W. Tozer*, 157. Tozer beschouwde zichzelf als een van de kleine profeten voor zijn eigen tijd

altijd in dank afgenomen, alsmede het feit dat hij er een hobby van maakte om de kerkgeschiedenis door te ploegen om op zoek te gaan bij de mystici over dat wat zij van God hadden mogen ontdekken. Hij zei hierover: ‘These people ... know God, and I want to know what they know about God and how they came to know it.’²² Hij identificeerde zich met de strijd, worstelingen en overwinningen waar ze over schreven, en de stijl waarin zij zich beeldend konden verwoorden sprak tot zijn poëtisch gekleurde hart. Uiteindelijk draaide het hem om de vriendschap met Christus en hij zag de mystici als reizigers op dezelfde route.

PROFEET

Zaken waar hij herhaaldelijk over schreef waren de voor hem vleeslijke ontwikkelingen binnen de kerk van Jezus Christus als geheel, en die in de Verenigde Staten in het bijzonder.²³ Om een paar voorbeelden te noemen: Het binnenkomen van het marktgericht en marktgedreven leiderschap, de ‘popcultuur’ waarin alles vrijheid en blijheid is, het uithollen van ware aanbidding als levensstijl (Tozers voornaamste karaktereigenschap was die van een aanbidder!) en ook het gebruik van ‘beeld’ als vervanger van het gesproken Woord. Dat laatste is niet zo verwonderlijk voor iemand die bijzonder beeldend schrijven en spreken kon. Het grote verschil met andere critici was dat men aan de woorden van Tozer proeven kon dat hij er met God mee en over ‘geworsteld’ had (zoals Jakob worstelde met de HEER bij de rivier de Jabbok; vgl. Genesis 32:22) voordat de woorden uit zijn mond of pen kwamen. Zijn woorden waren gewogen en kwamen uit een diepe liefde voor de HEER en zijn volk voort.

22 Snyder, *The Life of A. W. Tozer*, 154

23 De biografie van Lyle Dorsett bevat een artikel van Tozer met de titel ‘*The decline of Godly leadership*’. Veel van de aangehaalde punten die volgen op deze voetnoot komen in ditzelfde artikel terug. Dorsett, *A Passion for God*, 185-189

Dat betekent overigens niet dat hij de plank nooit missloeg. Dat gebeurde wel degelijk. Maar in dat opzicht bleef hij een discipel, dat wil zeggen: aanspreekbaar en corrigeerbaar vanuit het volk van God, en van harte bereid om zaken die hij verkeerd zag of verkeerd door had gegeven te corrigeren. Daar liet hij geen gras over groeien en hij maakte daar waar dat nodig was direct werk van het vragen om vergeving als hij de plank misgeslagen had. Wat betreft bleef hij mens onder de mensen.

CAMA BOEGBEELD

Wat Tozer in onze harten teweeg brengt is iets wat eigenlijk maar moeilijk te beschrijven is. Om hem te waarderen moet je hem leren kennen. Moet je jezelf in hem verdiepen, moet je hem lezen en eigenlijk 'proeven'. Er zit niks anders op, en makkelijker kunnen we het zeker niet maken. Maar voor wie verder wil gaan 'dan het gewone' (juist dat wat hemzelf ook zo 'anders' maakt) is er heel veel moois te ontdekken van iemand die in een diepe, intieme relatie met zijn Heer leefde en daarvan getuigde in alles wat hij ondernam. En daarom: ga op 'pursuit' en ontdek het zelf!

TOZER VANDAAG

Wat een geluk dat er tegenwoordig hele bergen met boeken te vinden zijn van zijn hand. Dat betreft zowel boeken die hij zelf schreef, als de boeken die postuum uitgegeven zijn (een proces wat tot op de dag vandaag doorgaat!) door met name het monnikenwerk van zijn biograaf Rev. James L. Snyder.²⁴ Daarnaast mag het velen tot zegen zijn dat er veel van zijn korte, scherpe uitspraken zo'n beetje overal op

24 Alle andere titels zijn min of meer van de hand van James Snyder. Snyder heeft voor het schrijven van de biografie van de erven Tozer de complete nalatenschap op schrift en audio gekregen. Veel van de postuum verschenen boekjes zijn geredigeerde prekenseries. Snyder bracht werkelijk uren door om dit te verzamelen en later uit te brengen.

het internet te vinden zijn. Zoek op ‘Tozer’ en ‘quote’ en er is meer te vinden dan dat men misschien zou denken van iemand die al zo’n tijd geleden is ‘gepromoveerd tot heerlijkheid’. Ook hebben we veel te danken aan de gemeenten die Tozer als laatste heeft gediend. In zowel Chicago als in Toronto zijn veel van zijn preken opgenomen en deze zijn tegenwoordig nog te beluisteren.²⁵ Voor wie een beetje door het gekraak van 70 jaar oude opnames heen kan luisteren is er werkelijk een goudmijn te ontdekken. Tot slot worden er nog in iedere uitgave van de Alliance Life korte artikeltjes geplaatst die óf van zijn hand óf een reflectie daarop vormen gepubliceerd en voor wie van dagboekjes houdt is er online een dagelijkse devotionaal op de website van de CAMA in de Verenigde Staten te vinden.²⁶

Dit alles maakt natuurlijk alleen maar een klein beetje duidelijk hoe groot de reikwijdte van de invloed van de bediening van Aiden Wilson Tozer tot op de dag van vandaag is. Waar je ook kijkt binnen de CAMA en tot ver daarbuiten kun je hem tegenkomen. En we zijn dankbaar en trots dat er binnen ‘onze’ gelederen een man mocht ontstaan die velen in het Koninkrijk van onze Heer gediend heeft met dat wat de Heer hem te geven had en dit dankbaar uit heeft gedeeld voor wie er naar op zoek waren, en ook vandaag nog zijn.

DE PURSUIT GAAT DOOR...

Voor een man die op Ellet Cemetery in Akron Ohio begraven ligt met een simpele steen met daarop alleen ‘A man of God’ is dat waarschijnlijk veel te veel eer als we het hem zelf nog zouden kunnen vragen.²⁷ Maar daar gaat het ook niet om. Tozer is niets meer of minder dan de gewone, simpele jongeman of vrouw die Christus in zijn volheid

25 Gevonden via: <http://www.sermonindex.net/modules/mydownloads/viewcat.php?cid=6>

26 Gevonden via: <http://www.cmalliance.org/devotions/tozer>

27 Beide biografen refereren hieraan. Snyder, *In Pursuit of God*, 218 en Dorsett, *A Passion for God*, 17

ontdekt en ernaar verlangt om dát te grijpen, zoals Paulus ons zo mooi voorhoudt (Filippenzen 3:12) en juist daarin schuilt misschien wel zijn grootste voor ons te ontdekken geheim. Aiden Wilson Tozer was iemand die *In Pursuit* was, en dat tot zijn laatste adem bleef. We kunnen gerust stellen dat het gebed dat hij opgeschreven heeft in het voorwoord van zijn eerste boekje verhoord is en tot op de dag van vandaag velen verlicht. Mij heeft het in vuur en vlam voor Christus gezet en ik heb het verlangende gebed tot mijn eigen gebed gemaakt: ‘Opdat er nog velen mogen zijn die hun kaarsjes mogen aansteken in haar vlam’.

HET VIEROUDIGE EVANGELIE

EEN BEKNOPTE INLEIDING

door Arie M. Verduijn

INLEIDING

Het zwaartepunt van theologische discussies is door de eeuwen heen verschoven. Hoe we denken over God wordt beïnvloed door de tijd en de cultuur waarin we leven. We nemen kennis van felle debatten in de vroege kerkgeschiedenis over leerstellige formules die lijken uit te munten in spitsvondigheid, maar waarvan het praktisch belang niet meer wordt verstaan. Men debatteerde over de persoon van Christus en lange tijd hield de formulering van de Drie-eenheid de gemoederen bezig. In later tijden draaide het om de verhouding tussen geloof en werken, of verschoof de discussie naar onderwerpen als de verhouding tussen Schrift en Traditie. Met name in West-Europa torende de rechtvaardigingsleer hoog boven andere thema's uit en de brieven van Paulus aan de Romeinen en de Galaten werden vaker geciteerd dan alle andere Bijbelboeken bij elkaar.

Al komt menige discussie in de kerkgeschiedenis op ons over als haarkloverij, laten we vooral beseffen dat er een lovenswaardig streven naar zuiverheid achter zat. Dat verlangen is legitiem, al bestond en

bestaat het gevaar dat discussies wel begonnen met een verlangen om nader tot God te komen, maar ontaarden in formules die losraakten van Hem. Theologische vraagstukken depersonaliseerden en werden tot obstakels, die het zicht ontnamen op Hem om wie het zou moeten gaan.

SIMPSON EN DE KERN VAN DE SCHRIFT

Albert Simpson was theologisch geschoold, heeft zich verdiept in de geschiedenis van de dogmatiek, onderkende het belang van gezonde leer. Maar hij heeft ook geobserveerd en ervaren dat de letter doodt wanneer het denken losraakt van het centrum, van de persoon Jezus Christus, in wie al de godheid lichamelijk woont. Simpson en de beweging die hij in gang zette, de Christian and Missionary Alliance, wordt geassocieerd met 'het viervoudig Evangelie', zijn bijzondere formulering van de kern van de Schrift.

Het gevaar bestaat dat men meent dat Simpson hiermee een soort nieuwe theologie ontwierp, maar dat was niet zijn intentie. Er is overtuigend aangetoond dat Simpson zich niet zozeer onderscheidde van de evangelische beweging in zijn dagen. Integendeel, hij bevond zich 'in the radical middle' en kon uitstekend samenwerken met vertegenwoordigers van verschillende denominaties. Met een zekere gretigheid stelde hij zich open voor de inzichten van anderen. Met name de heiligingsbeweging had een grote aantrekkingskracht op hem, omdat hij het verlangen naar een diepere wandel met God herkende. Zijn drijfveer was te ontdekken wat tot geestelijke groei kon leiden. Als een spons zoog hij op wat hem werd aangereikt door mensen in wie hij Gods Geest aan het werk meende te zien.

Het is nooit zijn bedoeling geweest zich af te zonderen, maar veeleer om aan te scherpen waarom het iedere christen zou moeten

gaan: een Zich volkomen toewijden aan de levende Christus. Daarin was hij een 'radical'. Kenmerkend is niet theologische originaliteit, maar geestelijke intensiteit.

HET VIEROUDIGE EVANGELIE

Het viervoudig evangelie draait niet om het cijfer vier, maar om Hem in Wie alle wijsheid te vinden is (1 Korintiërs 1:31). Leven met Christus impliceert dat leven slechts voldoet wanneer Christus Zich daarin ontplooiën kan. Zending was daarvan het logische gevolg. Christus wil de volken laten delen in Zijn volheid, dus de gemeente als Zijn lichaam kan niet anders dan zich inzetten voor de volken. Dat is niet het werk van de gemeente, maar dat is God-zelf die Zich 'uitleeft' in de gemeente. De formulering van het viervoudig evangelie is bedoeld ervoor te waken dat het evangelie versmald. Ieder aspect wil verstaan worden als heenwijzing naar de onvatbare volheid van God:

CHRISTUS IS ONZE VERLOSSER

Hij maakt vrij van zonde en schuld. Hij betaalde met Zijn dood de prijs die nieuw, onsterfelijk leven biedt. Daarbij gaat het niet slechts om het verleden, zoals het tweede aspect duidelijk maakt.

CHRISTUS IS ONZE HEILIGMAKER

Niet door ritens of tradities, geboden of verboden wordt heiliging verworven. Het komt niet voort uit eigen activisme, maar is te vinden in Christus die Zijn leven in ons wil verwerklijken. Hij biedt kracht voor ons dagelijks leven in een cultuur die het goede en zuivere tracht te smoren.

CHRISTUS IS ONZE HEELMEESTER

Hij gaat Hem niet slechts om de ziel of de geest, nee om de hele persoonlijkheid, waarvan het lichaam een uitdrukking is. Het Woord werd vlees, Liefde wordt tot daden van compassie en barmhartigheid. De volheid die Jezus biedt omvat zorg voor de zieke en de zwakke.

CHRISTUS IS ONZE KOMENDE KONING

Verleden, heden en toekomst behoren aan Hem. De kerk leeft naar Hem toe en wordt niet bepaald door de misère van vandaag, maar door Zijn machtige verschijning die aanstaande is. Hemel en aarde, mens en dier, de hele schepping strekt zich reikhalzend uit naar Hem. Naar het moment waarop Hij alles in allen zal zijn.

Het viervoudig evangelie wil ons helpen die toekomst nu al te proeven, vanuit Zijn volheid te leven en Zijn aanwezigheid te ervaren en te delen met de volken. De volgende vier hoofdstukken gaan hier dieper op in.

CHRISTUS, ONZE VERLOSSER

door Nico Catsburg

WAAR HET EVANGELIE BEGINT

A.W. Tozer schrijft in zijn boek *De Rechte Kennis van God*, ‘genade is het welbehagen van God waardoor Hij ons overlaadt met onverdiende gunsten. Genade is een op zichzelf staand beginsel dat inherent is aan het Goddelijk wezen. Wij ervaren deze genade als mededogen met het verlorene, als het in leven laten van de schuldige, als het verwelkomen van de uitgestotene, als het aanvaarden van de afgewezene’.¹

Als er onrecht heeft plaatsgevonden, het recht geschonden is, de gerechtigheid met voeten getreden is zal een vorm van genoegdoening moeten plaatsvinden, er moet voor een schuld betaald worden. Voorwaarde voor het vereffenen van de schuld is dat je in staat bent om de schuld te betalen, zo niet, dan dreigt er een straf. De christen leeft wat dat betreft door genade. Genade is daar nodig waar de schuld onbetaalbaar is. Dat is met zonde het geval. Wij zijn nooit in

¹ A.W. Tozer, *De rechte kennis van God (The Knowledge of the Holy)*, Ned. Vert. E.W. van der Poll; Apeldoorn, Novapres: 1976) 127

staat om het schenden van de wet van God, Gods leefregels, vanuit onszelf te vergoeden, want dat vereist een zuiver geweten of met een ouderwetse uitdrukking te spreken, een onbevlekt blazoen.

Het evangelie begint, wat de mens betreft, bij onze ongerechtigheid, ons afwijken van Gods perfecte wil en verlangen. In het boek Prediker staat: 'Er is geen mens op aarde die nooit zondigt, die alleen maar goed is en altijd rechtvaardig' (Prediker 7:20). Ongeacht wat mensen zichzelf aan kwaliteiten op ethisch en religieus gebied toedichten zijn wij totaal anders dan God. Gods woord zegt al in één van de eerste gedeeltes: 'Trouw is God, rechtvaardig en zuiver, in hem is geen spoor van kwaad' (Deuteronomium 32:4). God is een heilig God, zuiver in heel zijn wezen, de mens schiet daarin tekort. Dit komt door de zondeval, de ongehoorzaamheid van onze eerste voorouders Adam en Eva, in het paradijs. Daardoor is onze natuur zozeer verdorven, dat wij allen in zonden ontvangen en geboren worden. Met een theologische term noemt men dit erfzonde. Een term die je niet in de Bijbel tegenkomt, maar die aangeeft dat er sinds de zondeval iets behoorlijk scheef zit bij ons ten opzichte van God.

Het is Gods genade die ons verlost van de zonde die deze wereld beheerst en dat heeft invloed op ons leven. Als het gaat over verlossing moeten wij aanvaarden dat dit in nauw verband staat met Gods gerechtigheid voor ons. Dan komen we bij een drieslag die daar onlosmakelijk mee verbonden is. Het gaat dan om Gods gerechtigheid voor ons, in ons en door ons.

VOORAFGAANDE GENADE

In een blog schrijft voormalig voorzitter van CAMA Canada Dr. Arnold L. Cook over voorafgaande genade. 'Het is een concept dat uit het eerste hoofdstuk van het evangelie van Johannes en andere passages komt. Jezus is 'het ware licht, dat ieder mens verlicht en naar

de wereld kwam' (Johannes 1:9 NBV). Dit is niet de 'goddelijke vonk in ieder mens' dwaalleer. Maar het is het concept dat ieder persoon geboren wordt met de mogelijkheid om Gods waarheid te ontvangen ondanks de totale verdorvenheid van de mens'.²

Je zou kunnen zeggen dat de genade van God, waar wij afhankelijk van zijn, niet zomaar uit de lucht komt vallen. De mens is, door de zondeval, van direct contact met God afgesneden en is in die zin totaal verdorven. Waar men onderwijst dat er iets goeds in de mens is wat hem of haar acceptabel maakt voor God laat men de leer van genade los. Het is genade van God, die aan de menselijke beslissing om zich te verbinden aan het evangelie vooraf gaat, voordat de mens iets kan doen. Voorafgaande genade stelt ons in staat om een keuze te maken. Gods genade is zo groot dat we menigmaal in getuigenissen horen dat mensen getrokken werden door het evangelie en die aantrekkingskracht onweerstaanbaar was. Tegelijk zien we om ons heen dat mensen diezelfde genade afwijzen. Daar is de mens zelf verantwoordelijk voor. Niet voor zijn of haar redding, wel voor de keuze die hij of zij maakt.

John Wesley zegt dat voorafgaande genade, 'de eerste wens om Gods wil te doen, het eerste licht dat doordringt betreffende Gods wil en het eerste kleine moment van overtuiging dat je tegen Hem hebt gezondigd' mogelijk maakt.³ Het is duidelijk God die naar ons uitreikt, het aanbod van genade doet en dat gaat vooraf aan enige menselijke activiteit. 'Niemand kan naar Mij toe komen tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem naar Mij toe haalt' (Johannes 6:44).

2 Arnold L. Cook, <http://www.kneillfoster.com/Cook>, 26-2-2015

3 John Wesley, *The Works of John Wesley, Sermons vol. II* (Beacon Hill Press of Kansas City 1986) 509

Wij zijn geen robots die geprogrammeerd zijn om de juiste handelingen te volbrengen. Al in het paradijs hadden Adam en Eva een keuze om naar Gods wil te leven, zich aan zijn voorschriften te houden of anders te kiezen. We kunnen God niet de schuld geven van de foute richting die de mens opging om zich gelijk aan God te willen stellen. Maar dit betekent niet dat God zijn handen aftrok van de mens, dat Hij de mens zonder hoop, zonder enige toekomst achterliet. God voorzag in een oplossing in Jezus Christus. In wat Jezus gedaan heeft aan het kruis, door de overwinning op de dood en zonde, reikt Hij naar ons uit. In zijn boek 'Verlangen naar God' schrijft A.W. Tozer: 'Voordat een mens God kan gaan zoeken, moet God eerst die mens gezocht hebben. Deze waarheid wordt in de christelijke theologie 'de voorafgaande genade' genoemd. Voordat een zondig mens een juiste gedachte over God kan hebben, moet God eerst het hart van die mens verlichten. Dit werk van verlichting is de verborgen oorzaak van al het verlangen en zoeken naar God'.⁴

ONZE VERLOSSING IN CHRISTUS

Op de rouwkaart van een vriend van mij die, helaas veel te jong, gestorven was stond een heel korte tekst, dat was: 'Jezus alleen'. De boodschap was kort maar krachtig. In Jezus Christus alleen vinden we verlossing van onze zonden, kracht om een veranderd leven te leiden en hoop voor de toekomst.

Het is de gerechtigheid van Jezus Christus voor ons die telt. Wij, de mens zijn verdorven. Hiermee wordt niet bedoeld dat dit betekent dat een mens niets goed kan doen, of dat als we wat goed doen er toch altijd weer verkeerdheid aan kleeft. Het betekent dat wij in relatie tot God de weg kwijt zijn en dat we daardoor geneigd zijn de verkeerde

⁴ A.W. Tozer, *Verlangen naar God (The Pursuit of God 1982, Ned. Vert. Paul de Gier, Hoenderloo, Novapres, 1995)* 7

(tegen Gods wil in) keuzes te maken. In Christus heeft God daarvoor de oplossing aangeboden. Jesaja zegt het als volgt: ‘Wij dwaalden rond als schapen, ieder zocht zijn eigen weg; maar de wandaden van ons allen liet de HEER op hem neerkomen. ...; toch had hij nooit enig onrecht begaan, nooit bedrieglijke taal gesproken. Maar de HEER wilde hem breken, hij maakte hem ziek. Hij offerde zijn leven voor hun schuld, ... Mijn rechtvaardige dienaar verschaft velen recht, hij neemt hun wandaden op zich’ (Jesaja 53:6-11).

‘Christus onze verlosser’ is één van de punten die centraal staat in het geloof van en expliciet bekend wordt gemaakt door de CAMA. Er is geen andere naam, geen andere weg, geen andere manier om tot God te komen en de eeuwigheid bij God te ervaren dan in Jezus Christus. In tegenstelling tot wat onze huidige cultuur wil laten geloven zijn er niet allerlei wegen die naar God leiden. Het is Christus alleen. Jezus’ dood aan het kruis was de vervulling van de Oudtestamentische wet die bloed vereiste voor de boetedoening voor zonde. Door zijn dood en opstanding zijn wij verlost van de eeuwige scheiding tussen God en mensen, gerechtvaardigd en geaccepteerd in zijn naam, staat op de website van de CAMA.⁵ Christus is Gods gerechtigheid voor ons. A.B. Simpson, de grondlegger van de CAMA schrijft, ‘verlossing komt door bekering. Er moet een afkeren van de zonde zijn. Dit bestaat niet zozeer uit louter emotioneel gevoel, het betekent je hele wil en gerichtheid van je hart van de zonde afkeren en op God richten’.⁶

Er wordt in onze tijd veel druk op de christen gelegd om andere zienswijzen dan de Bijbel ons openbaart te accepteren. Dat is natuurlijk in alle eeuwen zo geweest, maar met de huidige postmoderne overtuiging is er een bijzondere situatie ontstaan. Je mag je overtuiging

5 Gevonden via: <http://www.cmalliance.org> 9-3-2015

6 A.B. Simpson, *The Fourfold Gospel* (Christian Publications Inc. Harrisburg, Pa. 1890) 8

hebben, maar die mag je eigenlijk niet expressief maken naar de ander. Behalve de overtuiging dat er geen waarheid in de absolute zin is, wordt er geen andere overtuiging over waarheid geaccepteerd. De keuze aan de gelovige is met de nodige wijsheid af te wegen hoe we onze opdracht uit het begin van het boek Handelingen, om alle volken het evangelie van redding door genade in Jezus Christus bekend maken, uitvoeren. Die opdracht willen we serieus nemen en de verkondiging dat er verlossing is door Jezus Christus willen we ook praktisch maken.

ONZE VERLOSSING EN DE WERKING VAN DE HEILIGE GEEST

Naar aanleiding van 1 Korintiërs 12 vers 13 schrijft Lloyd-Jones ‘Wij zijn door de doop in Christus ingelijfd en dat is het werk van de Heilige Geest, want wedergeboorte is Zijn werk, maar dit is iets heel anders, hier gaat het over Christus, Die ons met de Heilige Geest doopt. Volgens mij ligt hier dus duidelijk een verschil en staat dit los van het tot geloof komen, van wedergeboren worden, van de inwoning van de Heilige Geest. Ik zeg het zo: u kunt een kind van God zijn en toch niet met de Heilige Geest gedoopt zijn’.⁷

We komen nu bij het onderdeel van Gods gerechtigheid in ons. Martin Lloyd-Jones heeft het bij het vervuld of gedoopt zijn met de Heilige Geest (daar ziet hij niet een essentieel verschil tussen) vooral over kracht, kracht om te getuigen van Jezus Christus. Verlossing stopt niet bij onze bekering en spreken van daarvan, het continueert in een doorgaand veranderend leven. Dit is het proces van heiliging dat wordt bewerkt door Gods Heilige Geest. Het gaat niet om een leven waarin je slaaf bent van allerlei wetjes en wetten. Bij heiliging gaat het

⁷ D.M. Lloyd-Jones, *Onuitsprekelijke vreugde*, (*Joy Unspeakable*, 1984; Ned. Vert. N. van Overbeeke; Utrecht, Uitgeverij De Banier, 1995) 17

om de gesteldheid van ons hart. Tijdens een bijeenkomst van de apostelen en oudsten van de gemeente te Jeruzalem ging men in op de vraag of men ook niet besneden moest worden als je als heiden christen werd. Dan zegt Petrus, 'God die de harten kent heeft dat bevestigd door hun, net als ons, de Heilige Geest te schenken. Hij heeft in geen enkel opzicht onderscheid gemaakt tussen ons en hen, omdat Hij met het geloof hun harten gezuiverd heeft' (Handelingen 15:8, 9 WBV) Petrus geeft aan dat twee dingen gebeurden, zowel op de pinksterdag als bij de heidenen in Caesarea (Cornelius). De persoon ontvangt bij de doop of vervulling met de Heilige Geest zowel kracht om te getuigen als wel de ervaring van een gereinigd hart. Zowel op de pinksterdag als bij Cornelius en de zijnen was het op een specifiek moment dat dit plaats vond. Er is echter een doorgaand proces, de verdere theologische uitwerking daarvan voert nu te ver. Hier gaat het er mij om aan te duiden dat verlossing een doorgaand proces is. We zijn verlost en van zonde bevrijd bij onze bekering, maar er is ook nog zoveel te verwerken, of misschien kan ik beter zeggen te bewerken door de Heilige Geest. Daarbij lijkt het soms alsof de oude mens niet wil afsterven en er bij herhaling vernieuwing door de Heilige Geest moet plaatsvinden om een nieuwe schepping te zijn, meer en meer verlost van het oude leven.

Heiliging heeft te maken met onze positie in Christus en is het proces van een met de Geest vervuld leven wat wij kunnen leiden. 'Jezus is degene die de zonde van de wereld wegneemt en degene die doopt met de Heilige Geest. Alle christenen begrijpen eerst de eerste realiteit: dat Christus bloed heeft betaald voor hun zonden en ze hoeven niet meer bang te zijn voor een eeuwige scheiding van God. Maar de meeste christenen begrijpen of ervaren niet de tweede realiteit - de vervulling met de Heilige Geest in hun leven.'⁸ John F. Soper schrijft, 'terwijl de vervulling met de Heilige Geest normaal gesproken

8 Gevonden via: www.cmalliance.org/about/beliefs/perspectives/sanctification

als een ervaring komt volgend op de bekering, is het ook belangrijk te begrijpen dat het een voortgaande ervaring is' (Filippenzen 2:12-13; 3:12-14; Kolossenzen 2:6). Hij schrijft daarna, 'het is ook belangrijk te herkennen dat we keer op keer gevuld moeten worden omdat we lekken.' Hij verdeelt dan beide ervaringen in een interessant onderscheid.⁹

Verlossing van de straf van zonde

Verlossing van de kracht van zonde

Ongebonden door de dood

Vrij om te leven

Bevrijding van de schuld van het verleden

Toerusting voor de verledingen van de toekomst

De rechtvaardigheid van Christus is ons deel

De rechtvaardigheid van Christus is zichtbaar in ons

Jezus leeft in ons

Jezus leeft door ons heen

ONZE VERLOSSING EN EEN VERANDERD LEVEN

'Laat een ieder zich in oprechtheid tot God keren. Laten we ons oefenen in godsvrucht en laten we ernaar streven door vertrouwen, gehoorzaamheid en nederigheid die geestelijke ontvankelijkheid te ontwikkelen. Dan zullen de gevolgen daarvan alles waarop we in onze schrale en donkere dagen gehoopt hebben verre overtreffen. Een ieder die zich bekeert en zich in oprechtheid tot God wendt, zal zich bevrijden uit het patroon waarin hij verstrikt was',¹⁰ schrijft A.W. Tozer.

9 John F. Soper, www.cmalliance.org/about/beliefs/sanctifier 9-3-2015

10 A.W. Tozer, *Verlangen naar God (The Pursuit of God)* 1982, Ned. Vert. Paul de Gier, Hoenderloo, Novapres, 1995) 50

De doorgaande verlossing die zijn kracht vindt in de werking van de Heilige Geest, betekent een verlossing van ons 'oude ik', de oude mens. Je kunt dat omschrijven met de neiging van de mens om zichzelf in het centrum van het universum te plaatsen en daarmee vooral zichzelf te aanbidden. Die neiging wordt veranderd naar een leven waarin Christus centraal staat. A.W. Tozer schrijft in zijn boek 'verlangen naar God' het volgende, 'Paulus' aansporing om alles 'ter ere Gods te doen' betekent meer dan een vroom idealisme. Het is een integraal onderdeel van onze heiliging en moet als een waar woord aanvaard worden'.¹¹

Dit is Gods gerechtigheid door ons. Door ons heen werkt God zijn gerechtigheid uit, wordt Gods gerechtigheid zichtbaar in de dingen die we doen en laten. Het is vooral het goede doen en liefde betonen. De omschrijving van Paulus in de brief aan de Galaten maakt veel duidelijk. 'De hele wet is vervuld in één uitspraak: 'Heb uw naaste lief als uzelf.' ... laat u leiden door de Geest, dan bent u niet gericht op uw eigen begeerten. Wat wij uit onszelf najagen is in strijd met de Geest, en wat de Geest verlangt is in strijd met onszelf. Het een gaat in tegen het ander, dus u kunt niet doen wat u maar wilt. Maar wanneer u door de Geest geleid wordt, bent u niet onderworpen aan de wet.' (Galaten 5:14-18). We moeten onze oude natuur kruisigen en Gods wil doen. A.B. Simpson schrijft: 'Datgene wat wij moeten verloochenen is ons eigen ik. Het moeilijkste om door te krijgen en te kruisigen is onze zelfverzekerdheid en eigenwilligheid en we moeten vaak door pijnlijke voorvallen en beschamende blunders voordat we het ontdekken en herkennen'.¹² Heiliging van het leven is het smalle pad

11 A.W. Tozer, *Verlangen naar God (The Pursuit of God 1982, Ned. Vert. Paul de Gier, Hoenderloo, Novapres, 1995) 89*

12 A.B. Simpson, *The Holy Spirit: Or, Power from On High (The Christian Alliance Publishing Co, New York 1895) 166*

kiezen en dan struikelen we weleens, vallen terug in oude zonden en moeten de draad in onze relatie met God weer oppakken. Struikelen op het smalle pad is echter wat anders dan wandelen op de brede weg.

Helaas heeft de kerk op verschillende momenten door de eeuwen heen regels opgesteld die, hoewel ze vaak oprecht bedoeld zijn, het enthousiasme om voor Christus te leven heeft doen laten afnemen. Dat waren zaken die je niet noodzakelijkerwijs deden onderscheiden als ware volgeling van Jezus Christus. De christen moet oppassen voor de aanvallen van satan. In de brief aan de Efeziërs maakt Paulus in hoofdstuk zes duidelijk dat de christen de wapenrusting van God moet aantrekken om stand te kunnen houden in de strijd tegen satan en zijn medestanders in de hemelse gewesten. Daar staat niet dat je je geen zorgen over hoeft te maken als je vervuld bent met de Heilige Geest, maar door de Geest is er overwinning. In zijn boek *Embraced by the Spirit* vergelijkt Charles R. Swindoll de nieuwe manier van leven met een bergbeklimming vanuit een dorre vlakte, een klim die uitmondt in een geweldig uitzicht. Hij schrijft dan: ‘Zo is het als je gaat van leven in de droogte van het leven in het vlees en reist naar de schoonheid en pracht van de kracht van de Heilige Geest. De Geest neemt het in handen, neemt in bezit en vervult je denken’.¹³

In het leven door de Heilige Geest zijn wij Gods medewerkers. Wij zijn geen passief ding wat willoos aan de gang wordt gezet door handelen van buitenaf. In de brief aan de Romeinen staat, ‘Zo moet u ook uzelf zien: dood voor de zonde, maar in Christus Jezus levend voor God. Laat de zonde dus niet heersen over uw sterfelijke bestaan, geef niet toe aan uw begeerten. Stel uzelf niet langer in dienst van de zonde als een werktuig voor het onrecht, maar stel uzelf in dienst van God. Denk aan uzelf als levenden die uit de dood zijn opgewekt en

13 Charles R. Swindoll, *Embraced by the Spirit* (Zondervan, Grand Rapids Michigan 2010) 127

stel uzelf in dienst van God als een werktuig voor de gerechtigheid' (Romeinen 6:11-13). Het begint bij voor wie je je openstelt. Wat kies jij?

ONZE VERLOSSING EEN ZEKERHEID EN HOOP VOOR DE TOEKOMST

Kayla Mueller ging in december 2012 naar Turkije om Syrische vluchtelingen te helpen. Op vier augustus 2013 werd ze in Aleppo gevangengenomen door ISIS. Begin februari 2015 kwam het bericht dat ze was omgekomen. Haar ouders maakten haar laatste brief openbaar, die zij kennelijk aan vrijgelaten medegevangenen had meegegeven. Ze maakt daarin duidelijk wat haar bewogen heeft, dat ze hoop heeft en dat ze ernaar verlangt haar familie te zien en ze heeft het over het lijden dat zij moest ervaren vanwege haar gevangenschap. Ze schrijft op een geven moment, 'Ik herinner me dat mama altijd zei: het enige wat je uiteindelijk nog overhoudt, is God. Ik ben nu in een stadium waarin ik, in elke betekenis van het woord, mezelf heb overgegeven aan onze Schepper, omdat er letterlijk niemand anders was ... en door God en door jullie gebeden heb ik me teder geborgen gevoeld in een vrije val. Ik heb in het donker licht gezien en heb geleerd dat je zelfs in de gevangenis vrij kunt zijn.'¹⁴

Dit is een ongelooflijk getuigenis van een jonge vrouw. Ze is daarmee een geweldig getuigenis voor ons en een voorbeeld hoe wij kunnen reageren als vervolging vanwege ons geloof een werkelijkheid wordt in ons leven. Haar keuzes hebben drastische consequenties gehad. Wat opvalt is dat ze zich, ondanks de tegenslag die zij ervoer, geborgen wist bij God, dat ze in de duisternis licht zag. In zijn boek *The Fourfold Gospel* schrijft A.B. Simpson over een aantal zaken waarvan onze verlossing ons redt. 'Het bevrijdt ons van de angst voor

¹⁴ Nederlands Dagblad 12-02-2015

de dood. Het neemt de prikkel van de laatste vijand weg, anders zou ons hele leven door vrees hiervoor onderworpen zijn aan gebondenheid'.¹⁵ Jezus heeft ons met zijn kostbare bloed voor al onze zonden volkomen betaald en uit alle heerschappij van de duivel verlost. Het is een troost en een verlossing als je dit beseft. Paulus schrijft, 'Ik ben ervan overtuigd dat dood noch leven, engelen noch machten noch krachten, heden noch toekomst, hoogte noch diepte, of wat er ook maar in de schepping is, ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die hij ons gegeven heeft in Christus Jezus, onze Heer' (Romeinen 8:38-39). Helemaal niets kan ons scheiden van Gods liefde in Jezus Christus. We mogen er van verzekerd zijn dat wij veilig zijn in Gods handen. Dat onze verlossing verzekerd is zolang wij ons verbonden weten met de bron van verlossing, Jezus Christus zelf. De enige die volgens deze tekst overblijft om die scheiding te bewerken ben jijzelf. Maar dan nog is het Gods liefde die naar ons uitreikt en je blijft roepen.

Uiteindelijk betekent het dat wij van dit aardse bestaan, waar de zonde nog zoveel invloed heeft, verlost worden en het er alleen maar beter op wordt (1 Thessalonicenzen 1:9-10). Wij hebben een hoop op de toekomst die alles overstijgt. Of wij nu pijn en verdriet kennen, of we nu blij en opgeruimd zijn. Ons perspectief is Christus die voor ons gestorven is en onze hoop is dat wij verwachten dat er nieuwe hemelen en een nieuwe aarde zal komen waar gerechtigheid woont. Dat is onze verheerlijking die wij dankzij Christus al hebben ontvangen, een erfenis die niet af te nemen is door wie of wat dan ook. We zijn verlost voor de eeuwigheid.

15 A.B. Simpson, *The Fourfold Gospel* (Christian Publications Inc. Harrisburg, Pa. 1890) 5

CONCLUSIE

Op de site van de CAMA staan de tijdsvormen van verlossing omschreven. Verleden tijd: ten eerste, we zijn verlost. We zijn gerechtvaardigd, of rechtvaardig gemaakt in Gods ogen. Tegenwoordige tijd: ten tweede, we zijn onderweg in het verlost worden. Wij zijn in het proces van geheiligd worden, of het meer als Christus worden door de Heilige Geest. Toekomstige tijd: en we zullen verlost worden. Als Christus terugkomt, zullen we verheerlijkt worden, als Hem zijn. We hebben een eeuwige erfenis.

Kortom:

Ik ben verlost: Rechtvaardiging

Ik word nu verlost: Heiliging

Ik zal verlost worden: Verheerlijking¹⁶

Verlossing is dus een moment, een proces en het einddoel van de mens. In Christus Jezus heeft God in zijn wijsheid daarin voorzien. Er is geen ander die dat bewerkt heeft, er is geen andere naam gegeven door wie onze verlossing zichtbaar wordt in ons leven in deze - en in de toekomstige wereld. Christus is onze verlosser, dit geldt voor ieder mens. Simpson schrijft over overwegingen die ons aanmoedigen om de verlossing te aanvaarden en door te geven en komt tot de volgende opmerking die het hart tonen van deze man en waar de CAMA voor staat, 'Ik ben blij deze verlossing te verkondigen, maar de eeuwigheid zal te kort zijn om alles hierover te vertellen. Neem het aan, ga er dan op uit en breng mensen samen om het te delen. Je zult een schitterende kroon ontvangen, maar het allerbeste is dat mensen gered zullen worden.'¹⁷

16 John F. Soper, www.cmalliance.org/about/beliefs/sanctifier 9-3-2015

17 A.B. Simpson, *The Fourfold Gospel* (Christian Publications Inc. Harrisburg, Pa. 1890) 10

CHRISTUS, ONZE HEILIGMAKER

door Jurgen Lindenhols

CHRISTUS ONZE HEILIGMAKER, EEN GROTE BLINDE VLEK?

Het tweede deel van het viervoudig evangelie is Christus als onze Heiligmaker. Nadenkend over de opdracht van de kerk in deze wereld wordt vaak gewezen op het belang van zending en evangelisatie. Ook wanneer mij gevraagd wordt wat CAMA voor organisatie is, geef ik vaak het antwoord dat het een kerkgenootschap is met een sterke focus op zending, of een zendingsorganisatie met een sterke focus op gemeentestichting. Deze nadruk op gemeenten die de boodschap van Christus brengen door andere gemeenten te stichten spreekt mij erg aan. De grote opdracht die Jezus gegeven heeft om de wereld in te trekken en het evangelie te brengen naar alle volken is de basis onder deze roeping. Nu zal dit laatste in de meeste evangelische kerken geen nieuws zijn. Vele kerken ervaren de grote opdracht als aansporing tot evangelisatie. Toch zit hier een risico in. Het gevaar is dat we als kerk te snel van grote opdracht naar evangelisatie gaan. Wanneer deze boodschap zich beperkt tot alleen een oproep tot bekering missen we een wezenlijk deel van de grote opdracht. Het gaat namelijk niet

alleen om de verlossing die we verkondigen, maar ook om het door-groeien in de naveling van Christus. Daar is de boodschap van Christus als Heiligmaker behulpzaam.

HET PRAKTISCHE BELANG VAN HEILIGING

Naast de kerk als geheel worstelen ook veel gelovigen met levensheiliging in hun persoonlijk leven. Het lijkt soms wel of Christus als Verlosser het eindpunt is van de geloofsontwikkeling. Na bekering en doop is er vaak geen aandacht voor het uitleven van dit nieuw ontvangen geloof. Christus als Verlosser lijkt dan het hele evangelie. De gelovige heeft de verlossing door Christus ontvangen en heeft gezegd het toegangskaartje voor de hemel in de hand. Hoe dit geloof verder handen en voeten te geven in het dagelijks leven is vervolgens een zoektocht en helaas ook vaak van ondergeschikt belang. Het gaat immers om de genade, zo wordt gezegd. Deze gedachtegang wordt nog versterkt doordat in CAMA gemeenten en vele andere evangelische gemeenten ook gelovigen een plaats vinden die komen uit kerken waar de leer van de verlossing door Christus niet echt op de voorgrond staat. De boodschap in deze kerken beperkt zich vaak tot het benadrukken van de zondige staat van de mensheid. Christus als Verlosser leren kennen geeft dan zo'n enorme bevrijding dat de boodschap van levensheiliging ervaren kan worden als 'werken' voor de verlossing. Dat verlossing en heiliging elkaar aanvullen wordt niet meer gezien. Ook jongeren die opgegroeid zijn in de gemeente ervaren vaak veel minder een levensverandering na bekering. Het lijkt of er niks veranderd is. Vaak is lang toegeleefd naar bekering en doop. Daarna lijkt de groei stil te staan.

Een ander aspect wat ik hier nog wil noemen heeft te maken met de vieringsmomenten in de gemeente. Bekering en doop zijn belangrijke mijlpalen in het leven van de gelovige. Ze markeren de overgang van het oude naar het nieuwe leven. In de kerk worden

ze dan ook uitbundig gevierd. Maar ook hier kan door deze nadruk verdere levensheiliging buiten beeld raken. Veel energie wordt gestoken in het bereiken van de mensen die Christus nog niet kennen. Wanneer deze mensen na bekering zich laten dopen in het midden van de gemeenschap, lijkt de geloofsontwikkeling vaak voorbij. Er zijn geen vieringsmomenten meer rondom verdere geloofsgroei en levensheiliging.

De impliciete boodschap in bovenstaande schets is dat het geloof enkel draait om Jezus als Verlosser, Jezus als brug naar God de Vader. Is men eenmaal over de kloof tussen mensen en God, dan is aan de doelstelling van de grote opdracht voldaan, zo denken helaas veel gelovigen. Deze voorstelling van zaken is gebaseerd op een verkeerde tegenstelling tussen werken van de wet en genade. Genade als vrije gift wordt te smal gemaakt. Genade wordt alleen nog toegepast op de gift van verlossing. De gevolgen zijn triest en duidelijk aanwezig. Veel gelovigen worstelen in de rest van hun leven met de strijd tegen de zonde, vaak helemaal op eigen kracht. Anderen hebben de strijd tegen de zonde opgegeven en hopen slechts nog op de verlossing. Ik verbaas me er vaak over dat het evangelie van Christus zo smal gemaakt wordt.

Zo komen we als vanzelf bij de kern van levensheiliging. Levensheiliging is niet iets extra's voor de supergelovige, maar levensheiliging is een onderdeel van de genade die Christus schenkt. Naast de verlossing uit het oude leven, schenkt Christus ook door de genade een heilig nieuw leven. Christus is niet slechts de Verlosser, maar ook degene die ons heilig maakt en ons zo in staat stelt te leven als volgelingen van Hem. Het gaat dan niet alleen om het managen van zonden in ons leven, maar om de totale toewijding aan God door de

kracht van de Heilige Geest, die ons geschonken is. Het gaat dus niet om werken die tot verlossing zouden kunnen leiden, maar om werken die voortkomen uit de verlossing en het apart gezet zijn.

De apostel Paulus schrijft het als volgt aan de kerk in Korinthe:

Door Christus worden wij rechtvaardig en heilig en door hem worden wij verlost, opdat het zal zijn zoals geschreven staat: ‘Wil iemand zich op iets beroemen, laat hij zich op de Heer beroemen (1 Korintiërs 1:30-31 NBV).

Verlossing en heiliging maken beide deel uit van de genade die we in Christus ontvangen. Deze heiliging ontvangen we om ons in staat te stellen te leven als kinderen van God. Zonder heiliging zou je kunnen zeggen dat de bekering nog maar het halve werk heeft gedaan. Daarom is het goed nu eerst te kijken naar wat heiliging nu precies is.

WAT IS HEILIGING

A.B. Simpson beschrijft vijf aspecten van heiliging.¹ Deze aspecten laten zich goed samenvatten door het woord ‘afgezonderd’.

Heiliging is:

1. Afgezonderd van de zonde;
2. Afgezonderd voor God;
3. Afgezonderd naar Gods beeld;
4. Afgezonderd om Gods wil te doen;
5. Afgezonderd om te leven vanuit liefde.

1 A.B. Simpson, *The Fourfold Gospel* (Christian Alliance Publishing, New York: 1890), 53-59

Ten eerste is heiliging gescheiden zijn van zonde. De geheiligde christen is bevrijd van de zonde, de zonde heeft geen macht meer over hem. Deze werkelijkheid is voor elke verlost christen. De mensheid zonder Christus leeft voor zichzelf en kan niet anders dan het doel van God missen. In de wedergeboorte is de mens bevrijd van deze macht over zijn leven. De mens is hersteld tot het oorspronkelijke doel, namelijk om God te eren en te dienen. Hierdoor is automatisch de macht van de zonde doorbroken. Het gaat niet meer om de wil van een opstandig mens, maar om de dienst aan God. Alleen al deze veranderde focus geeft de bevrijding van de macht van de zonde aan. Voortdurende levensheiliging en toewijding aan God zal deze oude macht van de zonde steeds verder terugdringen door het zich steeds verder verdiepende verlangen in alle aspecten van het leven Christus te dienen.

Het tweede aspect van heiliging is toegewijd zijn aan God. Zoals hierboven wel duidelijk geworden, is dit tweede aspect de andere kant van het gescheiden zijn van de zonde. Door de toewijding aan God is de macht van de zonde doorbroken, waardoor toewijding ook weer meer als vanzelf gaat. Je zou kunnen zeggen dat de christen is verlost, weg van de zonde en verlost naar God. Hier hoort ook de diepe overtuiging bij dat we als kinderen van God wel in deze wereld zijn, maar niet van deze wereld zijn. Het gebed dat Jezus bad vlak voor zijn lijden en sterven wat we kennen als het Hoge Priesterlijk Gebed gaat hier ook op in:

De wereld haat hen, omdat ze niet bij de wereld horen, zoals ook ik niet bij de wereld hoor. 15 Ik vraag niet of u hen uit de wereld weg wilt nemen, maar of u hen wilt beschermen tegen de duivel. 16 Ze horen niet bij de wereld, zoals ik niet bij de wereld hoor. 17 Heilig hen dan door de waarheid. Uw woord is de waarheid (Johannes 17:14b-17 NBV).

Als gezanten van Christus zijn we in deze wereld. We zijn afgezonderd voor toewijding aan God en tegelijk wel aanwezig middenin deze samenleving. Dit tweede aspect van heiliging laat zien dat er iets nieuws in de plaats is gekomen van de afzondering uit deze wereld, namelijk de afzondering naar God. Hierdoor draait een geheiligd leven niet om de negatieve kant van de zonde te managen. Doe dit niet, doe dat niet... Maar veeleer om een leven te leiden dat God eert in alle aspecten van het leven. Dit is positief, navolging van Christus. Het werk van de Geest is dan ook de toerusting van de gelovige voor elk goed werk.

Het derde aspect van heiliging is dat in de nieuwe mens het beeld van God weer is hersteld. Christus is door ons heen zichtbaar. Bij dit aspect moeten we de oorspronkelijke mens voor ogen houden. De mens is geschapen naar het beeld van God. Zag je de mens, dan zag je de Schepper. Door de zondeval is dit beeld ook vertroebeld. De mens weerspiegelde niet meer haar Maker, maar liet alleen zichzelf nog maar zien. Door wedergeboorte wordt ook dit beeld weer hersteld. De nieuwe mens is weer ten volle beelddrager van God. Gods heerschappij is weer hersteld en de mens krijgt weer het beheer over dit koninkrijk.

Zo komen we vanzelf bij het vierde aspect van heiliging. Heiliging als de weerspiegeling van Gods wil in het leven van de christen. Door gehoorzaamheid leven we weer zoals God het bedoeld heeft. Omdat de mens hersteld is naar het beeld van God is ook de oorspronkelijke beheersopdracht weer hersteld. De opdracht die de mens kreeg om voor de aarde te zorgen en haar te beheren, zien we Jezus verder uitwerken in zijn grote opdracht om de wereld in te trekken en alle volken tot zijn leerlingen te maken. In het leven van een christen is zo ook Gods werk weer zichtbaar en zijn we weer in staat deze wereld te beheren.

Het vijfde aspect van heiliging brengt alles samen. Het herstel van de mens is compleet en vanaf nu leeft de volgeling van Jezus enkel nog maar vanuit liefde; liefde voor God en liefde voor mensen. De heiliging is zo diep in het leven doorgedrongen dat het niet meer om de mens zelf gaat, maar om het eren van God en het dienen van anderen. In dit alles is Christus degene die dit in ons leven bewerkt. De nieuwe mens is een geweldig mooie kroon op Gods nieuwe schepping, geheiligd en apart gezet om te leven vanuit liefde.

Nu we kort deze vijf aspecten van heiliging doorgenomen hebben, is het wel duidelijk waarom deze zo belangrijk zijn. Een leven waarin Christus enkel wordt beleden als Verlosser en waarbij levensheiliging er bij in schiet, is misschien wel helemaal geen verlost geloof. Neem deze vijf kenmerken weg uit het leven van een christen en wat overblijft is een leeg, dogmatisch geloof. Zie daar de trieste balans in het leven van veel mensen die de wekelijkse gang maken naar de kerk, maar van persoonlijke levensheiliging niet kunnen getuigen. Wat een verspilling van de genade van Christus is het wanneer dit het geval is. Christus is niet alleen Verlosser, maar helpt als Heiligmaker om te leven als volgelingen van Hem.

CHRISTUS MAAKT ONS HEILIG

Bovenstaande aspecten laten ook zien dat levensheiliging een doorlopend proces is in het leven van de gelovige. Levensheiliging is niet een magische gift die van het een op andere moment in de gelovige gelegd wordt en dat de gelovige vervolgens heilig leeft. Wanneer de nadruk op de genade tegenover werken erg sterk gelegd wordt, kan dit wel soms het idee zijn. De gelovige lijkt dan de passieve ontvanger van geloof.

Aan de andere kant is levensheiliging ook niet iets dat de gelovige alleen doet, het is Christus die de Heiligmaker is. Hierbij is sprake van

een soort van samenwerking tussen Christus als Heer en de gelovige als zijn volgeling. Levensheiliging heeft alles te maken met navolging van Christus. Deze navolging is een doorlopend proces waarbij de gelovige als apart gezet van deze wereld, meer en meer Christus de ruimte geeft in alle aspecten van het leven. De bevrijding van de aardse zorgen in deze navolging maken dat het verlangen naar heiliging ook steeds sterker wordt. De oude mens wordt steeds minder aantrekkelijk doordat Christus in de nieuwe mens steeds duidelijker zichtbaar wordt en de ruimte krijgt.

Zo kunnen we leven als kinderen van God in een wereld die God niet wil kennen. De heiliging, het apart gezet zijn, helpt ons te leven vanuit deze nieuwe identiteit. Met de nieuwe identiteit krijgen we van Christus ook de middelen om dit uit te leven. De schrijver van de brief aan de Hebreëen wijst hier als volgt op:

Op grond van die wil zijn wij voor eens en altijd geheiligd, door het offer van het lichaam van Jezus Christus.

(Hebreëen 10:10 NBV)

Dit is zo mooi. We ontvangen niet alleen verlossing, waarna we het zelf maar uit moeten zoeken. Nee, Christus is onze Heiligmaker. Hij maakt ons heilig voor eens en altijd. Dus ondanks dat we ons mogen oefenen in levensheiliging, is het tegelijk een gave van Christus die Hij ons schenkt. Aan ons is het enkel om dit aan te nemen en beginnen te leven als geheiligde gelovigen. Zo is discipelschap diepgeworteld in Christus als onze Verlosser en Heiligmaker.

DOOR HEILIGING IS DE BEHEERSOPDRACHT WEER VAN TOEPASSING

Hoe mooi het ook is dat Christus onze Heiligmaker is, we mogen we niet vergeten dat de gelovige hier niet het einddoel is. De mens heeft als kroon op Gods schepping een opdracht tot beheer van die schepping meegekregen. Door de zondeval is die beheersopdracht ook naar de achtergrond geraakt. In plaats van de aarde te beheren heeft de mensheid het eigendom willen overnemen. Christus als Verlosser en Heiligmaker geeft volkomen herstel.

Dit herstel is dus niet alleen redding uit het oordeel, maar ook herstel (heiliging) in onze beheersopdracht. Vergelijk hiervoor de opdracht bij schepping aan Adam (Genesis 1) en later Abraham (Genesis 12, 15) met opdracht die Jezus gaf aan zijn leerlingen (Mattheüs 28). We zijn apart gezet om het koninkrijk van God op aarde gestalte te geven. Hier hoort heiliging bij. Een heel ander en nieuw leven. Alleen kunnen we dat niet. Daarom ook dat de Heilige Geest ons toerust om de roeping/opdracht uit te leven. Het gaat dan ook niet zozeer om interessante gaven en uitingen, maar om de toerusting om te leven als beheerders van Gods schepping. De Heilige Geest rust ons toe om dit nieuw ontvangen leven uit te leven. Praktische gaven zijn dan ook ten bate van de gemeente, brengen onderwijs (Woord) te binnen en helpt zo te leven als nieuwe mens in deze nog oude wereld. Zo wordt door de gemeente Gods koninkrijk weer zichtbaar op aarde.

Belangrijk hierbij is telkens Gods doel voor ogen te houden. Herstel van het intieme contact met zijn mensheid. Het doel is dus niet de verlossing, niet de heiliging, niet de genezing, niet het komende koningschap, maar het totale herstel. Verlossing, heiliging, genezing, komende koningschap zijn onderdelen van dit evangelie

(*Fourfold Gospel*), stappen of gaven om Gods koninkrijk opnieuw te vestigen op aarde. Verlossing redt ons uit de oude mens, heiliging geeft ons de nieuwe mens.

HOE KAN IK DIT IN MIJN LEVEN WERKELIJKHEID LATEN WORDEN?

Christus als Heiligmaker is er niet voor de superchristenen, maar voor iedereen die hem wil volgen. Door alle volgelingen van Jezus te Heiligen, kan Gods liefde tot in de verste uithoeken van de wereld verandering en herstel brengen. Wil je dit in je eigen leven ook meer werkelijkheid zien worden, wees je er dan ten eerste van bewust dat Christus je al heilig maakt. Vervolgens mag je verlangen naar meer hiervan in je leven. Dit is een verlangen naar meer dan alleen verlossing. We komen erachter dat we het zelf niet kunnen. Ook moeten we in ons achterhoofd houden dat we het hier op aarde in dit leven nooit helemaal zullen bereiken. Verlossing blijft dus altijd nodig. Erken ook dat Christus ons heilig maakt. Wij mogen de samenwerking aangaan. Hierdoor kunnen we ons leven inrichten zodat Christus in alle aspecten en domeinen in ons leven door kan dringen. Zo kunnen we op al die plaatsen en momenten leven tot eer van God. Dat is monotheïsme. Er is maar één God. Hem liefhebben en eren is het doel. Dit kunnen we niet uit onszelf. Dan is volledige overgave de grote stap. Niet alleen om verlossing te ontvangen, maar om het geheiligde leven te ontvangen. Zo kun je door je te verdiepen in de Bijbel en dit in gebed te brengen, samen met medegelovigen kleine praktische stappen van levensverandering zetten, niet omdat het moet, maar omdat je wil navolgen. Zo zul je merken dat dit verlangen en de uitwerking daarvan steeds sterker zullen worden in je leven.

Tot slot een waarschuwing. Christus als Heiligmaker uitwerken in ons leven heeft wel een groot gevaar in zich. Wat dan gebeurt, is dat

we ons enkel gaan richten op de uiterlijke kenmerken van die heiliging. We kijken dan naar alles wat niet goed is en we af willen leggen, of naar zaken die we willen gaan doen om te leven als geheiligde volgeling. Hierdoor lopen we het gevaar het in eigen kracht te gaan proberen en zo het zicht op degene die ons heilig maakt te verliezen. Haal in 'Christus als Heiligmaker' Christus eruit en wat overblijft is een wettisch geloof. Dit geldt trouwens bij alle aspecten van het viervoudig evangelie (Verlosser, Heiligmaker, Geneesheer, komende Koning). Simpson sprak in dit kader vaak over 'Christ-life'. Door ons te richten op Christus in ons leven, die ons heilig maakt, krijgt Hij meer de ruimte en bewerkt door zijn aanwezigheid de heiliging in ons.

Dit is zo mooi. Hierin zien we Gods trouw aan de mensheid. Zoals Hij bij de schepping de mens de levensadem gaf om te leven en de aarde te beheren, zo geeft Hij aan de nieuwe mens Zijn Geest om geheiligd te kunnen leven en het nieuwe Koninkrijk te kunnen beheren. Dit uitleven kan enkel door ons oog gericht te houden op Christus.

Nu wij door zo'n menigte geloofsgetuigen omringd zijn, moeten ook wij de last van de zonde, waarin we steeds weer verstrikt raken, van ons afwerpen en vastberaden de wedstrijd lopen die voor ons ligt. Laten we daarbij de blik gericht houden op Jezus, de grondlegger en voltooiër van ons geloof

(Hebreeën 12:1-2a NBV)

Christus is Heiligmaker. Ons antwoord op zijn roepstem begint weer met overgave. Net als dat we bij bekering ons afwenden van het oude leven, mogen we ons ook bij bekering toewenden naar het nieuwe leven. Dit alles door Jezus als Heer.

CHRISTUS, ONZE HEELMEESTER

door René Holvast

'Ik vertelde hen dat ik niets kon doen en dat we de Heer zouden vragen hem beter te maken. ...een paar dagen later was hij helemaal beter'.

Ik had astma en had verscheidene weken 's nachts zwaar gehoest. Maar de Heer weerstond het en verlost mij. Jezus is Overwinnaar!'¹

Dit zijn zomaar twee getuigenissen van goddelijke genezing uit de begintijd van de CAMA. Er waren in de tijd van Albert Simpson genoeg overspannen ideeën over gebedsgenezing. In de heiligingsbeweging - waar Simpson deel van was - kon men lieden vinden met grote pretenties of sensatiezucht. Simpson leerde al snel om voorzichtig te zijn met het delen van zijn inzichten rond goddelijke genezing. Maar alle voorzichtigheid ten spijt, het bleef een punt dat hij met overtuiging uitdroeg.

Hoe kwam Simpson aan die stellige overtuiging van de boodschap van goddelijke genezing? Dat kwam ten eerste omdat hijzelf

¹ Christian Alliance and Missionary Weekly (March 27, 1891), 206

lichamelijke genezing van God had ontvangen.² In 1881 had hij last van zijn hart en zijn zenuwgestel. Hij kon zich maar met moeite voortbewegen. Wandelen ging pijnlijk en moeizaam. Hij was opgegeven en zijn graf wachtte hem. Op ziekteverlof ging hij naar een kustplaats in een poging aan te sterken. Na een lang proces zocht hij God. Op een moment knielde hij in een bos van dennenbomen. De kracht van God kwam over hem. Hij kwam getransformeerd weer naar buiten. De volgende dag beklom hij een berg van duizend meter: ‘Toen ik de bergtop had bereikt, had ik het gevoel aan de hemelpoort te zijn. De wereld van zwakte en angst lag aan mijn voeten’.³ Simpson wist dus waar hij het over had. De gebruikelijke menselijke scepsis op dit terrein begreep hij wel, maar het had voor hem niet het laatste woord.

Ten tweede was hij ervan overtuigd dat goddelijke genezing niet zomaar een toegift van God is, maar dat het wortelt in niets minder dan het werk van Christus op aarde. We stuiten hier op iets dat typerend voor Simpson was: de combinatie van de persoonlijk doorleefde ervaring met Christus en de oriëntatie op de Bijbel.

DE BASIS VAN HET KRUIS

Hoe wortelde volgens Simpson de boodschap van genezing in het leven van Jezus Christus? Allereerst was dat gebeurd door het verzoeningswerk van Christus aan het kruis. Zoals zonde ongedaan kon worden gemaakt door geloof in de Verlosser aan het kruis, kon ziekte dat op dezelfde manier ook, op grond van dezelfde verlossingsdaad aan het kruis.⁴ Met de Bijbel in de hand baseerde hij zich onder

2 A.E. Thompson, *A.B. Simpson: His Life and Work*, (Camp Hill: Christian Publications, rev. ed. 1960), 76

3 A.W. Tozer, *Wingspread: A.B. Simpson. A Study in Spiritual Altitude* (Camp Hill: Christian Publications, 1943), 67

4 J.L. Snyder en H.J. Chadwick: *A.B. Simpson, The Fourfold Gospel: Jesus as Savior, Sanctifier, Healer and Coming King* (Orlando: Bridge-Logos, 2007), 188

andere op Exodus 15:25-26, waar God zich openbaart aan zijn volk als Heelmeester ofwel Geneesheer. In Jesaja 53:4-5 vond Simpson dat Christus aan het kruis onze ziekten droeg (vers 4) en dat er een voorziening van genezing is in het bloed van Christus (vers 5: 'zijn striemen'). Deze theologische basis voor genezing vond Simpson ook in Psalm 103:2-3, waar over God wordt gesproken als Hij 'die al uw ongerechtigheden vergeeft, die al uw ziekten geneest'. Tenslotte zag Simpson in Mattheüs 8:17 de genezingen van Jezus Christus tijdens zijn werk op aarde als de vervulling van Jesaja 53:4.⁵

DE BASIS VAN DE OPSTANDING

Naast het kruis wortelt de boodschap van genezing ook in de opstanding van Christus. De goddelijke kracht die Christus uit de dood deed opstaan, is er ook voor ons. Zijn opgestane lichaam is voor ons een bron van reële energie. Dat is genezende kracht in geval van ziekte, maar gezonde mensen hebben het - aldus Simpson - net zo goed nodig als zieke mensen. 'Hij leeft in mij en geeft mij elke dag meer energie dan ik van nature zou hebben.' Het is Christus' leven dat wordt gemanifesteerd in mijn leven. Simpson ging dus verder dan het gebed om genezing van een ziekte alleen. Vanuit dezelfde Bijbelse basis gaf God - volgens Simpson - ook lichamelijke kracht en vitaliteit voor zijn kinderen. De nieuwe energie stelt ons in staat Hem te dienen.⁶

GENEZING ALS ONDERGESCHIKT

Maakte dit alles Simpson tot een echte negentiende-eeuwse gebedsgenezer, waarvan er wel meer waren? Uiterlijk kon het er op lijken, maar Simpson was veel genuanceerder en verfrissender in zijn kijk op

5 J. Sawin, *The Fourfold Gospel*, in: D.F. Hartzfeld en C. Nienkirchen (eds.), *The Birth of a Vision* (Regina: His Dominion, 1986), 12

6 Christian Alliance and Foreign Missionary Weekly (1896), 300

genezing dan menig tijdgenoot. Hij erkende ten volle de mogelijkheid van goddelijke genezing. Tegelijk werd in de Fourfold Gospel de genezing pas ná de verlossing en de heiliging genoemd. Deze volgorde was belangrijk. We moeten niet eerst genezing zoeken, maar we moeten allereerst Christus zoeken, ook als je ziek bent. Christus vinden we allereerst door als zondaar verlost te worden (verlossing) en door daarna ons leven toe te wijden aan Hem (heiliging). Aan verlossing en heiliging was genezing ondergeschikt. Simpson ging dan ook niet in op uitnodigingen om ‘genezingscampagnes’ te houden, wat hem op veel kritiek kwam te staan. Simpson was hier stellig in. Hij predikte geen genezing, maar Christus. Uitnodigingen om Christus te prediken nam hij dus wel aan.

Genezing was voor Simpson niet gelijk aan het evangelie. Genezing was ook niet het belangrijkste deel van het evangelie.⁷ Het was slechts een deel van het evangelie, maar wel een deel waarin God zijn kracht bewijst aan zijn verlost en geheiligd kind.⁸ Simpson schreef:

‘Veel schade wordt gedaan aan het werk van de Christian Alliance door onwijze personen die goddelijke genezing een te grote plaats geven, of die mensen aanmoedigen het te praktiseren, terwijl ze er nog niet klaar voor zijn. Terwijl we ten volle erkennen dat dit belangrijke onderwerp bestaansrecht heeft en zelfs een belangrijke plaats moet hebben, is het toch een ondergeschikte plaats. Christus zelf is onze Verlosser, ons leven en de ‘Alles in allen’ van ons onderwijs (...).’⁹

Zo gezien was genezing voor Simpson een onderdeel van een breder pakket: de kracht van het persoonlijke leven van Christus in mij. Het is: ‘Hij in mij en ik in Hem’. Dit laatste is de kern.

7 A.B. Simpson, *The Gospel of Healing* (New York: Christian Alliance Publishing, 41890), 7-8

8 Simpson, *The Fourfold Gospel*, 187

9 Christian Alliance and Missionary Weekly (September 11, 1891), 162

DE KERN VAN GENEZING

Het ging Simpson om het Christus-leven (ook wel: diepere leven) van een christen. Het is een leven van geestelijke en praktische overgave aan en vereenzelving met Christus, die woont in de gelovige. Je levert je aan hem uit. Mocht het in Zijn plan passen dat je genezen wordt, dan kan dat, gebaseerd op kruis en opstanding van Christus. Maar het kan anders lopen. Het komt erop aan de wil van God voor jouw leven te kennen. Wat is Gods wil voor mijn leven vandaag? Wil Hij nú genezen? Of nog niet? Vindt Hij dat mijn tijd van overlijden is gekomen? Of is er zonde in mijn leven die mijn ziekte veroorzaakt? Of wil God mijn ziekte gebruiken om mij via dit bezinningsproces dieper te leiden in verdergaande overgave? Wat wil Hij mij zeggen?

Zo komt Simpson weer bij de kern: Christus leeft persoonlijk in mij en Hij heeft een plan met mij. Genezing is dus zeer wel mogelijk, maar het is geen automatisme. Het is niet een instant techniek die we toepassen. Simpson gebruikte bewust nooit de term geloofsgenezing of gebedsgenezing (*faith healing*). Het klonk hem te mechanisch. Genezing is voor Simpson niet een instrument dat christenen gebruiken, maar Christus kan het in mij toepassen als Hij de tijd rijp acht.¹⁰

Voor Simpson betekent goddelijke genezing niet het opgeven van medicijnen. Het is niet het geloven in je gebed of geloven in anderen die voor je bidden. Het is ook niet het geloof dat een bepaalde genezingsdoctrine waar zou zijn. Het is wel de inwoning van het persoonlijke leven van Christus in ons. Het is een 'levend feit' (*living fact*), of een geleefde realiteit, en niet een theorie of dogma.¹¹

Het gebed om genezing veronderstelt bij Simpson kennis van de wil van God voor jouw persoonlijke leven. Hoe krijg je die kennis?

10 Christian Alliance and Missionary Weekly (November 7, 1890), 274

11 Word, Work, World (July/August 1887), 75

Die krijg je door een intieme persoonlijke relatie. Je ‘wandelt met God’. Jouw leven wordt een *Christ life*. Dat kan door te groeien in die relatie. Dat neemt vaak tijd. Voor het leerproces kan Hij ook ziekte gebruiken. Jij gaat de stem van Christus in jouw leven verstaan. Je gaat inzien wat zijn wil is. Je onderwerpt je dan ook - van harte - aan die wil.

GENEZING ALS GENADE

Wanneer in dit proces genezing plaatsvindt, gebeurt het zonder sensationele handelingen. Immers, God beslist in zijn soevereiniteit en stelt de genezingsdaad. God heeft daar geen theater, riten of magische handelingen voor nodig. Het is niet ons geloof dat geneest, maar het is een daad van genade, geworteld in het verzoeningswerk van Christus. Als het dan zo ver is, is het geen probleem om genezen te worden. Genade - en dus genezing - wordt geschonken door God. Genade wordt niet door mensen krampachtig binnengehaald.

Is er eenmaal duidelijkheid over de wil van God, dan mag een Christen zijn God zelfs met stelligheid benaderen. Simpson spreekt - maar alleen in deze fase! - van een verlossingsrecht. In alle nederigheid mag een Christen nu genezing ‘claimen’.

GENEZING DOOR MEDICIJNEN?

Zolang er geen duidelijkheid is over Gods wil voor ons leven, dan wordt medicijngebruik toegestaan:

‘Tenzij iemand een persoonlijke aanspraak heeft op de belofte van God en de Levende Christus, waarbij we Zijn directe bovennatuurlijke kracht voor onze lichamen kunnen claimen, dan zijn we vrij om de beste natuurlijke hulpmiddelen te gebruiken die er zijn.’¹²

12 Christian Alliance and Missionary Weekly (November 7, 1890), 274

Simpson spitste het verder toe:

*'Er moet of natuurlijke of bovennatuurlijke hulp komen, en daarom zeggen we tot onze werkers die naar het zendingsveld gaan: 'Laat iedereen voor zichzelf overtuigd zijn.'*¹³

Dit is Simpson ten voeten uit. Medicijngebruik wordt toegestaan (niet aanbevolen!), maar de beslissing wordt bij de individuele Christen gelegd. Simpson geeft geen regels, dat is hem te mechanisch, maar hij laat alles afhangen van de persoonlijke relatie van de Christen met zijn Heer. Simpson wil niet treden in de hoogstpersoonlijke relatie tussen Christus en zijn kind. Dat is heilig privégebied voorbehouden aan de individuele christen en Zijn Heer.

Simpson onderscheidde zich op deze manier van menig gebedsgenezer. Hij schiep een plaats voor genezing, maar die genezing was ingekaderd in de totale persoonlijke omgang met Christus. In de beweging van de vroege *Christian and Missionary Alliance* was het bepaald niet alleen een op papier beleden leerstuk. De eerste generaties leefden er bewust mee. Er zijn ontroerende en overtuigende verhalen van Gods ingrijpen door genezing.

DE NUANCE BIJ GENEZING

Simpson en de *Christian and Missionary Alliance* zijn vaak bekritiseerd vanwege het leerstuk van goddelijke genezing. Voor velen was het een uiting van bevreedend fanatisme en een foute - of op zijn minst twijfelachtige - Bijbeluitleg. De nuance en de gebalanceerde christologische benadering van Simpson werd niet gezien. Simpson hanteerde stijl en decorum in zijn publieke samenkomsten, maar critici maakten vaak geen onderscheid met andere predikers. Zo

13 Christian Alliance and Missionary Weekly (November 7, 1890), 274

werd Simpson nogal eens afgewezen door het misbruik van anderen, merkte Tozer terecht op.¹⁴

Ook volgelingen van de beweging zelf hadden nogal eens moeite om de nuance van Simpson te hanteren. Wat in de praktijk moeilijk bleek, was dat de beweging als zodanig geen regels stelde, maar de beslissing bij de individuele gelovige legde. Een voorbeeld uit 1890 laat dit zien. Uit een groep zendingswerkers waren er drie die na aankomst in Sierra Leone overleden aan malaria. De groep had besloten geen medicijnen in te nemen, op grond van wat men als Gods genezingsbelofte zag. De Amerikaanse consul in Sierra Leone greep in. Hij dwong de overige zendingswerkers van het team medicijnen in te nemen, onder de dreiging ze bij weigering terug te sturen naar Amerika. De overblijvende groep gaf toe en nam de medicijnen. Simpson nam later krachtig afstand van de opvattingen van het team.¹⁵ Zij hadden volgens hem niet zomaar mogen besluiten zonder medicijnen naar Afrika te gaan. Zij hadden van het begin af aan medicijnen moeten nemen. Slechts bij een specifiek woord, ontvangen van Christus, hadden zij de medicijnen thuis mogen laten. Zo zou meer dan eens blijken dat de inkadering van genezing in een persoonlijke relatie met Christus niet begrepen werd. Het lag echter in de aard van deze christologische benadering, dat de Christen aan Christus overgelaten moest worden.

Het enthousiasme over goddelijke genezing ging dan soms ook gepaard met onzekerheid, getuige een oproep tot gebed voor de gezondheid van zendingswerkers: 'Bidt dat onze zendingswerkers in dit dodelijke klimaat in goede gezondheid zullen blijven; speciaal hen die niet vertrouwen op quinine als remedie tegen de koorts'.¹⁶

14 A.W. Tozer. *Wingspread: A.B. Simpson. A Study in Spiritual Altitude*, 69-70

15 Christian Alliance and Missionary Weekly (November 7, 1890), 274

16 Christian Alliance and Missionary Weekly (May 22, 1891), 328

EEN RIJPINGSPROCES

Wat in de beginjaren ook niet hielp, was dat de beweging nadrukkelijk een beweging wilde zijn. Dat betekende geen of weinig centrale aansturing en een grote vrijheid voor predikers en groepen binnen de beweging. Dat heeft de *Christian and Missionary Alliance* niet vol kunnen houden. Simpson zag zich genoodzaakt al in 1891 te waarschuwen tegen ‘extreme denkbeelden over goddelijke genezing’. Zij werden verspreid door mensen die optraden in het kader van de beweging. Het deed de naam van Simpson geen goed.¹⁷

Het siert de CAMA dat deze visie op genezing is gerijpt door de generaties heen. Vandaag is een van de beste uiteenzettingen van de CAMA visie op goddelijke genezing die van Keith M. Bailey: *Divine healing: The Children's Bread*.¹⁸ Bailey erkent de mogelijkheid van goddelijke genezing en haar worteling in kruis en opstanding. Maar hij werpt de individuele gelovige niet alleen maar terug op zijn persoonlijke relatie met Christus. Hij geeft concrete en gematigde raadgevingen, hanteerbaar in gemeenteverband, geschikt voor gewone gelovigen, die we uiteindelijk allemaal zijn.

De praktijk van goddelijke genezing kende een onvolmaakte start. Onvolmaakt, ja - maar daarom niet minder authentiek. Het heeft de eerste generaties CAMA-werkers een groot elan heeft gegeven. We hebben het dan over honderden personen. Bijna alle eerste werkers hadden genezing ervaren van dodelijke of zeer hinderlijke ziekten. Daarna gaven zij zich vol opoffering aan zending, sociale hulpverlening, evangelisatie en nog veel meer. Men bleef er niet door steken in

17 Christian Alliance and Missionary Weekly (September 11, 1891), 162

18 Keith M. Bailey, *Divine Healing: The Children's Bread* (Camp Hill: Christian Publications, 1977)

een naar binnen gekeerde sensatiezucht. Genezing speelde dan niet de enige, maar wel een grote rol in de explosieve groei van de CAMA in het begin.¹⁹ Men zong ervan uit volle borst:

*'There is a healing branch of that grows
Where every bitter Marah flows;
This is our health renewing tree,
I am the Lord that healeth thee.'*

*There is an old appointed way
For those that harken and obey;
Above the gates these words we see,
'I am the Lord that healeth thee'.*

*There is a great Physician still
Whose hand has all its ancient skill;
At His command our pains will flee,
'I am the Lord that healeth thee'.²⁰*

CONCLUSIE

Wat kunnen we leren van deze derde *fold* uit de *Fourfold Gospel*? We vinden juist hier aanknopingspunten met 21-eeuwse spiritualiteit. In Simpsons visie op genezing komen elementen samen die in onze eeuw relevant zijn.

Simpson laat genezing wortelen in de concreet historische realiteiten van kruis en opstanding. De praktische uitwerking is echter ingebed in de persoonlijke - mystieke - band tussen God en de gelovige. In de post-ideologische sfeer van vandaag zijn we ons er van bewust - net als Simpson - dat rationaliteit zijn grenzen heeft. Geloof

19 Sawin, *The Fourfold Gospel*, 12- 13

20 *Hymns of the Christian Life, revised and enlarged edition* (Harrisburg: Christian Publications, 1978), 273

wordt niet meer primair beleefd als een zaak van belijdenissen en dogma's, maar geloof wordt ervaren als een (meer) existentiële zaak. De inbedding van lichamelijke genezing in Simpsons idee van *Christ-Life*, plaatst genezing in de geloofsbeleving van het individu. Daarmee zitten we in het hart van de 21-eeuwse spiritualiteit. Genezing is zo gezien een ontmoeting met God (*encounter*, ook al gebruikte Simpson die term niet).

Het is dan ook twijfelachtig of Simpson werkelijk gezien moet worden als een voorloper van de pentecostale of charismatische bewegingen, zoals wordt gesuggereerd door Paul L. King.²¹ Het geheel wekt wel die schijn op door de overeenkomst van terminologie, persoonlijke contacten en manifestaties. Uiterlijke overeenkomst staat echter nog niet gelijk aan een gemeenschappelijke bron. Op het eerste gezicht lijkt het erop, maar het is veelzeggend dat Simpson niet met deze bewegingen mee ging. De kern van Simpsons denken over genezing is een mystieke spiritualiteit, die bijvoorbeeld dichter bij de Calvinistische Nadere Reformatie staat, dan bij Azusa. Simpson was dan ook nog altijd de Calvinistisch opgevoede en opgeleide dominee. Hier vinden we een wezenlijk verschil met de pentecostale bewegingen. Een terugkeer naar de wortels van CAMA moet voorbij de manifestaties van toen kijken. Daar vinden we Simpsons mystieke spiritualiteit die de CAMA-identiteit zo toepasbaar en kansrijk maakt voor vandaag.

De visie op genezing toont de verrassende actualiteit van Simpson voor vandaag. De mystiek van Simpson is opmerkelijk modern, omdat zij in de kern holistisch is. Geestelijk en materieel lopen

21 Paul L. King, *Genuine Gold. The Cautiously Charismatic Story of the Early Christian and Missionary Alliance* (Tulsa: Word and Spirit, 2006); *Nuggets of Genuine Gold. Simpson, Tozer, Jaffray and Other Christian and Missionary Alliance Leaders on Experiencing the Spirit-Empowered Life* (Tulsa: Word and Spirit, 2010)

onontwarbaar door elkaar en dat wil Simpson ook zo. Genezing staat ver af van sommige pentecostale genezingspraktijken, waar de genezing centraal staat. De derde *fold* gaat over genezing zonder over genezing te gaan. Het gaat om de beleving van en met Christus: Hij in mij en ik in Hem.

Genezing is vervolgens niet alleen lichamelijke genezing, maar het is ook een bron van dagelijkse vitaliteit. Simpson bedoelt genezingskracht ook als bron van intrinsieke levenskracht. Christelijke spiritualiteit is zo gezien niet alleen een geloofservaring, maar ook een manier van dagelijks leven, inclusief de kracht die het mogelijk maakt. Het is de beleving van en met Christus: Hij in mij en ik in Hem.

In een cultuur die zich bezighoudt met Westerse en Oosterse mystiek, Zen-meditatie (voordat het mindfulness werd), Joodse mystiek en kabbalah, astrologie, numerologie, tarot, en nog veel meer, wijst Simpson op de (mystieke) weg van Christus. Wat Simpson met genezing bedoelde, was een diep beleefde spiritualiteit in Christus' naam. Was Simpson in het kader van een holistische visie op het evangelie zijn tijd niet ver vooruit? Ja! Is Simpson vandaag de dag eigenlijk niet verrassend actueel? Ja!

CHRISTUS, ONZE KOMENDE KONING

door Arno Post

INLEIDING

De Kroon, symbool van de wederkomst van Christus, of liever: Christus, onze komende Koning, is het summum of voltooiing van *The Fourfold Gospel*. En niet zonder reden. In de vier symbolen van het zogenaamde CAMA-logo, is het kruis van Jezus Christus centraal geplaatst. Alle waarheden afgebeeld in symbolen, zijn gegroepeerd om het kruis. En dat geldt ook voor de Kroon, als teken van Jezus' wederkomst voor zijn gemeente en voor de wereld met de duidelijke boodschap: wij verwachten de wederkomst van Christus en zien er reikhalzend naar uit. Parousia! Voor velen een vertrouwde uitroep.

Toen in 1975 in 's Hertogenbosch de eerste Nederlandse gemeente vanuit de CAMA wereldwijd werd gesticht, koos men nadrukkelijk het Griekse woord 'Parousia': Evangelische Gemeente 'Parousia' Den Bosch. Daarmee kreeg - met de stichting van de gemeente - de wederkomst van Christus een duidelijke nadruk. Hij komt! Sinds deze start

werd het gemeentestichtend werk van de CAMA in Nederland gekenmerkt door: gemeenten stichten, het evangelie van Jezus Christus verkondigen, want ‘*de Koning komt eraan*’!

DE PAROUSIA

Simpson, de stichter van de wereldwijde Zendings- en Gemeentebeweging, nu bekend in de hele wereld als CAMA, of in het Nederlandse taalgebied, de CAMA, verwoordt het als volgt: ‘De wederkomst van Christus zal ons Jezus zelf brengen! Dat is het beste van alle zegeningen.’¹

William E. Vine voegt als commentaar bij het Griekse woord *parousia*, toe: ‘...letterlijk, de tegenwoordigheid, betekent zowel de aankomst alsook de voortdurende tegenwoordigheid. Ook in de niet-Bijbelse literatuur wordt gesproken van de komst en aanwezigheid van een belangrijk persoon.

Paulus spreekt van zijn eigen(!) komst (*parousia*) in Filippi (Filippenzen 2:12).

Parousia wordt gebruikt om Jezus’ aanwezigheid met zijn discipelen te beschrijven op de Berg der Verheerlijking. Maar vooral als Jezus terugkeert, betekent de *parousia* niet alleen het moment van zijn komst voor de Heiligen, maar zijn aanwezigheid met hen vanaf dat moment totdat Hij zich openbaart aan de wereld. (Mattheüs 24:27; 1 Thessalonicenzen 3:13; 1 Johannes 2:28)²

1 Albert B. Simpson, *The Fourfold Gospel* (Camp Hill, PA: Christian Publications, 1984), 65

2 William E. Vine, *Vine’s Expository Dictionary of Old and New Testament Words* (Nashville, TN: Thomas Nelson, 1997), 200-201

Simpson zelf gebruikte het woord Parousia weinig of niet. De impliciete verwijzing is echter overduidelijk in zijn uitleg van *The Fourfold Gospel*.

Het is geen onbekende waarheid die Simpson laat zien in zijn werk. Wel is opzienbarend hoe hij verwaarloosde aspecten voor het voetlicht brengt. Het geweldige nieuws van Jezus' tweede komst, dat behoort toch het verlangen van de kerk en de christen te zijn. Dit is een vooruitzicht, waarin het werk van onze Redder, Heiligmaker en Geneesheer als een hoogtepunt samenkomt: de Koning komt!

Maar dat niet alleen. Jezus' wederkomst is van doorslaggevende betekenis voor elke christen die leeft in het hier en nu. In de fascinerende boodschap van Christus voor de verloren mens betekende de boodschap van de wederkomst voor Simpson een geweldige impuls en urgentie om met passie en overtuiging het evangelie van Jezus Christus te brengen aan alle volken (Mattheüs 24:14).

Deze waarheid betekende voor Simpson en de CAMA-wereldwijd een permanente 'drive' tot welbewuste evangelisatie. Meer dan in de andere aspecten van Jezus' werk is dit de beweging die de CAMA kenmerkt. 'Wees ijverig!' zo schrijft Simpson, 'je kunt de komst van de dag van de Heer bespoedigen'.³ Deze verwachtingsvolle houding straalt beweging en ijver uit, zo kenmerkend tot op de dag van vandaag.

CHRISTUS DE KOMENDE KONING, HOOGTEPUNT VAN THE FOURFOLD GOSPEL

De tweede komst van onze Heer Jezus Christus, is het geweldige hoogtepunt van alle aspecten van het Viervoudige Evangelie. Jezus

3 Simpson, *The Fourfold Gospel*, 70

Christus: Verlosser, Heiligmaker en Geneesheer, na zijn kruisdood triomferend opgestaan uit de dood, verheerlijkt in Zijn troonsbestijging, zittend aan de rechterhand van de Vader, zal terugkomen voor zijn kerk in heerlijkheid.⁴

Het verlossingswerk aan het kruis wordt uiteindelijk in volheid geopenbaard bij Zijn wederkomst. Onze hoop op de glorie is vervuld door Hem, in het leven van zijn volgelingen. Wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing samengebracht in één Persoon, Jezus Christus (1 Korintiërs 1:30).

Jezus als onze Geneesheer, die soms door wonderlijk-goddelijk ingrijpen in onze ziekte en gebrokenheid zijn macht toont, zal bij zijn komst onze sterfelijke lichamen vervangen door onsterfelijkheid. Wat een geweldig perspectief, te zijn zoals Hij is!⁵

Bruine, zwarte, witte, blanke, gele gezichten, stralend bij het zien van hun Koning, naar wie zij - zo lang - hebben uitgekeken. Eeuwige vrede en vreugde is hun deel.⁶ De kerk van Jezus leeft door deze zekerheid. Het is de hoop van de kerk. *Paradise Regained*⁷, de droom wordt werkelijkheid. Zonder dit vooruitzicht is ons geloof leeg, eindig, zinloos. Maar nu wordt het: Jezus alles en in allen.

WAT ZIJN DE KENMERKEN VAN ZIJN WEDERKOMST?

Christus' tweede komst is persoonlijk. Hij heeft zelf aangekondigd: 'Ik zal terugkomen en jullie tot Mij nemen, zodat waar Ik ben jullie

4 Simpson, *The Fourfold Gospel*, 53

5 Simpson, *The Fourfold Gospel*, 53

6 A.E. Thomson, *A.B. Simpson, his life and work* (Camp Hill, PA: Christian Publications, 1960), 127

7 *Dichters van deze tijd*^{20e druk}, Paul Rodenko, (P.N. van Kampen & Zoon), H. Marsman, 85

ook zullen zijn' (Johannes 14:3). De verklaring van Paulus dat 'de Heer zelf zal neerdalen uit de hemel', (1 Thessalonicenzen 4:16) laat weinig twijfel over het karakter van Zijn wederkomst.

Christus' wederkomst is lichamenlijk. 'Ik zal altijd bij jullie zijn, tot het einde der tijden', (Mattheüs 28:20) 'Als je Mij liefhebt en mijn geboden zult onderhouden, Mijn Vader in de hemel zal jullie liefhebben en wij zullen tot jullie komen en bij jullie wonen' (Johannes 14:23). Opmerkelijk is in dit verband het woord 'parousia' dat 'letterlijke aanwezigheid' betekent. Dus de komst en de aanwezigheid van Christus is lichamenlijk.

Zijn wederkomst is zichtbaar. 'Deze Jezus die jullie ten hemel hebben zien gaan, zal op dezelfde wijze wederkomen', (Handelingen 1:11) benadrukt de waarneembare terugkomst. (zie ook: Mattheüs 24:30).

Christus' komst is plotseling, onverwacht. Hoewel er tekenen der tijden zijn, is geen exact moment te voorspellen voor Jezus' wederkomst. Hij kan lang wegblijven, dat kan de aandacht doen verslappen, maar Zijn komst is zeker.

Hij komt als Overwinnaar en in grote heerlijkheid. Waar zijn eerste komst werd gekenmerkt door nederige omstandigheden, is zijn tweede komst in heerlijkheid. (Mattheüs 24:30; Marcus 13:26; Lucas 21:27)⁸

8 Millard J. Erickson, *Christian Theology* (Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1988), 1188-1190

EINDTIJDVISIES IN DE TIJD VAN SIMPSON

Christus, de komende Koning: Simpson heeft zeer grote nadruk gegeven aan deze waarheid van Zijn tweede komst. Als kind van zijn tijd, was hij een zogenaamde premillennialist en een pretribulationist: Christus zal terugkomen om Zijn kerk met zich te verenigen, voordat de Grote Verdrukking over de aarde zal komen.

Het midden en einde van de negentiende eeuw kenmerkte zich door een groeiend bewustzijn van Zijn komst. Grote groepen mensen werden diepgaand aangesproken door evangelisten als Finney, Moody, Sankey. Aan de oproep tot bekering werd massaal gehoor gegeven. Diep besef van zonde maakte zich van de toehoorders meester. De oproep tot bekering werd veelal direct gevolgd door de aansporing tot levensheiliging en toewijding. De zogenoemde Heiligingsbewegingen kregen veel gehoor in Amerika en Groot-Brittannië. Nadruk op het diepere leven, niet zelden gekenmerkt door een of meerdere crises, golfde als een beweging door de Evangelisch-Orthodoxe kerken. Wereld-evangelisatie werd een belangrijk agendapunt in kerken en bewegingen.

HET HOE EN WANNEER VAN JEZUS' WEDERKOMST

Het is dan ook begrijpelijk dat Simpson als kind van zijn tijd tot de diepe overtuiging kwam dat Jezus' komst op handen was. Dat wakkerde het vuur aan tot een volkomen toewijding om de Meester te volgen. Studie van Jezus' tweede komst, zo letterlijk als de exegese van de Bijbel toelaat, leidde tot het duidelijk formuleren van de zogenaamde eschatologische schema's, met de vragen: wanneer, maar vooral hoe zal Jezus terugkomen?⁹ Ten tijde van Simpson onderscheidde men

⁹ Erickson, *Christian Theology*. Hij onderscheidt grosso modo drie visies op (de komst van) het Duizendjarig Rijk

drie visies op (de komst van) het Duizendjarig Rijk. De vraag kwam centraal te staan: op welk moment in de heilsgeschiedenis vindt het Duizendjarig Rijk, zoals beschreven in Openbaring 20:1-6, plaats?

Hieronder een globaal overzicht in willekeurige volgorde:

a. Het *Postmillennialisme*: het Duizendjarig Rijk is al begonnen (Augustinus), wij zijn al in het Duizendjarig Rijk. Het evangelie wordt - zo belijdt men - met groot succes verkondigd, het Koninkrijk van God is realiteit, hier en nu. Deze periode wordt niet noodzakelijk opgevat als precies 1000 jaar.

b. Het *Premillennialisme*: Jezus zal op aarde regeren, lichamenteel. Het Duizendjarig (vrede)Rijk begint met Zijn lichamentele verschijning. (George E. Ladd; John Walvoort). Er is geen geleidelijke, maar een plotselinge start van een wereldwijde regering van Jezus. Het kwaad zal dan zijn uitgebannen. Israël heeft een speciale plaats in het Duizendjarig Rijk. De leer van zogenaamde bedelingen - de heilsgeschiedenis verloopt in onderscheiden fases - is dominant in deze kijk op het Duizendjarig Rijk.

c. Het *Amillennialisme*: er is in het geheel geen regering van Jezus op aarde. Deze opvatting is het meest gangbaar in Calvinistische kringen. Het laatste oordeel (Openbaring 20:11-15) volgt onmiddellijk op de tweede komst van Christus. (Johannes Calvijn, B.B. Warfield). Het boek Openbaring is vooral symboliek, dus ook de beschreven gebeurtenissen en de opeenvolgende perioden.

LIJDEN EN VERDRUKKING OVER DE HELE WERELD: OOK VOOR DE KERK?

Met de uitgesproken opvattingen van Simpson (en met hem vele zendinggerichte gelovigen) over het Duizendjarig Rijk, kwam onvermijdelijk de vraag naar de visie op zogenaamde Grote Verdrukking (Openbaring 7:14; Mattheüs 24:21, 29) naar voren. Natuurlijk lijdt

de kerk, zullen christenen verdrukking en moeite onder ogen moeten zien (Johannes 16:33), maar de Grote Verdrukking, zal de kerk deze op aarde meemaken? Er worden gewoonlijk twee zienswijzen omtrent de Grote Verdrukking onderscheiden:

PRETRIBULATIONISME:

De kerk zal worden weggenomen, opgenomen, voordat de Grote Verdrukking over de aarde komt, de kerk is tijdens die periode afwezig. De komst van Christus is plotseling, onverwacht. (John F. Walvoort)

POSTTRIBULATIONISME:

De kerk van Jezus Christus zal niet worden opgenomen, maar aan het einde van de Grote Verdrukking zal het oordeel zijn. De kerk is dus aanwezig tijdens de Grote Verdrukking en gaat er doorheen. (George E. Ladd) Deze laatste verdedigt de opname van de gemeente 'midden in' de Grote Verdrukking. (drie en een half jaar + drie en een half jaar).

HOE ZAL CHRISTUS' KOMST VERLOPEN?

Simpson schept een schematische duidelijkheid als hij deze volgorde samenvat in zeven stappen:

1. De opstanding en hun vereniging met Christus van alle Heiligen;
2. Beloning van de Heiligen en hun meeregeren met Christus;
3. Satan wordt geheel verbannen van de aarde;
4. De persoonlijke en voortdurende tegenwoordigheid van Jezus met de Heiligen op aarde;

5. De onderwerping van alle vijanden en een wereldwijde regering in gerechtigheid;
6. De letterlijke duur van 1000 jaar;
7. Onmiddellijk daarna komt er op aarde een korte tijd van hevige rebellie van Satan, gevolgd door het eindoordeel van de onrechtvaardigen.¹⁰

Als predikant, theoloog en zendingsstaatsman geloofde hij vurig wat er met de komst van Jezus Christus zou gebeuren. De Koning komt en luidt het Duizendjarig Rijk in. Tot die tijd behoren we te waken en te werken. ‘Hoe’, zo schrijft hij, ‘kan de kerk worden opgeroepen te waken en te wachten als het Duizendjarig Rijk aan Zijn komst vooraf gaat? Hoe zou de kerk van vandaag haar eigen millennium maken zónder Hem?’¹¹ ‘En als er nu al een gelukkige wereld is, zal deze niet wachten op haar Koning!’¹²

In tal van gelijkenissen roept Jezus op om uit te zien naar het rijk van vrede en gerechtigheid: de gelijkenis van de zaaier, de verborgen parel.¹³ Voortdurend blijft Simpsons aandacht gericht op wereldvangelisatie, ook ná Jezus’ wederkomst. Hij schrijft: ‘De komst van Christus zal het zendingswerk niet onderbreken, maar juist intensiveren. Zijn komst zal, zoals nooit tevoren, de meest heerlijke en volledige evangelisatie-aktie laten zien.’¹⁴

Inderdaad, Simpson was een zogenaamde ‘premillennialist’, maar deze doctrine was voor hem geen ‘dode’ theoretische stelling. Zoals de andere aspecten van The Fourfold Gospel kreeg ook dit handen en

10 Simpson, *The Fourfold Gospel*, 58

11 Simpson, *The Fourfold Gospel*, 59

12 Simpson, *The Fourfold Gospel*, 60

13 Simpson, *The Fourfold Gospel*, 60

14 Simpson, *The Fourfold Gospel*, 62

voeten: een onvermoeibare inzet voor de grote opdracht om mensen voor God te winnen. Hij geloofde rotsvast dat de wederkomst van Christus verbonden is met de wereldwijde proclamatie van het evangelie. En dat werd de drijvende kracht achter zijn zendingsijver.¹⁵

‘TO BRING BACK THE KING’

Een journalist van de New York Journal benaderde Simpson met de prikkelende vraag: ‘Weet u wanneer Jezus Christus terugkomt?’ ‘Ja, antwoordde Simpson, ‘en ik zal je dat vertellen als je belooft om alles onverkort weer te geven wat ik je zeg, inclusief de verwijzingen’. De journalist stemde daar mee in. ‘Dan moet je dit opschrijven: Dit evangelie van het Koninkrijk zal in de gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis voor alle volken, en dan zal het einde gekomen zijn. Mattheüs 24:14. Heb je de tekstverwijzing opgeschreven?’

‘Ja, en verder?’

‘Verder niets.’

De journalist liet zijn pen zakken en zei: ‘Bedoelt u te zeggen dat u gelooft dat, als het evangelie aan alle volken verkondigd is, Jezus zal terugkomen?’ ‘Zo is het’. ‘Ik denk dat ik het begin te begrijpen’, antwoordde de verslaggever. ‘Ik zie de motivatie en stuwende kracht in deze beweging’. ‘Dan’, zei de leider van de Alliance, ‘ziet u meer dan sommige doctors in de theologie’.

Ook de biografie van Simpson, A.E. Thomson, maakt melding van dit opmerkelijke voorval. Op Simpsons begrafenis memoreerde Walter Turnbull: ‘Hij is, voor zover wij weten, de enige grote leraar

15 Aiden W Tozer, *Wingspread* (Camp Hill, PA: Christian Publications, 1988), 105

die door het bestuderen van de Bijbelse profetie tot de conclusie kwam, dat wereldevangelisatie verbonden is met het tijdstip van Jezus komst'.¹⁶ De slogan werd: *Let's bring back the King!*

Wij, als volgelingen van Jezus, kunnen door gehoorzaamheid aan de zendingsopdracht, Jezus' komst bespoedigen, Dat betekent dus: invloed hebben op het tijdstip van Zijn wederkomst. Wat een fascinerende, maar ook gewaagde stelling! Spreekt de Bijbel zelf niet over de onmogelijkheid dat wij de tijd van Jezus' komst zouden kennen? Heeft Jezus zelf niet aangegeven dat alleen de Vader dat moment kent? Zelfs de Zoon weet niet wanneer Hij zal terugkomen, dat is voorbehouden aan de Vader. (Mattheüs 24:36)

Simpson schrijft evenwel niet over het precieze tijdstip, maar duidt op de consequentie van Mattheüs 24:14. Wanneer de laatste voorwaarden zijn vervuld, dan zal het einde gekomen zijn. Hij voerde die gedachte dan ook consequent door. 'Je kunt', zo schrijft hij, 'de dag van Christus wederkomst verhaasten! O, Christen, sta op en geef Hem alle kracht, alle inzet, elke dollar, elk ogenblik. Zend het evangelie de wereld in! Ga zelf als je kunt, en als je niet kunt, stuur je vervanger! Het is tijd om je voor te bereiden op de komst van onze Heer en Heiland, Jezus Christus.'¹⁷ De urgentie van de komst van Christus resulteerde allereerst in een toewijding, niet in het speculeren over het tijdstip van zijn komst. Toewijding, in alle aspecten van het leven!

George Pardington, tijdgenoot en compagnon van Simpson, die het diepere leven van de christen beschrijft als een crisis, merkt daarover treffend op: '...toewijding en zelfverloochening betreffen niet het

16 Walter Turnbull, (*Editorial, The Alliance Weekly*, nov 1919), 99

17 Simpson, *The Fourfold Gospel*, 70

opgeven van *dingen*; het is het opgeven van *zichzelf*.¹⁸ De indrukwekkende zendingsdrive werd gestuwd door het verlangen om de Koning terug te brengen. Men was volledig toegewijd aan dat doel.

Op een conferentie in 1890, waar Simpson in zijn zendingsoproep de bijeenkomst afsloot, benadrukte hij ‘dat de koninkrijken van deze wereld moeten worden, het koninkrijk van onze God en van zijn Christus, en vervolgde¹⁹: bid voor de wereldevangelisatie in deze eeuw en voor de spoedige komst van onze Heer Jezus Christus.’²⁰

Tozer beschrijft het spanningsveld van Mattheüs 24:14 in zijn biografie over Simpson: ‘Zoals de andere aspecten van de geloofsbelijdenis, krijgt ook deze handen en voeten, als hij aan het werk gaat om die geweldige waarheid concreet te maken: mensen winnen voor Christus’.²¹ En iets verder over de vragen die Simpsons exegetische oproept:

‘Nauwgezette exegeten zullen waarschijnlijk de juistheid (van deze overtuiging) betwijfelen, wellicht dat sommigen het hele zendingsprogramma dienovereenkomstig zullen verwerpen. Maar als we alle voors en tegens afwegen en alle gekunstelde uitleg verwijderen, dan blijven er twee simpele waarheden over: ten eerste is Jezus nu afwezig en zal terugkomen in heerlijkheid wanneer het huidige werk is volbracht. Ten tweede is het de onlosmakelijke opdracht van de kerk om het evangelie aan de hele schepping te prediken, en te blijven prediken totdat Hij zal terugkomen. Dat is de betekenis voor de samenleving van vandaag en dat is alles wat het voor Simpson in de praktijk betekende.’²²

18 George P. Pardington, *De crisis van het diepere leven*, (Stichting Volle Evangelie Zending, 's-Gravenhage, ongedateerd), 153. De cursieve woorden staan in de originele Nederlandse tekst

19 Simpson, *Editorial*, The Christian Alliance and Missionary Alliance Weekly: aug 1890), geciteerd in *All for Jesus*, 87

20 Simpson, *Editorial*, 87

21 Tozer, *Wingspread*, 105

22 Tozer, *Wingspread*, 106

Wat een wijs antwoord. Zo is het!

Simpsons diepe en meest-oorspronkelijke visie op kerk en zending is hiermee verwoord. Totdat Hij terugkomt: laten we zonder aarzeling dit evangelie verkondigen, wars van onnodige bijzaken en onderlinge geschilpunten: *De Koning komt!*

JEZUS WEDERKOMST: VOOR ONS EEN FASCINERENDE TOEKOMST?

De Christian & Missionary Alliance, de Kerk- & Zendingbeweging kenmerkte zich van meet af aan door grote aandacht voor wereldvangelisatie. De Kroon in het logo: Christus, de komende Koning, verbeeldde de drijvende kracht van en uitdaging voor de kerk en haar toekomst met Jezus Christus als apotheose van Gods plan met de mens en de wereld.

De vraag dringt zich op: Is de kerk-van-vandaag wel zo bezig met die wederkomst? Verlangt zij vurig naar de Parousia van haar Bruidegom en Koning? 'Maranatha', riepen de gelovigen! 'Kom spoedig, Heer'. Dat was kenmerkend voor de kerk van na de Tweede Wereldoorlog. 'Maranatha' was veelal het laatste woord van de evangelische eredienst. En met dat doorleefde statement gingen de gelovigen hun wereld in.

Een verstomd appel?

Alleen de gezichten van de oudere, gedateerde gelovigen in de bijeenkomsten van evenzo ouderwetse en vergrijsde geloofsgemeenschappen, lichten nog op. Verlangten naar de wederkomst van Jezus. Het adagium van veel hedendaagse evangelische kerken benadrukt Gods Koninkrijk hier en nu. Wie verlangt nu echt naar

Jezus' wederkomst, als gezond en welvarend christen in onze westerse cultuur? Levensverandering, verlichting van lijden, kwaliteit van leven en levensverlenging, rechtvaardige verdeling van welvaart hier en elders, zorg-voor-elkaar, dit alles scoort hoog in de prediking op de zondagmorgen en de beleving van de gelovigen. Dat is de actualiteit van de kerk in onze comfortzone.

'Christus komt in heerlijkheid, wat betekent dat voor mijn leven hier en nu?' Wanneer heb ik die oproep voor het laatst gehoord?

De westerse kerk in de comfortzone is eigenlijk in verlegenheid waar het gaat om de toekomst met Jezus, ná Zijn wederkomst. Laat staan dat deze toekomstige realiteit de motivatie is om de wereld te bereiken met de redding door Jezus alleen. Je fronsst toch al gauw de wenkbrauwen als een medegelovige met groot verlangen spreekt over Jezus' komst, toch?

Op de *Alliance European Conference*, mei 1995 te Driebergen, Holland - waar kerkelijke leiders van de CAMA in Europa en het Midden-Oosten bij elkaar waren rond de specifieke onderdelen van het CAMA-Logo, was de titel van de lezing in de slotbijeenkomst: *Until Christ's return, let's accelerate!*

Niet de focus op onnatuurlijke haast, maar op de ernst van Jezus' opdracht uit Mattheüs 24:14 en 28:16-20. De kerk is nog niet klaar, de Grote Opdracht niet vervuld. Voordat we de verheerlijkte Koning zien is nog veel werk te doen.

De conferentiegangers wijdden zich toe aan de drie speerpunten:

1. Het gaat om Jezus Christus, onze Redder, Heiligmaker, Geneesheer en komende Koning. Er is geen redding buiten Hem alleen. Op Hem zijn onze ogen gericht.
2. Persoonlijke en collectieve toewijding, alsook levensheiliging zijn onmisbaar en niet-onderhandelbaar om het evangelie van Jezus Christus te verkondigen- wereldwijd.
3. Het verlangen om op Jezus te lijken en voor altijd met Hem te zijn, moet de focus zijn om in beweging te komen en de zendingsofdracht concreet gestalte te geven.

Aan die oorspronkelijke missie van de CAMA willen wij onverkort vasthouden.

NOG STEEDS?

Dat betekent opnieuw doordenken. Hoe maken we het verlangen naar de komst van Jezus concreet, praktisch? Wat is de praktische implicatie van *'To bring back the King'* in het onderwijs en praktijk van onze kerken? En hoe kunnen wij verlangen naar Jezus' komst combineren met het vervullen van de Grote Opdracht, de uitdaging voor de kerk in onze tijd en cultuur? Uitdaging: hoe en met wie proclameren wij de komst van Jezus de Koning? Informatie en rapportage: welke initiatieven zijn er om uit te gaan? Hoe rapporteren wij, o.a. door multimedia, de concrete vorderingen in het uitvoeren van de opdracht? Hoe maken we onze steun en gebed concreet?

De Koning komt!

Voordat de laatste bazuin klinkt, wie blaast nu deze bazuin? (1 Tessalonicenzen 4:16; Richteren 5:12-31)

MISSIOLOGIE

door Boudewijn van Schoonhoven

INLEIDING

Als je bij CAMA tot de kern komt, kom je bij zending. De drang tot wereldevangelisatie was kenmerkend voor de opwekkingen van het einde van de negentiende eeuw en vond onder andere een woordvoerder in Albert Benjamin Simpson. De kenmerken heiliging en zending van deze opwekkingen kwamen niet van Simpson zelf, maar bestonden al in zijn tijd.¹ Simpsons bijdrage was dat hij het vertaalde naar een praktische theologie en ook een missionaire strategie. Dit lanceerde een beweging die vandaag niet langer ‘Simpsonite’ is, maar vorm heeft gekregen in CAMA: de *Christian and Missionary Alliance*. Om de missiologie van de CAMA te begrijpen moeten we kijken naar Simpsons theologie als fundament en motivatie tot zending. Ook moeten we kijken naar zijn ecclesiologie (leer van de gemeente) en de resulterende strategie. Deze aspecten worden hier bekeken in hun missiologische verband. Het onderstaande is geïnspireerd op een artikel van T.V. Thomas en K. Draper, ‘A.B. Simpson and World

¹ Bernie A. van de Walle, *The Heart of the Gospel. A.B. Simpson, the Fourfold Gospel, and Late Nineteenth-Century Evangelical Theology* (Eugene, Wipf and Stock: 2009)

Evangelization'.² Wat Simpson eens begon, is in CAMA verder ontwikkeld zoals de voorbeelden aan zullen tonen.

SIMPSON EN WERELDWIJDE MISSIE

Voor iemand die zo'n grote invloed heeft gehad op wereldevangelisatie is het verbazingwekkend dat die visie toch jaren nodig had om uit te groeien. Toen de visie eenmaal brandde, deed ze dat voor meer dan een eeuw. Hoewel Simpson al tien jaar predikant was, begon zijn roeping voor evangelisatie bij het organiseren van een campagne in het jaar 1874 in Louisville. Hij was onder de indruk van het succes van die actie. Hij kreeg er visie voor en zocht persoonlijke vervulling met de Heilige Geest voor dit werk. Zijn evangelisatiewerk ging groeien en bracht al snel zijn reguliere werk als predikant in het gedrang. Hij koos voor een predikantschap in New York om nog meer mogelijkheden voor evangelisatie te krijgen. Het was in New York dat zijn wereldwijde zendingsvisie verder groeide. Simpson had het verlangen als zendingswerker naar China te gaan, maar hij kreeg zijn vrouw niet mee. Hij ging toen over tot het trainen en uitzenden van zendelingen.³

HET KARAKTER VAN CAMA MISSIOLOGIE

Simpson was meer pastor dan theoloog. Het was vooral zijn passie voor wereldwijde evangelisatie die velen heeft geïnspireerd en bewogen. Toen CAMA als beweging ontstond, benadrukte Simpson dat ze boven alles gewijd zou moeten zijn aan evangelisatie. Zending was voor hem evangelisatie. Hij riep op tot 'zelfopofferende daden

2 T.V. Thomas en Kenneth Draper, 'A.B. Simpson and World Evangelization', in: David F. Hartzfeld en Charles Nienkirchen (eds.), *The Birth of a Vision* (Regina, His Dominion: 1986), 195-218

3 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 197-198; Marco Wittenberg, *Christian & Missionary Alliance. Overzicht van een beweging* (Ekklesia, 2011), 18-23

om de vergeten massa's met het evangelie te bereiken. We vinden ze bij ons om de hoek en ook overzee... Ga heen, predik het evangelie aan de hele schepping'.⁴ Het viervoudige evangelie - dat CAMA typeert - is dan ook voor een groot deel gericht op evangelisatie.

Ten eerste is Christus onze Redder. Simpson heeft honderden evangelisatie preken gehouden. Hij vond evangelisatie de plicht van elke Christen. Wie redding van Christus heeft gekregen, is verplicht om deze redding aan de verlorenen te prediken zodat ook zij gered konden worden.⁵

Ten tweede is Christus onze Heiligmaker. Simpson benadrukte de relatie tussen heiliging en evangelisatie meer dan die tussen redding en evangelisatie. Het was door toewijding aan en inwoning van Christus door de Heilige Geest dat evangelisatie mogelijk was. In een bekende preek op de Nyack Convention van 1899 stelde hij '*All missionary enterprise must have its source in deeper spiritual life.*' Het was ware heiliging die ware evangelisatie voortbracht. Heiliging was er dus niet voor het plezier van de Christen maar het was een roeping en bekrachtiging tot dienst. De vervulling met de Geest bracht roeping, motivatie en kracht voor evangelisatie.⁶

Ten derde is Christus onze Geneesheer. Hoewel Simpson genezing predikte was de relatie tussen genezing en evangelisatie niet altijd expliciet. Door zijn oriëntatie op lichamelijke genezing lag de aandacht niet alleen op geestelijke redding maar ook op het fysieke. God

4 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 200

5 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 201

6 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 202

geeft om de hele mens. Simpson geloofde in wonderen van genezing die evangeliserende prediking bevestigde. Hij moedigde mensen aan om te bidden dat God meer wonderen zou doen tijdens evangelisatie.⁷

Ten vierde is Christus de komende Koning. Simpson zag een direct verband tussen de terugkomst van Christus en wereldevangelisatie. Hij geloofde in de spoedige terugkomst van Christus en ook in het kunnen bespoedigen van die komst door evangelisatie. Hij beargumenteerde dit met Mattheüs 24:14: 'En dit evangelie van het koninkrijk zal in de hele wereld gepredikt worden tot een getuigenis voor alle volken, en dan zal het einde gekomen zijn' (NBG). Simpsons motto was om de resterende volken tot Christus te brengen, zodat Hij terug kon komen.

Wereldevangelisatie zou het laatste teken van de komst van Christus zijn. De kerk zou niet passief zijn, maar actief. Zijn eindtijd denken had zo invloed op wereldevangelisatie. Simpsons eschatologie stuurde op deze manier zijn missionaire theologie. Als een eindtijd profetie geen effect had op missionaire strategie, was Simpson er niet in geïnteresseerd.⁸ Net als redding en heiliging was de terugkomst van Christus een sterke motivatie voor zending.

Simpson vond in de Bijbel geen reden om iedere individu van elke natie te redden, maar wel vertegenwoordigers van elke natie. Dat was de hoofdpdracht van Zijn gemeente.⁹ Volgens de eschatologie van Simpson zou de kerk als eerste getuigenis afleggen aan alle volken, maar het Joodse volk zou daarna de grote oogst binnen halen.

7 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 203

8 Franklin Pyles, 'The Missionary Eschatology of A.B. Simpson', in Hartzfeld en Nienkirchen, *The Birth of a Vision*, 29-47

9 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 203

Dit eschatologische denken inspireerde meteen in het begin het werk van de CAMA. Zendingen werden snel uitgezonden met een minimum aan training vanwege de drang tot bespoediging. Het ontstaan van een lokale kerk werd niet primair verwacht. Simpson verwachtte alleen enkele bekeerlingen. Inheemse methoden werden niet gebruikt. Ondanks deze beperkte visie van de eerste generatie zijn plaatselijke gemeenten toch ontstaan. Zo nam de missionaire strategie van CAMA een andere koers dan wat de eschatologie van Simpson had voorzien.

De boodschap van de komende koning was niet alleen Simpsons drijfveer om uit te zenden. Het was ook een inhoudelijk thema van de prediking van de uitgezonden werkers. Een voorbeeld uit de beginjaren in Frans West-Afrika laat dat zien:

From the beginning Bura was much interested in the Gospel. The truth of the second coming of Jesus spoke to her heart. One day we received a letter from a missionary and it spoke of Jesus coming soon. Bura heard us reading and caught the words, 'Jesus coming soon'... As we talked to them of His coming, their hearts were touched and they began to pray and confess their sins... In the evening... they called the people and told them the truth they had heard, and begged them to get ready to meet Jesus'.¹⁰

Zending draaide dus volgens Simpson om evangelisatie, had heiliging als drijvende kracht en kende twee doeleinden: redding te brengen aan verlorenen en de komst van Christus te bespoedigen.

ECCLESIOLOGIE VAN CAMA MISSIOLOGIE

De teleurstellingen die Simpson opdeed in de kerken van Louisville en New York overtuigde hem ervan dat de gevestigde kerken niet de

10 Robert S. Roseberry, *The Niger Vision* (Harrisburg, Christian Publications: 1934), 49

juiste structuur hadden die nodig waren voor wereldwijde zending. Hij wilde een aanvullende organisatie beginnen, die niet organisatorisch topzwaar zou zijn, die gevoelig zou zijn voor de leiding van de Geest en een organisatie die evangelisatie praktisch kon aanpakken. Hij opende een *Tabernacle* - een hal voor massale evangelisatie bijeenkomsten - die overigens al gauw functioneerde als een kerk. Het werd een centrum voor evangelisatiediensten, diaconaal werk voor de gemeenschap en training voor evangelisten en zendelingen.¹¹

Ondanks teleurstellingen geloofde Simpson in de kerk. In zijn visie had de kerk als geheel de verantwoordelijkheid voor werldevangelisatie. Het is in de kerk dat mensen geroepen worden tot dienst. Een kerk kan ook de institutionele en geestelijke steun geven die de werkers nodig hebben. Het is uiteindelijk de kerk die de Geest heeft ontvangen om de zendingstaak uit te voeren. Evangelisatie is haar laatste en grootste opdracht. De kerk heeft de verantwoordelijkheid om alle delen van de wereld de kans te geven om te antwoorden op de reddende liefde van Christus.¹² Het is de kerk die moet strijden om de komst van Christus voor te bereiden. Simpson geloofde in de zending voor de hele kerk en daarom kon hij met andere denominaties samenwerken zonder hen als concurrentie te zien.

Simpsons geloof in de kerk was ook te merken in zijn zendingsstrategie in het buitenland. Ondanks zijn eschatologische verwachting van de bekering van enkelingen vlak voor Christus' komst - als gevolg van zendingswerk - benadrukte hij toch ook de noodzaak van zelfstandige plaatselijke kerken. Hij zag de noodzaak van training van

11 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 199

12 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 201

nieuwe gelovigen en een eigen lokaal kader. Vooral de nadruk op plaatselijk leiderschap heeft - meer dan enig andere strategie - ervoor gezorgd dat wereldwijd onafhankelijke kerken zijn ontstaan.¹³

Vietnam is een mooi voorbeeld van de kracht die uit kan gaan van het stichten van een lokale kerk. Dat was ook de visie voor Vietnam. Indo-China ontstond in 1903 en de eerste CAMA zendeling arriveerde in 1911. Rapporten geven aan dat er tot de Eerste Wereldoorlog maar zeven gelovigen waren. Daarna begon de plaatselijke kerk te groeien. In 1919 was er een gemeente in Saigon, in 1921 een gemeente in Haiphong en een in Hanoi, in 1924 een gemeente in Tourane met vijfhonderd leden, een eigen Vietnamese voorganger en een dochtergemeente in Faifoo met tweehonderd leden. Het rapport van datzelfde jaar vertelt van een Bijbelschool met vijftien afgestudeerde Vietnamezen en vijftientig aan de studie. We lezen de veelzeggende woorden:

*'Our great need for native preachers is being met (...) A Chinese graduate of our Bible school has been led to open work among his own people in this city, over thirty of whom have now joined the church.'*¹⁴

De wijsheid van deze strategie toonde zich tijdens de Vietnam oorlog en de tijd van het communisme. Vanaf 1975 moesten de zendelingen tien jaar weg blijven. Driehonderd van de zeshonderd gemeenten werden gesloten. De gelovigen werden vervolgd. Toch zijn er vandaag twee miljoen evangelische Christenen in Vietnam en een miljoen bezoekers in de door CAMA gestichte gemeenten. God heeft de CAMA gebruikt om Zijn gemeente te vestigen in Vietnam.

13 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 211

14 Gevonden via: <http://www.cmalliance.org/resources/archives/indo-china>

CAMA-zendingen mochten dan ook geen blijvend zendingswerk opzetten, maar moesten inheemse kerken opbouwen. Terwijl deze kerken tot wasdom groeiden werden lokale leiders getraind om de plaats van de zendingen in te nemen. Zo werden de zendingen weer vrijgesteld om naar andere nog niet bereikte gebieden te gaan.

De missiologie van Simpson was ook bepalend in de beslissing om van CAMA geen kerkgenootschap te maken. Hij beargumenteerde dit als volgt:

'One of the greatest dangers in the Alliance movement is to isolate ourselves from the great currents of Christian thought and life... let us always be careful to avoid the mistake of representing this as an Alliance church or antagonizing other churches or pastors. God has called us in this work to an interdenominational mission and has a message through us for all his people'.¹⁵

Desondanks besloot CAMA in 1974 om een kerkgenootschap te worden. Het werd een kerkgenootschap verenigd rond een missie: een hart voor wereldwijde zending. Een voormalig voorzitter van de CAMA in de Verenigde Staten, Louis L. King, omschreef waar het om ging:

'It was not established as a mission divorced from the normal activity of a church, but a church which had within it the life and function of a mission. The mission came first and the church grew out of a mission'.¹⁶

Met andere woorden, een zendingsorganisatie wordt kerk, maar zending zal haar blijven typeren. In datzelfde jaar 1974 is ook de *Alliance World Fellowship* gestart waar alle CAMA-kerken wereldwijd

15 Van de Walle, *The Heart of the Gospel*, 2

16 Van de Walle, *The Heart of the Gospel*, 2

deel van zijn. De visie van Simpson dat de wereldwijde zending een opdracht is voor de hele Kerk leeft voort, niet alleen voor de Kerk van de Verenigde Staten, maar voor de hele CAMA wereldwijd.

STRATEGIE VAN CAMA MISSIOLOGIE

We vinden bij Thomas en Draper de strategieën van Simpson samengevat in twee componenten, namelijk de voorbereiding en de uitvoering.¹⁷

VOORBEREIDING

Vorbereiding voor zending begint in het thuisland, namelijk in het hart van de Christen. Evangelisatie thuis en zending in het buitenland waren kwalitatief hetzelfde werk - het roepen van mensen tot Christus. Redding en heiliging werd gepredikt aan iedereen. Toch lag - volgens Simpson - de grootste behoefte aan missionair werk in het buitenland. Daarom heeft CAMA vanaf het begin zending benadrukt.

Van een toegewijd Christen wordt verwacht dat hij evangeliseert in zijn eigen omgeving. Dat was niet alleen de taak van een Christen met een betaalde kerkelijke functie, maar van elke Christen. Van Christenen werd verwacht dat zij zich zouden inzetten voor zending, hetzij door zelf te gaan, hetzij door te bidden en financiële ondersteuning te geven voor degenen die uitgingen.

Gebed had een belangrijke rol in zending, het was volgens Simpson *'our greatest spiritual power'*.¹⁸ Gebed zorgde voor de juiste werkers, voor voldoende financiën en voor de kracht van de Geest om

17 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 206-209

18 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 207

het werk te doen. Financiën hoorden bij de strategie van Simpson. Hij geloofde dat rijkdom met een goddelijke bedoeling gegeven is. De bedoeling daarvan ligt in de evangelisatie van de wereld.

Simpson investeerde in onderwijs en voorlichting. Hij maakte gebruik van de nieuwste media van zijn tijd, zoals geïllustreerde gedrukte magazines om nieuws over zending bekend te maken. Preken, conferenties en Bijbelscholen werden gebruikt om mensen bewust te maken van zending.

Verder deed Simpson zelf veel onderzoek. Hij onderzocht waar de grootste behoefte was aan evangelisatie en richtte zich vervolgens op die plekken waar het evangelie nog niet bekend was. Zo onderzocht CAMA de situatie, de cultuur en de noden van de doelgroepen.

Het boek *The Niger Vision* vertelt van de pioniersgeest, het onderzoek en de volharding in de visie voor het gebied van de Niger riviervallei. De kust was bereikt met het evangelie, maar de binnenlanden niet. Het werd de '*white man's graveyard*' genoemd omdat zoveel pioniers daar stierven. Toch was het de visie van Simpson en van CAMA om daar te gaan waar het evangelie niet bekend was, dus ook de Niger riviervallei.

Werkers werden gestuurd, en na hun dood, ook opvolgers. Telegram na telegram vanuit West-Afrika gaf bericht van sterfgevallen. Er werd besloten om een man met een 'sterk hart' te sturen om het werk te versterken. Dr. LeLacheur was pionier in Tibet geweest en had het ruige China getrotseerd. Bij aankomst in Afrika kreeg hij bijna meteen koorts en stierf aan malaria.

Waar velen zich terug zouden trekken, zeker vandaag, was de respons van Simpson typerend van zijn visionaire drang en ook voor de tijd waarin hij leefde. In 1896 schreef hij in *The Alliance weekly*:

'From the Soudan comes another forward cry and now, from this base of operations, a double advance movement is proposed, pushing north-west to Tombouctou and eastward across the Niger toward Lake Chad. These advance lines in the Soudan will need at least one hundred men and a larger amount of money, but no grander investment can be made of wealth and fortune than the equipment of these two armies of invasion and this heavenly crusade to (...) the center of the Soudan'.¹⁹

Na twintig jaar volhardend werk was het land geopend en werden er gemeenten gesticht.

UITVOERING

Het ging bij wereldevangelisatie om de reddende liefde van Christus, thuis en ver weg. Simpson geloofde niet in een sociaal evangelie. Wel werkte hij aan diaconale projecten om levens te verbeteren. Hij was actief onder de armen in New York, zette zich in voor landbouwontwikkeling, weeshuizen, scholen en medische posten in het buitenland. Dit aspect van zending is in 1974 verder uitgewerkt door het vormen van *Compassion and Mercy Services* (aanvankelijk: CAMA-services), de diaconale tak van CAMA in de Verenigde Staten.

De liefde van Christus drong Simpson om die mensen te bereiken die niet door de kerken werden bereikt. Datzelfde moedigde hij aan in het buitenland. De eerder beschreven ecclesiologie van Simpson maakte dat hij - in principe - met alle denominaties werkte om onder alle volken zelfstandige kerken te stichten.

19 Christian Alliance and Foreign Missionary Weekly (January 10, 1896), 37

Het preken en schrijven van Simpson en CAMA-zendingen van de eerste generatie is doordrongen van het koloniale en paternalistische jargon van hun tijd. Een zendingswerker in Niger schreef in 1935:

'The French flag flying over the forts, and the bugle call to drill ringing out each morning over the desert, assures us that we are safe to carry on work at the present time without being molested and driven from the city by the fanatical Mohammedans'.²⁰

Toch was Simpson zijn tijd vooruit in zijn houding tegenover de gestichte kerken in de zendingsgebieden. De drang tot werldevangelisatie en de betrokkenheid daarin van de gehele kerk leidde bij Simpson tot een vergaande bereidheid zich cultureel aan een doelgroep aan te passen:

'If [we] can better reach China by wearing Chinese dress and living in Chinese houses, [we] give up the customs and comforts of civilization so that [we] may gain some'.²¹

CONCLUSIE

Heiligings- en zendingsbewegingen vonden in Simpson een inspirator om via CAMA het evangelie wereldwijd te verkondigen. In het viervoudige evangelie vormde redding de reden voor zending, heiliging de kracht van die zending, genezing de reikwijdte en de terugkomst van de Koning de drang ertoe. De hele kerk moest betrokken zijn bij deze opdracht en het resultaat was dat er zelfstandige gemeenten ontstonden in de landen waar CAMA werkte. Door haar voorbereiding en uitvoering kon CAMA - tot vandaag de dag - in eenentachtig landen uitgroeien met een CAMA organisatie of kerk. Er zijn eenenzeventig

20 Robert S. Roseberry, *The Niger Vision*, 21

21 Thomas en Draper, *The Birth of a Vision*, 209

landen die zendingwerkers uitzenden. Het begon klein in 1880 en ontwikkelde zich tot een wereldwijd missionair kerkgenootschap.

DE PLAATS EN WERKING VAN DE HEILIGE GEEST

VAN 'SEEK NOT, FORBID NOT' NAAR 'EXPECTANCY
WITHOUT AGENDA'

door Marco Wittenberg

INLEIDING

Al vanaf het allereerste begin heeft de Christian & Missionary Alliance een beweging willen zijn. Het was nooit de opzet of insteek van haar stichter, Albert Benjamin Simpson, om van de CAMA een nieuw kerkgenootschap te maken. Het doel was een beweging te zijn van evangelische christenen binnen alle geledingen van de kerk om zending en praktische heiligheid te promoten.¹ Een beweging die direct geassocieerd werd met de werking van de Heilige Geest. Hoe kan het ook anders als een van de pijlers van de CAMA heiliging is? Christus is onze Heiligmaker, weergegeven door het symbool van het wasvat in het logo van de CAMA.² Heiliging als een dringende oproep aan christenen om heilig te leven, in navolging van de woorden die God tot zijn volk Israël sprak en later Petrus tot de

1 Robert L. Niklaus, John S. Sawin en Samuel J. Stoesz, *All For Jesus. God at Work in The Christian and Missionary Alliance Over One Hundred Years* (Camp Hill, PA: Christian Publications, 1986), 49-79. Zie met name hoofdstuk 4 en 5

2 Het gaat hier om het 2e symbool in het logo, het wasvat. Dit symbool vinden we in Exodus 30-40, waarbij het wasvat diende voor de priesters om zich ritueel te reinigen voor ze in Gods aanwezigheid konden zijn

christelijke gemeente: 'Weest heilig want Ik ben heilig' (Leviticus 19:2, 1 Petrus 2:15-16).

Een beweging die, naast heiliging, ook direct geassocieerd werd met het uitzenden van zendingswerkers over de hele wereld. Goed opgeleide zendingswerkers wel te verstaan. En dus schoten Bijbelscholen als paddenstoelen uit de grond. En dus werd er gepubliceerd over zending, over Gods grote verhalen wereldwijd, over hard werken, grote offers en gelukkig ook over een eeuwige opbrengst.

Zoals gezegd, deze beweging startte met de passie en de visie van één enkele persoon. Maar, achteraf moet gezegd worden dat deze persoon gewoonweg op een machtige manier door God is gebruikt. Ook het leven van Simpson kende vele dalen, crisissen, verdriet en conflicten. Ook hij was een gewoon mens zoals u en ik. Kenmerkend echter was zijn toewijding aan God. Zijn volledige overgave aan God. Zijn discipline in het lezen, bestuderen en gehoorzamen van de Bijbel en de tijd die hij doorbracht in gebed. Dit alles met een open houding voor de werking van de Heilige Geest in zijn leven. Eén van de zeven waarden van de CAMA in Noord-Amerika luidt: *'Empowered. Without the Holy Spirits empowerment we can accomplish nothing'*. Deze waarde zien we terug in de geschiedenis van de CAMA. En deze waarde is nog steeds een van de leidende principes van de CAMA vandaag de dag. Echter, het is een groot verschil of je deze waarde onderschrijft en van harte gelooft, of dat je deze waarde ervaart in je leven en je uitstrekt naar een leven vol van de Heilige Geest.

SEEK NOT, FORBID NOT: EEN BELANGRIJKE LES UIT DE GESCHIEDENIS

Het was in de periode dat Simpson zijn tweede gemeente diende, *Chestnut Presbyterian Church* in Louisville (Kentucky), dat hij

persoonlijk geraakt wordt door de Heilige Geest. Na het lezen van het boek *The Higher Christian Life*, geschreven door W.E. Boardman, ervoer hij de kracht en heiligheid van de Geest in hemzelf. Dit moment wordt regelmatig door Simpson bestempeld als zijn ‘doop met de Heilige Geest’.³ Als we hierbij in ogenschouw nemen dat Simpson zelf ervaringen kende van genezing op gebed (zowel bij anderen als in zijn eigen leven), dat hij dromen van God ontving en bekend was met geestelijke strijd en bevrijding, dan mogen we in hedendaagse terminologie gerust stellen dat Simpson een charismatisch predikant was. Charismatisch in de zin dat hij van harte geloofde in natuurlijke en bovennatuurlijke geestelijke gaven en deze dan ook praktiseerde. Eén en ander ging niet zonder slag of stoot. Er werd door collega predikanten met argwaan gekeken naar de ontstane bediening van genezing. Ondanks de gebalanceerde theologische uiteenzetting over genezing en het steeds terugkerende aspect dat het hem ging om de Geneesheer in plaats van om genezing, werd het Simpson niet altijd in dank afgenomen. Een ander charismatisch aspect wat veel vragen, strijd en scheuring opriep was de praktijk van de ‘doop in/met de Geest’. Zoals hierboven gezegd, Simpson refereerde aan zijn eigen ervaring met de woorden ‘doop met de Geest’. Maar na het ontstaan van de hedendaagse Pinksterbeweging als gevolg van de Azusa Street Revival in 1906, kregen deze woorden, ‘doop met de Geest’, een hele andere lading.⁴ In plaats van de betekenis van een ‘vol zijn’ of ‘vervuld zijn’ van de Geest, verschoof de betekenis naar een bewijs voor het al dan niet spreken in tongen. De leerstelling van ‘evidential

3 Simpson diende van 1873-1879 in Chestnut Street, zijn ervaringsmoment was in 1874. Zie ook: R.L. Niklaus, J.S. Sawin, S.J. Stoesz, *All for Jesus* (Camp Hill, PA: Christian Publications, 1986), 7-9; Bernie A. van de Walle, *The Heart of the Gospel* (Eugene, OR: Pickwick, 2009), 70-75; M.C.D. Wittenberg, *Christian and Missionary Alliance*. Overzicht van een beweging (Ouderkerk aan den IJssel: Ekklesia, 2011), 18-20, 26-27

4 Voor een beschrijving van de Azusa street revival en hoe de CAMA hier mee omging zie: Paul L. King, *Genuine Gold. The Cautiously Charismatic Story of the Early Christian and Missionary Alliance* (Tulsa, OK: Word & Spirit, 2006), 55-68

tongues' (het spreken in tongen als bewijs van de ontvangst van de doop met de Heilige Geest) zorgde voor verhitte gemoederen. Aan de ene kant waren er christenen die het allemaal veel te ver vonden gaan, te charismatisch of zelfs demonisch. Aan de andere kant waren er christenen die het niet ver genoeg vonden gaan en wilden (eisten) dat iedere christen in tongen zou moeten spreken. In het midden van deze spanningsvolle situatie hield Simpson het hoofd koel. Steeds weer opnieuw beargumenteerde hij openheid en voorzichtigheid. Openheid voor de werking van de Heilige Geest, opwekking en de daarbij behorende manifestaties zoals onder andere spreken in tongen, dromen, profetieën en visioenen. Voorzichtigheid omdat er bij opwekkingen ook bedrog en valse manifestaties voorkomen. Deze gebalanceerde middenweg typeerde Simpson en daarmee de CAMA, maar tegelijkertijd kostte het Simpson en de CAMA ook veel. Aan beide kanten verloor de CAMA mensen en werkers. Zij die het allemaal te ver vonden gaan verlieten de CAMA. En zij die het allemaal niet ver genoeg vonden gaan verlieten de CAMA. Te midden van deze spanning en verdrietige verliezen bleef Simpson vasthouden aan het woord van God en steeds weer opnieuw bestudeerde hij de Bijbel over de werking van de Heilige Geest en eventuele manifestaties. Dit resulteerde in het adagium 'seek not, forbid not'. De betekenis van dit adagium was eenvoudig: we zoeken het spreken in tongen niet, in die zin dat we er niet kosten wat kost naar streven, ermee dwepen of het als stokpaardje gaan gebruiken. Het is geen 'must'. Maar tegelijkertijd spreekt de Bijbel wel over de gave van het spreken in tongen, dus we verbieden het ook niet. Dit was, en is, de gebalanceerde tussenpositie die de CAMA typeerde. Het kenmerkende woord hierbij is: onderscheiding.⁵ Steeds weer opnieuw komt het aan op onderscheiding. Is iets werkelijk van Gods Geest of niet? Bevestigen de vruchten van een bepaalde manifestatie of het Gods Geest is of was, of niet? Zijn manifestaties in overeenstemming met het woord van God, de Bijbel? Op

5 King, *Genuine Gold*, 275

een voorzichtige manier probeerde Simpson dus de tekenen van zijn tijd te verstaan en hier advies in te geven. Open voor de werking van de Heilige Geest, maar niet angstig. Niet het verbieden van diverse uitingen of manifestaties, zoals het spreken in tongen.⁶ Maar er ook niet naar streven of er een nieuwe regel van maken. De Bijbel laat zien dat deze zaken normaal zijn, maar niet normatief. Een standpunt wat onder andere ook door pinkstertheoloog Gordon Fee wordt onderschreven.⁷ Paul King gebruikt ter illustratie het gas- en rempedaal uit een auto: Voor veel pinkstermensen uit deze begintijd leek het alsof de CAMA constant haar voet op het rempedaal had. Voor veel niet-pinkstermensen, zowel binnen als buiten de CAMA, leek het alsof het gaspedaal te veel werd ingetrapt. Voor Simpson en andere leiders binnen de CAMA was het gewoonweg een kwestie van steeds weer opnieuw vloeiend schakelen zonder daarbij de koppelingsplaten te laten verbranden.

Kortom: seek not, forbid not staat voor een gebalanceerde visie op de werking van de Heilige Geest. Een visie die is ontstaan in de vroege jaren van de CAMA, maar waar we vandaag de dag nog ons voordeel mee kunnen doen.

EXPECTANCY WITHOUT AGENDA: LEIDRAAD VOOR DE TOEKOMST

Vandaag de dag wordt binnen de CAMA voluit beleden dat geestelijke gaven niet opgehouden zijn te bestaan. God geeft geestelijke gaven (letterlijk: genadegaven) om de kerk mee op te bouwen (zie onder andere 1 Korinthe 12-14). Door de werking van de Heilige

6 In *Genuine Gold* laat Paul King zien dat er binnen de gelederen van de CAMA velen waren die spraken in tongen, zelfs al voor de Azusa Street Revival

7 Zie bijvoorbeeld Gordon D. Fee, *Gods Empowering Presence. The Holy Spirit in the Letters of Paul* (Peabody, MA: Hendrickson, 1994), 886-895

Geest in het leven van een christen komen deze gaven tot uiting en volgt er vrucht. De bekrachtiging van de Heilige Geest is noodzakelijk voor een goed functionerende bediening, voor de opbouw van de gemeente en voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk. Van belang hierbij is dus dat christenen vol zijn van de Heilige Geest, vervuld zijn met de Heilige Geest.⁸ Met een gebiedende wijs spoort Paulus ons hiertoe aan in Efeze 5:19 *‘Wordt vervuld met de Geest!’*

Zoals hierboven beschreven werd dit in de geschiedenis (en ook nu nog wel) aangeduid met de woorden ‘doop in of doop met de Geest’. Je uitstrekken naar deze doop met de Geest of zelfs een streven naar de doop met de Geest. Gezien de spraakverwarring en inhoudelijke onduidelijkheid rondom de woorden ‘doop met de Geest’ spreek ik zelf liever van een uitstrekken naar ‘de werking van de Geest’ in je leven. Of gewoonweg korter gezegd: een uitstrekken of verlangen naar de Geest in je leven. De opdracht van Paulus om vervuld te zijn met de Geest en Lucas’ nadruk op het vol zijn van de Geest zijn kenmerkend voor het Nieuwe Testament. Als christen dien je je uit te strekken naar (meer van) de werking van de Heilige Geest in je leven. Het is de Geest van God die je leidt, onderwijst, woorden te binnen brengt, troost en ook terechtwijst. Om goed te functioneren in onze relatie met Christus en met elkaar hebben we de Geest van God nodig. De Geest is niet optioneel.

Vaak gaat het bij ons zoeken naar God over wat Hij voor ons kan doen. In ons gebed hebben wij ons eigen to-do lijstje maar al te vaak klaarliggen voor God. Zodat Hij aan het werk kan gaan op onze manier, volgens onze wensen. Anders gezegd: onze agenda is

8 Met name in het evangelie van Lucas en het boek Handelingen lezen we over personen die keer op keer vervuld worden met de Heilige Geest. Zie mijn artikel hierover in Soteria: Marco Wittenberg, *‘Vervuld met de heilige Geest. Een kenmerkend aspect van Lucas’ pneumatologie’*, Soteria 4 (2014), 6-15

bepalend. Maar God is zoveel groter dan onze agenda. God wil zoveel meer doen in ons leven. De confronterende vraag is: 'bepaalt mijn agenda mijn leven met God? Of mag God zelf mijn leven bepalen?' Wanneer het gaat om een (hernieuwde) vervulling met de Heilige Geest, een uitstrekken naar de Geest, gaat het dan om God zelf of gaat het om wat wij willen ontvangen van God? Zijn we gericht op wat God allemaal wil of kan geven of zijn we gericht op God zelf?

Expectancy without agenda betekent in eerste instantie misschien wel dat wij, als volgelingen van Christus, doordrongen raken van de noodzaak om vol te zijn van de Heilige Geest. En dan maakt het niet uit welke terminologie je hiervoor gebruikt. Waar het ten diepste om gaat is de gesteldheid van ons hart. Is ons hart gericht op onze eigen dingen, onze eigen agenda? Of is ons hart gericht op God? Op Christus?

Het *Fourfold Gospel* laat deze Christus-gerichtheid zien. In alles wie we zijn, wat we doen en wat we ontvangen draait het om Christus. Met name het wasvat (Christus is onze Heiligmaker) en het olie-kruikje (Christus is onze Heelmeester) geven aan dat het om Christus gaat. Niet om de heiliging die wij mogen ontvangen. Niet om het feit dat wij heilig zijn of heilig leven. Het gaat om degene die ons heilig maakt. Hetzelfde gaat op voor genezing. Het gaat niet om het feit dat wij moeten of zullen genezen. Het gaat niet om onze genezing. Het gaat om diegene die ons heel maakt, geneest. Het gaat om Christus en Christus alleen. Dit is dan ook precies waar het om gaat bij de werking van de Heilige Geest. *Expectancy without agenda* wil zeggen dat we ons volledig overgeven aan de werking van de Heilige Geest. Dat we grote dingen verwachten van God, zonder deze zelf al van tevoren in te vullen of te dicteren. Het betekent God verwachten, zonder Hem daarbij te dicteren wat en hoe Hij zou moeten werken in ons leven. Het betekent een ongebreideld verlangen naar God zelf.

Een geloof in de grootheid en almacht van God. Een verwachtingsvolle hoop dat God leeft, werkt en zijn plannen door ons heen wil uitvoeren. Samengevat in één enkel woord betekent dit: overgave. Overgave aan Christus alleen. Bij Hem zijn met al je pijn en al je vreugde. Met alles uit je verleden en alles wat nog in de toekomst ligt. Jezelf werkelijk uitleveren aan Hem. Dat baant de weg voor een Geest vervuld leven. Voor een dieper leven.

DEEPER LIFE

Dit dieper leven is wat letterlijk ‘deeper life’ wordt genoemd binnen de CAMA. In de geschiedenis van de Christian and Missionary Alliance komt duidelijk naar voren dat heiliging een kenmerkend aspect is binnen deze denominatie. Dat kan ook niet anders gezien het feit dat de CAMA is ontstaan vanuit de grote heiligingsbewegingen uit de negentiende eeuw.⁹ Termen als ‘*higher life*’, ‘*fuller life*’, ‘*victorious life*’ en ‘*deeper life*’ waren gebruikelijk om een diep Geest vervuld leven aan te geven. Maar, wat is dat dan nu precies, dat ‘*deeper life*’?

Deeper life heeft alles te maken met je eigen relatie met God. Met een oprecht verlangen naar God zelf. Het heeft alles te maken met je uitstrekken naar de werking van de Heilige Geest in je leven. Ook als dat soms onverwacht is. Of pijnlijk. Of avontuurlijk. De Geest van God overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel (Johannes 16:7-10). Als Gods Geest spreekt in je leven dan laat Hij daarna aan ons de keuze: gehoorzaam ik of niet? *Deeper life* heeft dus ook alles te maken met gehoorzamen. Gehoorzaam zijn aan de roepstem van God. In alles Zijn wil doen. Dat kost ons iets. Dat doet pijn. Nou, eigenlijk niet. Als je je werkelijk hebt overgegeven aan God, als je werkelijk met Paulus kunt verklaren dat je al gestorven bent (Galaten 2:20), dan is

9 Bernie A. van de Walle, *The Heart of the Gospel. A.B. Simpson, the Fourfold Gospel, and Late Nineteenth-Century Evangelical Theology* (PMTS; Eugene, OR: Pickwick, 2009)

gehoorzamen niet meer zo moeilijk of pijnlijk. God bepaalt dan toch immers je leven? Hij heeft je dan toch gekocht en betaald? Je bent dan toch zijn eigendom? Woorden en zinnen die we misschien makkelijk in de mond nemen, maar als het erop aan komt minder makkelijk uitleven. *Deeper life* heeft te maken met dit uitleven. Gehoorzamen wordt dan een vreugde. Het wordt zelfs vanzelfsprekend. Want wie zou je anders willen gehoorzamen dan Christus zelf? Aan wie kan je beter je leven toevertrouwen dan aan Christus zelf? Hij is toch je Maker? Verlosser? Koning en Heer? Dat *deeper life* meer is dan mooie woorden en de juiste zinnen moge duidelijk zijn. Dat het meer is dan een bepaalde manier van leven moge ook duidelijk zijn. *Deeper life* betekent dat je zo doordrongen bent van wie God is en dat je zo doordrenkt bent van de Heilige Geest dat je niets liever wilt dan echt leven voor Hem en voor Hem alleen. Dat is overgave.

Dit is waar bijvoorbeeld A.W. Tozer over schreef en wat hij ook liet zien in zijn eigen leven.¹⁰ Een dergelijke overgave komt niet zomaar vanzelf. Regelmatig gaat dit gepaard met wat wij weleens ‘woestijnperiodes’ noemen. Perioden van dorheid, droogte en niets ervaren van God. Perioden van pijn, verdriet en eenzaamheid. Kennelijk zijn dergelijke perioden noodzakelijk om een diepe intimiteit in je relatie met God te ervaren. In zo’n soort periode kan je gewoonweg niet anders dan terugvallen op God en God alleen. Was het misschien hierom dat Jezus door de Heilige Geest in de woestijn werd gedreven? (Lucas 4:1). *Deeper Life* kenmerkt zich door een intieme en intense relatie met Christus en Christus alleen. Een dergelijke relatie kan alleen tot stand komen door de volheid van de Heilige Geest. Door je steeds weer opnieuw uit te strekken naar de werking van de Heilige Geest

10 Zie bijvoorbeeld A.W. Tozer, *Verlangen naar God* (orig. *The Pursuit of God*; Apeldoorn: Novapres, 1995), *De rechte kennis van God* (orig. *The Knowledge of the Holy*; Apeldoorn: Novapres, 1996), en de biografie over Tozers leven: James L. Snyder, *A.W. Tozer: In Pursuit of God* (Grand Rapids, MI: Monarch, 1991, 2009)

in je leven. ‘Stromen van levend water zullen dan uit je binnenste vloeien’ zegt Jezus (Johannes 7:38). Dat is werkelijk leven: diep, Geest vervuld en vol van vreugde.

CONCLUSIE

Wanneer het gaat om de plaats en werking van de Heilige Geest binnen de CAMA, dan valt op dat dit vooral persoonlijk is. De nadruk ligt op het persoonlijke leven van een christen met God, op zijn en haar persoonlijke relatie met Christus. Dat is het fundament. Het fundament van waaruit geleefd en gewerkt wordt. Het fundament waarop gebouwd wordt. Want het eindigt niet bij dit persoonlijke diepere leven.

Dit persoonlijke diepere leven is de katalysator voor missie. Missie in de zin van je eigen persoonlijke bediening, daar op die plek waar God je gesteld heeft. In relaties, je gezin, je werk en in de gemeente van Christus. Maar ook missie in de zin van zending wereldwijd. Erop uitgaan om discipelen te maken. Om te dienen. Om de gemeente van Christus te bouwen en zijn Koninkrijk uit te breiden.

De plaats en de werking van de Heilige Geest binnen de CAMA is dus *cruciaal* te noemen. Cruciaal op persoonlijk gebied: in persoonlijke heiliging en overgave aan Christus. En cruciaal op gebied van missie: zending dichtbij en ver weg. Beslist niet om de ander de maat te nemen of te oordelen, maar beslist wel om met grote verwachting en afhankelijkheid van God te leven en te werken.

ECCLESIOLOGIE VAN EN VOOR DE ALLIANCE

*PERSPECTIEVEN VAN HET BEGIN, DOOR DE
JAREN HEEN EN OVER DE WEG VOORUIT*

door Rocco Rausch

INLEIDING

Met dit artikel zoomen we in op wat de Christian and Missionary Alliance onderscheidend maakt in haar perspectief op kerk-zijn. Dat is niet eenvoudig. Want, hoe ga je een *ecclesiologisch perspectief* schrijven voor een beweging die in haar geschiedenis juist tegen wil en dank een kerkelijke denominatie geworden is? Het doel is om toch een poging te wagen.

We zullen dat doen door te beginnen met een korte historische verkenning. We beginnen in de Verenigde Staten en kijken daarna naar de Nederlandse situatie. Daarna kijken we naar wat verschuivingen die op dit moment plaatsvinden en wat die voor een ecclesiologisch perspectief te betekenen kunnen hebben. Van daaruit gaan we door naar een paar ecclesiologische aanzetten die hopelijk tot verdere reflectie voor de Alliance familie in Nederland mogen leiden.

BEGINNEN BIJ HET BEGIN... DE VERENIGDE STATEN

'They have been building up colossal ecclesiastical piles, whose very grandeur walled out the lonely and lost ones...'

- A.B. Simpson

Albert Benjamin Simpson (1843-1919) was nooit van plan een nieuwe denominatie of zelfs maar een nieuwe kerk te stichten toen zijn bediening zich ontwikkelde tot dat wat nu bekend staat als *The Christian and Missionary Alliance*.¹ De perspectieven die hij had zag hij nooit los van de kerk als geheel, sterker: ze ontstonden daaruit. Simpson zag meerdere gaten in de bediening van de kerk van zijn tijd en de quote die hierboven staat heeft daarmee te maken. Hij beschreef dit in een lang artikel waarmee hij én zijn eerste magazine én zijn motivatie op de kerkelijke kaart zette.²

Aanvankelijk wilde hij niets liever dan die verlangens vanuit de bestaande Presbyteriaanse Kerk vormgeven, maar al gauw na zijn aankomst in New York bleek het een ijdele hoop.³ Een ervaring rijker en een illusie armer zette hij een advertentie in de krant om iedereen uit te nodigen die deel wilde zijn van *'een agressieve, geestelijke beweging'*

1 Verderop in dit artikel spreken we van *CAMA* of *The Alliance*, zoals ze in de V.S. liefkozend genoemd wordt

2 Dit magazine was *'The Gospel in all Lands'*, vandaag de dag bekend als de *Alliance Life*. Het was een blad wat er op gericht was om gelijkgestemden te informeren over missiewerk in de hele wereld en zou later uitgroeien tot een van de meest gelezen tijdschriften op dit gebied. Vgl. Niklaus, Sawin & Stoesz, *All for Jesus*, 37vv.

3 Niklaus, Sawin & Stoesz, *All for Jesus*, 36. Over de 100 Italiaanse immigranten die tot geloof kwamen en door de oudsten uit het lidmaatschap van de kerk geweerd werden. Simpson zou later gezegd hebben: *'the presbyters won their point that day, but the church lost its pastor...'*

die samenkwam rondom de thema's *Deeper Life* en *Missions*. '*Deeper Life*' is het '*Christus kennen in al zijn volheid*' en '*Missions*' is *de wereld (zo snel als mogelijk was) bereiken met dit prachtige nieuws*.⁴

In het begin werden er op verschillende plaatsen rondom deze thema's samenkomsten georganiseerd die het karakter hadden van een (tenten-)campagne.⁵ Deze campagneplaatsen werden dan ook nooit op tijden van samenkomsten van andere kerken gehouden en werden steevast '*branches*' ('takken'; dus geen kerken!) genoemd. Dit om daarmee ook aan te geven dat het stichten van een kerk, of het 'gelovigen uit bestaande kerken wegtrekken' niet het doel van deze campagnes was. Veeleer was het doel juist om de bestaande kerken te dienen in de gaten die men in haar bediening zag. En Simpson speelde daar dienend op in. Zijn bediening vond haar legitimatie in de Kerk. Dit is wat we noemen een typisch parakerkelijk perspectief op kerk-zijn. Het is een aanvulling op, geen vervanging van.

VAN PARAKERK NAAR DENOMINATIE

Op het waarom men in Amerika uiteindelijk toch een denominatie geworden is kunnen meerdere antwoorden gegeven worden.

De eerste historische aanzet is in 1912.⁶ Toen in 1906 de Pinksterbeweging ontstond was er in het begin veel verbroedering en samenwerking tussen de Alliance en de Pinksterbeweging. Men trok op rondom gemeenschappelijke idealen en er was daardoor veel overlap tussen de beide bewegingen. Toen echter de klassieke Pinkstertheologie met '*evidential tongues*'⁷ haar opwachting maakte,

4 Niklaus, Sawin & Stoesz, *All for Jesus*, 75

5 *All for Jesus*, 99vv. Simpsons eerste 'kerk' heette ook '*The Gospel Tabernacle*', 57

6 Paul L. King, *Genuine Gold*, 151, 154-155

7 Dat wil zeggen 'het bewijs' van het ontvangen de gave van 'tongen' als hét bewijs voor de vervulling van de Geest

voelde Simpson en de Alliance zich genoodzaakt om een ander standpunt in te nemen.⁸ Dit resulteerde in een eerste ‘*Set of Principles*’, die later ook in de ‘*Constitution*’ (1974) terug te vinden zouden zijn. Het had in 1912 een zeer pijnlijke scheuring tot gevolg waarin Simpson helaas ook vele naaste medewerkers en goede vrienden van het eerste uur verloor, maar de beweging kreeg hiermee wel de duidelijkheid waar men uiteindelijk zelf om vroeg.⁹

Een andere ontwikkeling had te maken met het feit dat mensen die zich verenigden in ‘branches’ zich steeds minder thuis voelden in hun eigen kerken, en steeds meer bij de Alliance. Zo werden langzaam maar zeker vele branches uiteindelijk toch ‘kerken’, ook al werd de officiële naam van ‘kerk’ door de organisatie zelf nog steeds niet gevoerd.¹⁰

Een ander perspectief was dat men in de door het zendingswerk bereikte landen zichzelf ging verenigen in landelijke (kerk-)verbanden en de moederorganisatie hierin niet kon achterblijven. In 1974 was het zover. De CAMA werd ook in Canada en de Verenigde Staten (toen nog samen) een kerkelijke denominatie. Als direct gevolg hiervan werd in 1975 de *Alliance World Fellowship* (AWF) opgericht, welke als overkoepelende mondiale organisatie zou moeten gaan fungeren om de verschillende landelijk ontstane verbanden met een Alliance-achtergrond onder één vertegenwoordigende koepel samen te brengen. Hierna volgde al snel ook de zelfstandigheid van de

8 *Genuine Gold*, 155

9 *Genuine Gold*, 156, 159. Paul King trekt een andere conclusie dan ik hier doe. Volgens hem raakte de vroege Alliance hiermee haar ‘vuur’ kwijt

10 Niklaus, Sawin & Stoesz, *All for Jesus*, 99-103. In de beginperiode werd steevast gekozen voor andere namen zoals ‘*Tabernaclé*’ (tent)

Alliance in Canada (1981).¹¹ De Alliance was, min of meer tegen wil en dank, en vooral vanuit pragmatische redenen, - net als vele anderen voor hen - toch 'een kerk' geworden.

BEGINNEN BIJ HET BEGIN... NEDERLAND

In Nederland ontstond 'de Nederlandse tak' in een vergelijkbare situatie: Gestart als 'para-kerk', geworden tot 'kerk', zou je ook hier kunnen zeggen.

CAMA was in Nederland binnengekomen door het werk van het echtpaar Könemann. Zij waren als zendelingen naar het toenmalig Nederlands-Indië uitgezonden en kwamen daar via het werk van o.a. Robert Jaffray in aanraking met de CAMA.¹²

In 1945 keerden zij vanuit Indonesië in Nederland terug en zetten daar namens de CAMA een Nederlandse tak op die zich in eerste instantie vooral met Deeper Life en Missions ging bezig houden door middel van Conferenties.¹³ Het eerste doel was om in Nederland - in de volle breedte van het kerkelijk erf - zendelingen te rekruteren voor het vervullen van de Grote Opdracht. Het stichten van gemeenten was daar min of meer inherent aan gekoppeld (als beoogde uitkomst van de zending), maar men wilde dat in Nederland zelf nog niet doen.

Dat perspectief veranderde toen in 1975 de gemeente in Den Bosch werd gesticht en dit gaf de nodige reuring in de veelkleurige achterban. Die was interkerkelijk opgebouwd, en het werd niet op prijs gesteld dat CAMA zich ook in Nederland met gemeentestichting en -opbouw zou gaan bezig houden. Men koos, mede om die reden,

11 Marco Wittenberg, *CAMA overzicht van een beweging*, 49, 50 (AWF). Vgl. *All for Jesus*, 228-230, 236-238 voor een meer uitvoeriger beschrijving van aanloop en gevolgen.

12 *Het begon in Lombok*, (CAMA Zending), 5

13 *Het begon in Lombok*, (CAMA Zending), 6, 8-11 (zie bijv. 'bidstonden'; Adriaan Stringer)

voor Den Bosch. Een stad in een ‘veilig gebied’ (want: Rooms, en daarmee ‘zendingsveld’). Deze ‘veilige keuze’ ontving uiteindelijk de goedkeuring. Toen deze eerdere ‘ban’ eenmaal gebroken was volgden er snel meer gemeenten¹⁴ die zich vervolgens gingen verenigen onder de noemer CAMA Parousia Gemeenten in Nederland (CPG).¹⁵

Van een doordachte en theologisch gewortelde ecclesiologie, met een organisatieprincipe of -vorm waar omheen zij werd opgebouwd, is nooit echt sprake geweest. De band was ook hier pragmatisch van aard (‘deeper life’ en ‘missions’). De band met CAMA bleef bestaan, maar wel anders dan in Amerika. Het was vooral een losse familiale band waarin de ene tak zich heel specifiek met zending (over de landsgrenzen) ging bezighouden en de andere zich (alleen) met de gemeenten.¹⁶

In 2006 fuseerde de gemeentetak (CPG) met de *Broederschap van Baptisten in Nederland* (BBN) en ging voortaan verder als *Alliantie van Baptisten en CAMA-gemeenten* (ABC).¹⁷ Dit gaf de min of meer overkoepelende kijk op ecclesiologie een andere (lees: baptisten) impuls en de kijk werd hoe langer hoe meer lokaler in plaats van internationaler qua oriëntatie.¹⁸ Dit werd ook versterkt door het feit dat de ‘familiale band’ in ons land anders georganiseerd was als dat dit in andere landen het geval was.¹⁹

14 Marco Wittenberg, *CAMA, overzicht van een beweging*, 62

15 Idem, 62. In maart 1980

16 Idem, 56. In 2002 kreeg zij de toevoeging ‘Zending’. Vgl. *Het begon in Lombok*, 15

17 Idem, 62-63. Zie ook: www.abcgemeenten.nl. CAMA Zending is vandaag (weer) een parakerkelijke partner die zich bezighoudt met zending over grenzen: www.cama.nl

18 Vergelijk mijn ‘*Identiteit van de CAMA en het Baptisme*’, essay over de identiteit van de ABC [2012]. (Niet gepubliceerd)

19 Zoals in Canada en de Verenigde Staten. De ‘zendingstak’ is daar onderdeel van de landelijke denominatie zelf. In Nederland is er een scheiding tussen kerk en parakerk ontstaan die eigenlijk ongewoon aan het DNA van de CAMA is

ECCLESIOLOGIE VAN DE CAMA

Vanaf het begin heeft de Alliance zich niet direct beziggehouden met vragen op ecclesiologisch gebied. Deze werden veel minder van belang dan het gemeenschappelijke doel geacht, en werden als zodanig dan ook daaraan ondergeschikt gemaakt, samengevat: *De gemeente is er omdat Christus een missie heeft en daarvoor discipelen mobiliseren wil.* De lokale gemeente staat daarin niet op zichzelf, maar is een levend onderdeel van het grotere (en wereldwijde) geheel (Gemeente annex Kerk) waarin samengewerkt wordt om het grotere ideaal samen te helpen verwezenlijken.²⁰

Over de hele wereld zien we hetzelfde, en zien we ook dat bestuursvormen hieraan ondergeschikt zijn of worden gemaakt. We zien mixen van episcopalisme, presbyterianisme en congregationalisme en de wijze van kiezen voor welke bestuurs- of organisatievorm leidend is wordt vooral duidelijk uit de context waarbinnen men kerk is, en hoe het grotere gemeenschappelijke doel op dat moment en op die plaats gediend kan worden.

Deze insteek is ronduit pragmatisch en de CAMA is wat dat betreft ‘*een kerkelijke kameleon*’: een organisme wat zich in iedere verschillende omstandigheid weet aan te passen en de ‘couleur locale’ weet aan te nemen als de situatie daarom vraagt, zonder daarmee haar eigen identiteit in een specifieke (definitieve en bindende) kerkelijke structuur te verliezen.

En daarmee: Als de CAMA al ‘een ecclesiologie’ of een ‘ecclesiologisch perspectief’ heeft dan is het is een *ecclesiologie van een beweging*, die geworteld is in de Christologie (Het perspectief op Christus

20 Alhoewel CAMA-gemeenten zelfstandig zijn (d.w.z. in haar bestuursvorm en besluitvorming) is het perspectief en de oriëntatie op het zijn van een wereldwijde (kerkelijke) familie. Dit is een belangrijk ecclesiologisch verschil

vanuit de Fourfold Gospel) en vervolgens gedreven wordt door de Missiologie (Het bereiken van de nog-niet-bereikten), en een pragmatische in plaats van een dogmatische insteek heeft.

TEKENEN VAN DE TIJD: UITDAGINGEN EN KANSEN

UITDAGINGEN

Dit perspectief van *de parakerk* ontstond daar waar ‘de Kerk’ zich vooral leek te richten op ‘naar binnen gerichte’ vragen (‘opbouw’). Voor de ‘naar buiten gerichte’ vragen kwam de parakerkelijke beweging dan nadrukkelijk langszij. Zo ontstond er min of meer een ‘vaste’ latrelatie tussen de Kerk en de parakerk, en was er een zekere balans waarin beiden elkaar nodig hadden en elkaar over en weer konden aanvullen. Echter, vandaag de dag zien we een grote verschuiving plaatsvinden waarin de Kerk opnieuw zelf de aan haar gegeven missie aan het ontdekken is, en zien we wat voorheen vooral de bediening van parakerkelijke organisaties was, opnieuw terecht komen bij *de Kerk*.²¹

De verschuivingen die plaatsvinden zijn enorm, zowel binnen als buiten de kerk.²² Alan Roxburgh spreekt in dit kader van ‘het ontrafelen van structuren’.²³ De aloude ‘gewende’ structuren verdwijnen op dit moment als sneeuw voor de zon, en er is niemand die lijkt te weten waar het écht naartoe gaat. Wat we wel lijken te weten is dat

21 David E. Fitch, *The Great Giveaway*, 50. Fitch zegt dat de kerk zelf *missie* aan het worden is

22 Alan J. Roxburgh, *Structured for Mission*. Roxburgh noemt diverse verschuivingen op het gebied van de economie, op het sociaal-maatschappelijk vlak, op wereldniveau, maar ook in de belevingswereld. Deze mondiale verschuivingen laten ook de kerk(en) niet onberoerd. We komen volgen hem op volkomen nieuw terrein wat nog helemaal opnieuw in kaart moet worden gebracht. De kaarten die we hebben voldoen niet meer in dit nieuwe terrein. Vgl. Roxburgh, *Missional Map Making*, 11vv.

23 Alan J. Roxburgh, *Structured for Mission*, 13

de min of meer natuurlijke verbindingen die kerken hadden met de parakerkelijke beweging aan het verdwijnen zijn.²⁴ Het resultaat is dat zo'n beetje iedere parakerkelijke beweging op dit moment aan het zoeken is naar wat haar legitimering nu nog is. Fondsen lopen terug, het aantal gekwalificeerde werkers ook, en er moet keihard geknokt worden om het hoofd boven water te houden of überhaupt te kunnen blijven bestaan.

De tijd van de parakerk en haar specifieke bediening 'als aanvulling op' (de kerk) lijkt definitief voorbij en de evangelische beweging - in de volle breedte - doet er goed aan om naar 'de tekenen van de tijd' te leren kijken om niet in haar kielzog te worden meegezogen. De parakerk als geheel lijkt vergeten te zijn dat haar legitimering in de kerk ligt en dat de missie van God aan de kerk (als geheel) gegeven is. Simpson wist dat.²⁵ En daarom: 'Zonen van Issakkar' (1 Kronieken 12:32) zijn voor dit nieuwe terrein nodig, zowel voor de Kerk als voor de parakerk.²⁶ Ik waag een poging.

KANSEN VOOR DE CAMA

De CAMA is dan weliswaar tegen wil en dank een denominatie geworden, maar juist het 'zijn' van zowel '*kerk als parakerk in één*' biedt perspectief voor de weg vooruit.

Het sterke van de parakerkelijke insteek van Simpson was bijvoorbeeld dat hij er niet alleen in slaagde om over de kerkelijke muren heen

24 Kerken in de volle breedte zoals die in de Verenigde Staten gebedigd wordt: Protestant, met een wil om hun levens 'conform het Evangelie' in te richten. Niet 'vrijzinnig', maar 'orthodox' en 'volgens de Bijbel'. Hierbij moet je dan denken aan het complete spectrum van Reformatorisch tot Pentecostaal

25 *All for Jesus*, 83. 'He wished to strengthen, not dissolve...'

26 Arnold C. Cook, *Historical Drift, Must my church die?*, 287. Cook gebruikt deze vergelijking vanuit het perspectief dat mensen opnieuw hun tijd moeten kennen, en van daaruit naar aanknopingspunten moeten zoeken

te kijken, maar dat hij hen ook in vrede bij elkaar wist te brengen voor een groter ideaal. In een tijd waarin kerkelijke muren afbrokkelen of vervagen is het belangrijk om helder te zijn over dat wat je drijft, het ideaal wat je nastreeft en de roeping die je hiervoor van Hem ontvangen mocht, en tegelijk te zoeken naar verbinding waar mogelijk. Het vasthouden aan 'muren die scheiding brengen' staat de verdere ontwikkeling van het Lichaam in de weg.

Wat we ook van Simpson kunnen leren is dat de structuur altijd ten dienste behoort te staan van het grotere ideaal, en dat deze dus ook altijd vanuit de context waarbinnen het gegeven mandaat kleur krijgt weer bevestigd, aangepast en verbeterd dient te kunnen worden. De structuur mag nooit 'een houten jas' (of: een doel op zich) worden. Een structuur dient dienend te zijn, net zoals de personen die samen de structuur belichamen en vertegenwoordigen.

De grootste kans heeft te maken met de genoemde verschuivingen die op dit moment plaatsvinden. Waar de parakerk haar legitimering vroeger vooral vond in 'missie' is de 'kerkelijke behoefte' aan het verschuiven naar een diepe, in de Persoon van Christus gewortelde spiritualiteit (Simpson: 'Himself'). We zullen weer moeten ontdekken dat ook onze wortels daar liggen en van daaruit onze perspectieven opnieuw onder de loep moeten durven nemen.

DE WEG VOORUIT: EEN ECCLESIOLOGIE VAN DEEPER LIFE

Het recept is van en voor alle tijden: een hart wat in lichterlaaie wordt gezet door en voor Christus. Een vuur dat brandt, maar niet verteerd (Exodus 3:2, vgl. Handelingen 2:3). Dat is waar het altijd en overal steeds weer begint. Zoals ook bij Simpson. In zijn brandende en met de Geest vervulde hart ontstond een last over de geestelijke

werkelijkheid die hij aantrof in New York. Het zou zijn beeld op kerk-zijn in de daarop volgende jaren verder vormgeven. Hij schrijft:

*'The remedy for our spiritual situation in New York is the repentance of professing christians, the baptism of the Holy Spirit, and the revival of evangelistic work in the Christian Church.'*²⁷

Dit gebeurde allemaal nadat Simpson persoonlijk had ontdekt wat de doop met de Heilige Geest teweegbrengt in het leven van een gelovige. Hij ervoer het als het leven van de Levende Christus zélf wat zichzelf manifesteerde in zijn sterfelijke vlees. Hij noemde dat *The Christ Life*. Het veranderde zijn leven zo dynamisch dat zijn vrienden en familie spraken van 'een compleet ander mens', en dat ze geen normale verklaring vinden konden voor zijn bovennatuurlijke bron van kracht.²⁸

De Persoon en het werk van de Geest moeten wat mij betreft ook daarom weer prominent terug in de basis van ons *Alliance*-kerk-zijn. Het is de Geest die de latente aanwezigheid van Christus manifest maakt in ons sterfelijke vlees. Het is de Geest waardoor de Vader en de Zoon 'woning' bij ons maken en waardoor we deelgenoten worden van de goddelijke natuur en, samen met alle Heiligen, deelnemen in de band der liefde. We zouden, zoals Johannes de Doper in zijn ontmoeting met Jezus, vlak voor het moment dat hij Hem doopt opnieuw moeten leren zeggen: 'Ik heb nodig om door U gedoopt te worden, en U komt tot mij...?' (Mattheüs 3:14).

27 Meer over dit artikel: <https://vimeo.com/85024799> (met NL vertaling). Vergelijk bijvoorbeeld Stefan Paas zijn opsomming in *Vreemdelingen en Priesters*, 165. Ook hij schaaft zich achter het hebben van een 'diepe spiritualiteit' die tegen een stootje kan. Ik mis in zijn opsomming echter het (door hem) noemen van de manifeste aanwezigheid als bron voor deze spiritualiteit

28 *All for Jesus*, 42-43. Simpson schrijft daar ook over zijn pijnlijke eenzaamheid die dit 'onbegrepen zijn' door familie en vrienden voor hemzelf tot gevolg had. Hij ervoer het echter als iets wat erbij hoorde, en vond een nieuwe familie in zijn kerk en de beweging die eruit voortkwam

Zonder het werk en de Persoon van de Heilige Geest wordt het leven van de verrezen Christus geen manifeste werkelijkheid in onze levens, en al evenmin in onze kerken. En daarom moet de spannende vraag ‘*Hebben jullie de Heilige Geest ontvangen toen jullie tot geloof kwamen?*’ (Handelingen 19:2) weer prominent op onze agenda’s komen te staan. Immers, het is de Geest die ons tot één Lichaam doopt, ons samenbindt, versterkt en verder opbouwt, en gaven geeft om dat te kunnen doen. Alleen Hij geeft het vuur waar we zo naar verlangen en dat vuur vertegenwoordigt zijn aanwezigheid. Ons kerkzijn draait om de te ervaren aanwezigheid van de levende God en het samen najagen van dat wat Hij in zijn genade aan ons geven wil. En om van daaruit uit te delen aan de wereld om ons heen. Een wereld waar zijn liefde naar uitgaat en waarvan we met elkaar zeggen: ‘*Lost people matter to God, He wants them found*’.²⁹ Het een kan niet zonder het ander.

Ik schaar me achter Rev. David Hearn als hij over de Alliance zegt: ‘*I think we’ve got afraid of our own theology*’.³⁰ We zijn volgens hem zo bang geworden van de excessen rondom de Heilige Geest dat we door de jaren heen het kind samen met het badwater hebben weggegooid. We hebben onszelf daarmee laten roven van het meest kostbare dat al het andere wat we doen aandrijft: *de diepere en intieme ervaring van de inwonende Christus die onze gebrokenheid vervult met zijn heerlijkheid*. Zonder deze ervaring geen Deeper Life. En zonder Deeper Life geen ‘Missions’, maar net zo goed ook geen ‘Kerk’ vanuit Alliance-perspectief.

29 Gevonden via: <https://www.cmalliance.org/about/beliefs/values>. Voor de Alliance in de V.S. ‘Core Value No.1’.

30 Gevonden via: <https://vimeo.com/130458203>. Hearn sprak deze woorden uit op Council 2015 in de Verenigde Staten in een vurig betoog waarin hij het verlangen naar ‘revival’ uitsprak.

Vervolgens zullen we opnieuw de waarde moeten ontdekken van het samen volk van God te zijn. Kerk (maar net zo goed een beweging!) zijn kun je niet alleen. Een van de grote risico's in ons geloven en belijden is dat het zo makkelijk 'ik en de Heilige Geest' kan worden, zeker als het *persoonlijk ervaren* de diepere intieme relatie met Christus zelf weer voorop komt te staan. Maar 'persoonlijk' is heel iets anders als 'individueel'. De crux voor een dieper beleven zit hem vanuit het Nieuwe Testament juist in het feit dat dit samen gebeurt. En ja, ook dat is het werk van de Heilige Geest.

Het is juist aan het Lichaam waar Hij zijn gaven - waar we met elkaar ook zo naar verlangen - aan uitdeelt. 'Verwachting zonder agenda'³¹ kan alleen op deze wijze vorm krijgen omdat we juist in de vorm van een Lichaam kunnen leren om onze eigen agenda's ondergeschikt te maken aan het grotere geheel, en waar de verwachting naar meer van Hem ook wordt vervuld. In de eerste plaats door de te ervaren aanwezigheid van de Levende God zelf en vervolgens ook aan dat wat Hij daarin en daardoor in zijn genade uitdeelt 'tot opbouw van het geheel' (naar binnen toe; Deeper Life) en 'tot welzijn van allen' (naar buiten toe; Missions).

Het is mijn verlangen dat al onze 'lokale' lichamen op een dergelijke wijze zullen hunkeren naar de concrete en tastbare aanwezigheid van de levende Christus, die door zijn Geest manifest gemaakt wordt op een wijze dat ongelovigen daarvan zullen zeggen 'dat God werkelijk in uw midden is' (1 Korintiërs 14:25) en dat ze vanuit die verwondering - net zoals wij - mogen gaan hunkeren, op zoek mogen

31 Naar de (nieuwe) slogan over de gaven van de Geest die door de Alliance in de V.S. wordt gebruikt. Vergelijk ook het artikel van Marco Wittenberg in deze bundel.

gaan en worden getrokken naar dieper, intiemer en voller leven met Hem. En dat we samen vanuit dat perspectief een *Christ-centered - Acts 1:8 - Family*³² zullen zijn.

32 De nieuwe visie-slogan van de Alliance in de V.S. 'Een op Christus gerichte - Handelingen 1:8 - Familie'. De Alliance in Canada heeft 'Christ-Centered, Spirit-Filled, Mission-Focused'

BEKNOPTE BIBLIOGRAFIE

Bailey, K.M., *The Children's Bread: Divine Healing* (Harrisburg, Christian Publications: 1977), 237pp.

Bundy, B., 'Wesleyan/Holiness Missions', in: Moreau, A. Scott (red.), *Evangelical Dictionary of World Missions* (Grand Rapids, MI: Baker, 2000), 1068pp.

CAMA Zending, *Het begon in Lombok. 70 jaar CAMA-Zendingswerkers* (Maarn, CAMA Zending, 2006), 130pp.

Carter Kelso, R.C., *The Atonement for Sin and Sickness, or a Full Salvation for Soul and Body* (Boston, Willard Tract Repository: 1884), 168pp.

Cook, A.C., *Historical Drift, Must My Church Die?* (Christian Publications, 2000), 346pp.

Cullis, C., *More Faith Cures, or Answers to Prayer in the Healing of the Sick* (Boston, Willard Tract Repository: 1881), 110pp.

Dorsett, L.W., *A Passion for God. The Spiritual Journey of A.W. Tozer* (Moody Publishers, 2008), 192pp.

Erickson, M.J., *Christian Theology* (Grand Rapids, MI: Baker, 1988), 1302pp.

Fee, G.D., *Gods Empowering Presence. The Holy Spirit in the Letters of Paul* (Peabody, MA: Hendrickson, 1994), xxiv+967pp.

Fitch, D.E., *The Great Giveaway: Reclaiming the Mission of the Church from Big Business, Parachurch Organizations, Psychotherapy, Consumer Capitalism, and other Modern Maladies* (Grand Rapids, MI: Baker, 2005), 272pp.

Hastings, A., *A World History of Christianity* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1999), 608pp.

Hymns of the Christian Life, (Harrisburg: Christian Publications, 1978), 480pp.

King, P.L., *Genuine Gold. The Cautiously Charismatic Story of the Early Christian and Missionary Alliance* (Tulsa: Word and Spirit, 2006), 335pp.

— *Nuggets of Genuine Gold. Simpson, Tozer, Jaffray and Other Christian and Missionary Alliance Leaders on Experiencing the Spirit-Empowered Life* (Tulsa: Word and Spirit, 2010), 190pp.

Latourette, K.S., *Christianity in a Revolutionary Age: A History of Christianity in the Nineteenth and Twentieth Centuries, volume 3* (Grand Rapids, Zondervan Publishing House: 1961), 552pp.

Lovelace, R.F., *Dynamics of Spiritual Life. An Evangelical Theology of Renewal* (Exeter: Paternoster Press: 1981), 455pp.

Lloyd-Jones, D.M., *Onuitsprekelijke vreugde*, (orig. Joy Unspeakable, 1984; Utrecht: De Banier, 1995), 258pp.

Nienkirchen, C. en Hartzfeld, D.F., (red.), *The Birth of a Vision: Essays on the Ministry and Thought of Albert Simpson* (His Dominion, Regina: 1984), 305pp.

— ‘A.B. Simpson: Forerunner and Critic of the Pentecostal Movement’, in: Nienkirchen C., en Hartzfeld, D.F., (red.), *The Birth of a Vision*, 125-163.

— ‘*Simpson, Albert, Benjamin*’, in: Burgess S.M., en Maas van der E.M., (red.), *The New International Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements*, (Grand Rapids, MI: Zondervan: 2001), 1069-1070.

Niklaus, R.L., Sawin J.S., Stoesz, S.J., *All for Jesus. God at Work in The Christian and Missionary Alliance over One Hundred Years* (Camp Hill, Christian Publications: 1986), 322pp.

Paas, S., *Vreemdelingen en Priesters*, (Zoetermeer: Boekencentrum, 2015), 251pp.

Pardington, G.P., *De crisis van het diepere leven*, (Den Haag: Stichting Volle Evangelie Zending), 204pp.

Pyles, F., ‘*The Missionary Eschatology of A.B. Simpson*’, in: Nienkirchen C. en Hartzfeld, D.F., *The Birth of a Vision*, 29-48.

Roseberry, R.S., *The Niger Vision. A Modern Miracle of Missions* (Harrisburg, Christian Publications: 1934), 254pp.

Roxburgh, A.J., *Structured for Mission. Renewing the Culture of the Church* (Downers Grove, IL: IVP, 2015), 192pp.

— *Missional Map Making. Skills for Leading in Times of Transition* (San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2010), 224pp.

Sawin, J., ‘*The Fourfold Gospel*’, in: D.F. Hartzfeld en C. Nienkirchen (eds.), *The Birth of a Vision* (Regina: His Dominion, 1986).

Simpson, A.B., *The Holy Spirit: Or, Power From On High* (The Christian Alliance Publishing Co, New York 1895), 611pp.

— *The Fourfold Gospel* (Camp Hill, Christian Publications: 1984), 337pp.

— *The Gospel of Healing* (Camp Hill, Christian Publications: 1986), 58pp.

Snyder, J.L., A.W. Tozer: *In Pursuit of God* (Grand Rapids, MI: Monarch, 2009), 223pp.

Swindoll, C.R., *Embraced by the Spirit. The Untold Blessings of Intimacy with God* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010), 240pp.

Synan, V., *The Century of the Holy Spirit: 100 Years of Pentecostal and Charismatic Renewal* (Nashville, TN: Nelson Publishers: 2001), 530pp.

Thomas T.V. en Draper, K., 'A.B. Simpson and World Evangelization', in: David F. Hartzfeld en Charles Nienkirchen (eds.), *The Birth of a Vision* (Regina, His Dominion: 1986), 195-218.

Thompson, A.E., *A. B. Simpson: His life and work* (Camp Hill, Christian Publications: 1960), 240pp.

Tozer, A.W., *Verlangen naar God* (orig. *The Pursuit of God*; Apeldoorn: Novapres, 1995), 119pp.

— *De rechte kennis van God* (orig. *The Knowledge of the Holy*; Apeldoorn: Novapres, 1996), 160pp.

— *Man, the dwelling place of God* (Wingspread Publisher, 2008), 195pp.

— *In volle vlucht. De dynamische ontwikkeling van Albert B. Simpson* (orig. *Wingspread: A.B. Simpson. A Study in Spiritual Altitude*; Zelhem: Maatkamp, 2015), 123pp.

Walle, B. van de, *The Heart of the Gospel. A.B. Simpson, the Fourfold Gospel, and Late Nineteenth-Century Evangelical Theology* (PTMS 106; Eugene, OR: Pickwick Publications, 2009), xvii+210pp.

Vine, W.E., *Vine's Expository Dictionary of Old and New Testament Words* (Nashville, TN: Thomas Nelson, 1997), 1464pp.

Wittenberg, M.C.D., *Christian & Missionary Alliance. Overzicht van een beweging* (Ouderkerk a/d IJssel: Ekklesia, 2011), 80pp.

— 'Vervuld met de Heilige Geest. Een kenmerkend aspect van Lucas' pneumatologie', *Soteria* 4 (2014), 6-15.

OVER CAMA ZENDING

CAMA Zending gelooft dat elk persoon de kans moet hebben om Jezus te leren kennen. De grootste nood, armoede, onrecht en vervolging is dat niet iedereen deze kans krijgt. CAMA Zending helpt mensen uit die nood door onder elk volk lokale gemeenten te stichten.

Deze gemeenten maken Christus bekend aan hun volksgenoten. Nog steeds zijn er volken van miljoenen mensen die Jezus niet kennen. 29 % van de volken is nog onbereikt: ze hebben nog nooit over Jezus gehoord, hebben geen toegang tot het Evangelie, er zijn geen kerken, geen Bijbels en geen christenen in de omgeving.

CAMA Zending heeft de missie om zendelingen uit te zenden in juist deze gebieden, zodat zij lokale gemeenten kunnen stichten of ondersteunen. Om deze missie te volbrengen worden zowel gemeentewerkers als beroepsprofessionals ingezet.

Wereldwijd zijn er ongeveer 1.300 CAMA zendelingen uitgezonden naar volken verspreid over heel de wereld. Hiervan zijn ongeveer 50 zendelingen ingezet vanuit Nederland.

Wilt u meer informatie over zending? Of wilt u kennismaken om bijvoorbeeld zendeling te worden?

Kijk dan op www.camazending.nl of plan een koffie-afspraak in via info@camazending.nl.

OVER CLC PUBLICATIES

We zijn dankbaar dat we dit boek in samenwerking met CAMA hebben mogen uitgeven. We hopen en bidden dat dit boek uw leven zal verrijken.

Wie zijn wij? CLC staat voor Christelijke Lectuur Centra. We maken deel uit van een interkerkelijke, internationale zendingsorganisatie die in 53 landen vertegenwoordigd is. Ons doel is het evangelie te verspreiden via christelijke lectuur, zodat mensen tot geloof in de Heere Jezus komen en kunnen groeien in dat geloof.

Eén van de slogans van CLC is:

a drop of ink can make a million think

Oftewel: een druppel inkt kan een miljoen mensen aan het denken zetten. Sinds 1941 werken we daarom via christelijke boekhandels, uitgeverijen, webshops, e-boeken, enz. Onze winkels zijn geen 'gewone' boekwinkels, maar zendingsposten waar iedereen die

er binnenkomt geholpen kan worden op allerlei gebied. Wij geloven met heel ons hart in de levensveranderende kracht van het gedrukte woord. Waar mogelijk werken we samen met kerken en organisaties.

God roept nog steeds mensen om Zijn liefde door te geven aan iedereen die Hem niet kent. Misschien is daarin een rol voor jou weggelegd binnen de CLC zending als bidder, vrijwilliger, medewerker of via een partnerorganisatie.

Wil je meer weten of betrokken raken? Neem dan contact met ons op via contact@clcpublicaties.nl.

WWW.CLCPUBLICATIES.NL

